

**TEKE YÖRESİ HALK MÜZİĞİNDEN SEÇİLMİŞ EZGİLER
ÜZERİNDE ANALİTİK ÇALIŞMALAR**

SANATTA YETERLİK TEZİ

Ferhan ERDEM

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 07 Eylül 1998

Tezin Savunulduğu Tarih : 19 Ekim 1998

Tez Danışmanı

: Doç. Dr. Can ETİLİ (İ.T.Ü)

Diğer Jüri Üyeleri

: Prof.Dr. Selâhattin İÇLİ (İ.T.Ü)

Doç. Fikret DEĞERLİ (İ.T.Ü)

Yrd.Doç.Dr. Mehmet GEZER (M.Ü)

Yrd. Doç. Ahmet AYDIN (S.Ü)

EKİM 1998

ÖNSÖZ

“Teke yöresi halk müziğinden seçilmiş ezgiler üzerinde analitik çalışmalar”ın bir fikir olarak doğuşunun temelinde yatan his, Ege ve Akdeniz bölgelerimiz arasında yer alan yerleşim merkezlerinin bulunduğu ve “Teke Yöresi” olarak bilinen yörenin adeta merkezini teşkil eden Burdur ili haricinde, yörede başka hiç bir yerleşim merkezine yönelik detaylı bir çalışmaya rastlanamayışın doğurduğu ihtiyaçtır. Bu itici güçle bir fikir olarak doğan bu çalışma, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Bilimler Anasanat Dalı, Türk Halk Müziği Alanı’nda yapılan “Sanatta Yeterlik” çalışmasıdır.

Çalışmada ele alınan ve Teke yöresi genelinden seçilmiş otuz adet ezgiye ulaşına değin, yörenin yerleşim merkezlerine ait tüm ezgileri taranmış ve böylelikle, Burdur ili haricindeki yerleşim merkezlerinin de yörenin genetik dokusunun oluşumundaki rolleri ve etki dereceleri araştırılmıştır. Seçilen otuz ezgiyle örülen bu mozağin tümüne bakıldığında ortaya çıkan kimlik ve sonuçların belirlendiği bu çalışma, konuya ilgi duyanlara temel oluşturması ve bu kültür verilerinin kaybının önlenmesine yönelik olarak yapılmıştır.

Çalışmanın her aşamasında yardım ve desteğini gördüğüm Danışmanım Sayın Doç.Dr. Can Etili’ye, çalışma öncesi fikirlerinden yararlandığım Sayın Yücel Paşmakçı’ya ve tüm aşamalarda teşviklerini esirgemeyen eşim Ayhan Erdem’e sonsuz teşekkür ediyorum.

İstanbul, Eylül 1998

Ferhan Erdem

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR	VI
ŞEKİL LİSTESİ	VII
ÖZET	VIII
SUMMARY	IX
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
BÖLÜM 2. KONU İÇİN GEREKLİ TANIM CÜMLELERİ	5
BÖLÜM 3. TEKE YÖRESİ VE HALK MÜZİĞİ.....	11
3.1. Teke Yöresinin Coğrafi Konumu	11
3.2. Teke Yöresi Halk Müziği Türleri	12
3.2.1. Teke Zortlatmaları	12
3.2.2. Teke Zeybekleri	13
3.2.3. Kabaardıç	13
3.2.4. Gurbet Havaları	13
3.2.5. Dımdan	14
3.2.6. Boğaz Havaları	14
3.2.7. Kırık Havalar	15
3.3. Teke Yöresi Çalgıları	16
3.3.1. Vurmalı Çalgılar	16
3.3.2. Telli Çalgılar	19
3.3.3. Üflemeli Çalgılar	21
3.4. Teke Yöresi Oyunları	23
BÖLÜM 4. TEKE YÖRESİ EZGİLERİNDE USUL	24
4.1. Türk Halk Müziğinde Usul	24
4.2. Teke Yöresi Genelinde Usul Dağılımı	27
BÖLÜM 5. TEKE YÖRESİ MÜZİĞİNİN OLUŞUMUNDAKİ ANA UNSURLAR	31
5.1. Ses Sistemi	31
5.2. Ritm	32
5.3. Üslup	34
5.4. Makam	35
5.5. Halk Müziğinde Ayak ve Dizi Kavramı	35

BÖLÜM 6. TEKE YÖRESİ HALK MÜZİĞİNDEN SEÇİLMİŞ EZGİLER

ÜZERİNDE ANALİTİK ÇALIŞMALAR	37
6.1. Seçilmiş Ezgilerin Müzik Teorisi Elemanları ile Ele Alınışı.....	37
6.1.1. Gezinim Şekli	37
6.1.2. Usul Oluşumu	37
6.1.3. Seyir	38
6.1.4. Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri	38
6.1.5. Aralık Kullanımı	39
6.1.6. Komalı Ses Kullanımı	39
6.1.7. Değişken Ölçü Kullanımı	39
6.1.8. Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi	39
6.1.9. Durak Olarak Kullanılan Dereceler	40
6.1.10. Karar Sesi Kullanımı ve Karar sesinde Uzama	40
6.1.11. Ezgi Bezekleri	40
6.1.12. Vezin Şekli	40
6.1.13. Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları	41
6.1.14. Yöresel Sözcük Kullanımı	41
6.2. Seçilmiş Ezgilerle Analitik Çalışmalar	44
6.2.1. Denizin Dibinde Haçcem	44
6.2.2. Sabah Olur Çocuk Gider Oyuna	48
6.2.3. Cevizin Yapağı Dal Arasında	52
6.2.4. Dinar Yolu	56
6.2.5. Erik Dalı Gevrek Olur	60
6.2.6. Potin Bayım Çözüldü	64
6.2.7. Şu Dağlar Tepe Tepe	68
6.2.8. Serenler	73
6.2.9. Haymanalı	77
6.2.10. Atladım Girdim Bağa	81
6.2.11. Ağ Elime Mor Kınalar Yaktılar	85
6.2.12. Menevşesi Tutam Tutam	88
6.2.13. Testi Doldurdum Çaydan	92
6.2.14. Atlayıp Gemine	96
6.2.15. Belin Başı Tozlu Mozlu	100
6.2.16. Şu Gelen Atlı Mıdır	104
6.2.17. Evlerinin Önü Mersin	108
6.2.18. Ardıçlıktır Evleri	112
6.2.19. Meşesi Meşesi Yayla Meşesi	116
6.2.20. Şu Dirmil'in Çalgısı	123
6.2.21. Kahve Yemenden Gelir	128
6.2.22. İlimonum Sulandı	132
6.2.23. Yar Kayalarda Yaslanır	136
6.2.24. Eli Elekli Gelin	140
6.2.25. Dereler Davşan İzi	144
6.2.26. Devesi Gater Gater Çilbiri Suya Batar	148
6.2.27. Altaydır Dağ Dağ Gezerim	152
6.2.28. Getirin Kına Yakalım	157
6.2.29. İspanaktan Ezel Çıkar Merdeme	162
6.2.30. Çayıra Serdim Postu	167

SONUÇ	170
KAYNAKLAR	177
EKLER	178
ÖZGEÇMİŞ	188

KISALTMALAR

a.e.	: Aynı eser
a.g.b.	: Adı Geçen Bildiri
a.g.d.	: Adı Geçen Dergi
a.g.d.n.	: Adı Geçen Ders Notları
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
Rep.	: Repertuar
İ.T.Ü.	: İstanbul Teknik Üniversitesi
s.	: Sayfa
Şb. Mdl.	: Şube Müdürlüğü
T.H.M.	: Türk Halk Müziği
T.F.K	: Türk Folklor Kurumu
T.M.D.K.	: Türk Musikisi Devlet Konsertuarı
v.b.	: Ve benzeri
T.R.T.	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 3.1 : Teke Yöresi Folklor Haritası 11

ÖZET

Toplam altı bölümden oluşan bu çalışmada, Teke yöresinden seçilmiş otuz adet ezginin, müzik teorisi elemanları ile ele alınarak, yörenin kimlik dokusuna ulaşılması hedeflenmiştir.

1.bölümde; çalışmanın önemi, içerik ve sınırları ile varmak istenilen nokta gibi hususlara açıklık getirilmiştir. 2. Bölümde, çalışmada karşılaşılabilecek müzik teorisi elemanlarına yer verilmiş ve bu kavramların açıklamaları yapılmıştır. 3. Bölümde ise, çalışmanın ana malzemesi olan ezgilerin ait olduğu Teke yöresine, gerek coğrafi açıdan ve gerekse Türk Halk Müziği açısından yaklaşılarak, yöre hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Usul, Türk Halk Müziği usulleri ve Teke yöresindeki usul dağılımının yer aldığı dördüncü bölümün ardından, müziği oluşturan ana unsurların ele alındığı 5. Bölümde; Ses sistemi, Ritm, Üslup ve Makam gibi unsurlara açıklık getirilirken, “Halk Müziğinde Ayak ve Dizi Kavramı” başlıklı anlatımla bölüm son bulmuştur. “Teke yöresi halk müziğinden seçilmiş ezgiler üzerinde analitik çalışmalar” başlıklı 6.bölümde, ezgilerin incelenmesinde kullanılacak olan 14 maddenin açıklanmasının ardından, Teke yöresinden seçilmiş otuz adet ezginin, bu maddelerle tek tek ele alınarak, analitik incelemesi yapılmıştır.

Analitik inceleme sonrasında; 9 zamanlı usulün birim zaman değişikliği ile yöredeki türlerin oluşumundaki etkisi, ezgilerin neredeyse tamamının, bir süs unsuru olarak yoğun nota kümeleriyle bezendiği ve çoğunlukla kullanılan karar sesinin La perdesi olduğu, en belirgin sonuçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

SUMMARY

Art is the esthetic way of transferring or expressing emotions. Music covers a very important part among the fine arts and it is a science that examines the field of voices and sounds, where feelings gain a strong expression. Music is a friend, that can achieve by its unique language, that do not regard the differences of language, nationality, religion and race.

As feelings and emotions have been a companion of human kind is a fact, so expression or telling of it has started in the far away past as the start of the existence of the human kind itself.

Our folk songs, so called “Turkish People’s Music” making up both the roots and basics of our traditional music groups, has been existing since deep past and with all its tunes and melodies, that reflect a different taste, scent and colour in each region will be existing in the future as well.

Major material of our study are exactly these tunes and melodies. In this study of ours’, by means of music theory, examination of 30 tunes and melodies of the Teke Region was carried out with the aim of reaching the identity and / or characteristic profile of the region.

For this reason, in the first section, importance, content and limits of the study, the aimed target and similar issues were clarified. In the second section, objects of the music theory to be noticed in the study were taken up and these were clarified. In the third section, Teke region, source of the tunes and melodies, subject of this study was introduced both geographically and under the aspect of the “Turkish People’s Music”, and general information about the region was provided. After the fourth section, where rhythmic - melodic formulas in common, rhythmic - melodic formulas

in specific case of the Turkish folk songs were introduced and distribution of the same in the Teke Region was explained, the fifth section comes, where major components of the music were examined, and issues like Sound System, Rhythm, Style and “Makam’s” (A concept of melodic creation, which determines tonal creations, tessitura, starting tone, reciting tone and the finals, as well as an overall indication of the melodic contour and patterns. Its closest counterpart in Western music is the medieval concept of mode) were clarified and then it was ended by the explanations of the telling styles of rhyme and series. In the 6th section, named as “Analytical Studies on Selected Tunes and Melodies”, following the 14 elements used for explaining and studying tunes and melodies, analytical examination of 30 tunes and melodies of the Teke Region was carried out by means of taking up each one and going through each element separately.

As the result of the studies, the following results were found: regarding rhythmic - melodic formulas, the tunes and melodies in the Teke Region were identified to be basically dominated by the “aksak” (a rhythmic pattern of nine beats with a signature of 9 / 8, 10/8 etc.) rhythms and especially 9 beat “aksak” rhythm. The usage of the double intervals are followed by triples. Among our tunes and melodies almost the only decoration is the “Melismatic” processing. The most of the tunes and melodies are consisting of a single section and do not contain variable measures were not utilized. The most common voice with koma was g - bemol, most of the tunes and melodies were resting / balancing on -d- fret and have averagely an octave averagely an octave of sound width. The most common meter is 7 syllabled one. Explanations of the 14 elements of the music theory are given in the following lines.

1. Shape Of Running Over The Notes

In order to be able to identify and to express, if the tunes and melodies were created within certain within certain frame of rhythmic - melodic formulas and so by utilization of a measure, or if they were created freely and without a measure.

2. Creation Of Tunes And Melodies

(Details and distribution of rhythmic - melodic formulas in the Teke Region has been taken up in the last section). As this title clearly expresses, if the tunes or melody has rhythmic - melodic formulas, that means, it was created on measure based structure, it has been tried to achieve to explain the creation of this rhythmic - melodic formula by giving the details of it.

For this purpose, first of all the rhythmic - melodic formula's type was expressed, e.g. if it is simple, composit or mixed.

After that order pattern showing the lining up of the periods forming this rhythmic - melodic formula and how many periods this tunes and melodies has was expressed. And also the unit period used was shortly mentioned.

In the subject of beats; merge of duration values or periods that make up the rhythmic - melodic formula, and the resultant beat numbers are reflected.

Indeed, period and beat terms are often mixed up and used making mistakes. Periods are each group of simple or compound beats while beat is achieved by deviding a measure into equalant values.

Under the headline of "Rhythmic - Melodic Formulas' Way" placed at the end of the "Rhythmic - melodic formulas' establishment" section, the aim was to express the speed of the the tunes and melodies to be played or sang.

"Rhythmic - Melodic Formulas' Way" is expressed either by words or by metronom. Tempo expressed by words is not exact as adjectives as fast, very fast, slow and very slow are rather subjective. For this reason, to determine the real tempo metronom is the most sound mean. So, the beats per minute can be determined in a sound way.

3. Succession Of Tones (That Create The Character Of "Makams")

In this section, the pattern of the travelling of the sounds regarding their values, high and / or low pitched, is examined.

As commonly known, the tunes and melodies that start with high pitched sounds and end with low pitched sounds are identified as “going down” and the tunes and melodies that start with low pitched sounds and end with high pitched sounds are identified as “going up”. If the pattern or route of the sounds is not reflecting a clear going down or up pattern, or if both patterns are observed, than this type of succession is referred to as “going up and down”.

4. Groups Of Notes And Single Note Values Applied

In this section, pieces of the tunes and melodies resting on single syllables of the lyrics are determined, or in another expression, what is the level of application of the groups of notes that are resting on single syllables of the lyrics in the general the tunes and melodies.

Further more groups of notes are identified to be of 8 or 16 or a different shape. About the single note values, as it can be seen in the headline as well, beside grouped application, note values applied in the single form are and which is / are used in the single, double, four in one, eight in one, 16 in one and 32 in one are expressed.

5. Application Of intervals

In this section, which intervals are applied in the tunes and melodies and by change over between the tunes and melodies. Also, how near or far these intervals is noticed as well.

6. Application Of Usage With Comma

(Details are given in the conclusion section)

Under this headline, the correction / changing numbers applied on the changing signs, that are placed in front of sounds or some of the sounds are understood. In this way, it can be seen, how far that sound should be played high or low pitched. (How many commas)

7. Application Of Varying Sounds Within The Tunes And Melodies

Under this headline, it is examined, if the tune starts and ends with the same measure, or if it is replaced periodically or non - periodically with other measures.

8. Width Of Sound And Lining Of The Tunes And Melodies

Under this headline, it is examined, how wide the distance is between the most high pitched and low pitched sound of the tunes and melodies. (More or less than 1/8 or around 1/8 etc.)

After that, its reflection between the most high pitched and most low pitched sound it has is made.

9. Grades Utilized As Pauses

At this stage, where rhythmic stops and pauses during the succession of tones of the tunes and melodies are determined, a part of the tunes and melodies that is parallel to a line of the lyrics is taken as basic. In this way, last sound of the the tunes and melodies sections, it means the pause levels, are identified as the main and intermediate pauses.

10. Application Of Pause Sound And Strectching Of it

And at this stage, first of all, the absolute stopping sound of the the tunes and melodies is determined as the main pause sound.

After that, the same sound is followed up to which parts of the the tunes and melodies it sterches. And this, as it can be seen in the headline, is expresse as “Sterching of the pause sound”.

11. Decorations Of The Tunes And Melodies

Under this headline, it is identified, if any sound or group of sounds are utilized in order to decorate, give charm or colour to another sound within the tunes and melodies.

In another expression, these decorations that are often refered to as “Ornaments of the tunes and melodies” are placed in the tunes and melodies under various names and shapes such as “Strike”, “Trilling”, “Mordan”, or”Gruppetto”.

These elements of decorations, that has been explained in the introduction sentences, are expressed together with the sound they decorate during the examination of the the tunes and melodies.

12. Application Of Meter

The headlines until here have been covering issues about melodical structures of the tunes and melodies. But here and in the two following sections, issues about lyrical structures of the tunes and melodise will be examined and clarified.

Under the “Application of Meter” headline, it is examined, if the sections of the expressions in the sentences (lines of lyrics) are written in equalant length or if these vary; e.g. if these are “equalant meter” type or “varying meter” type.

13. Number Of Sections And How Many Syllables They Consist Of

And here, how many lyric lines these sentence expressions consist of and how many syllables make up these lyric lines.

14. Application Of Local Words Within The Tunes And Melodies

And finally, again another study is directed to the lyrical structure of the tunes and melodies in order to clarify the words and phrases that are unique of the tunes and melodies in order to clarify the words and phrases that are unique of the region. This study will bare the mission of a kind of local dictionary of the Teke region as well.

BÖLÜM. 1

GİRİŞ

İnsan topluluklarının bir arada yaşamlarını sürdürdükleri kent, kasaba, köy gibi yerleşim merkezleri, genel anlamda o topluluğun oluşturduğu uygarlığın nefes alıp verdiği mekanlardır. Ve insanı ilgilendiren her şey, bu uygarlığın maddi manevi sınırları dahilinde var olur.

Binlerce yıllık Anadolu uygarlıklarından bize ulaşan ve geleneksel müziğimizin temelini teşkil eden halk müziğimiz, öylesine derin bir kültür mozaığının içindedir ki, her yörede farklı bir renkle karşımıza çıkarak bu yörelerin kimlik dokularını oluşturmaktadır. Halk müziğini teşkil eden ezgi örneklerinin her biri, farklı yapısal özellikleriyle birbirlerinden ayırdedilebilmektedir. Bu ayırdedilebilirlik, öncelikle sosyal yapıya bağlıdır ve bu sosyal yapıyı destekleyip besleyen ise; iklim, din, aile yapısı, ahlaki değerler, gelenekler vb. dış etkilerin varlığıdır. Tüm bu dış etkilerin yorumlanışındaki farklılıkla oluşturulan ezgilerin, farklı bir genetik dokuya sahip olması da kaçınılmazdır. Buna rağmen halk müziğinde genetik dokuya yönelik farklı değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu ikilemin varlığı, çalışmaların sağlıklı temellere oturmasına engel teşkil etmekte olduğundan, aşağıda inceleyeceğimiz konu başlıklarının da yer aldığı bazı sorulara cevaplar aranmıştır.

Ses, süre, aralık, vuruş, usul, dizi ve makam gibi unsurlar müziğin oluşumunda ne gibi görevler üstlenmişlerdir? Teke ezgilerinin temel öğeleri nelerdir? Teke yöresi ezgilerinin oluşturduğu mozaik, hangi taşlarla örülmüştür? Çalışmamızda, bu ve benzeri sorulara, halk müziğimizin bünyesinde barındırdığı geniş yelpazeli ürünleri ve bu ürünlerin kimlik dokusunun saklı olduğu ezgi örneklerine, temel müzik teorisi elemanları ile yaklaşılarak, cevap aranmıştır. Ve bu amaç doğrultusunda, yörede kullanım yoğunluğuyla öne çıkan unsurlar belirlenmiş; gerek usul, gerek bölgede görülen farklı ezgi türlerinin varlığı ve gerekse en çok ezgiye sahip yerleşim merkezi

vb.konu başlıklarıyla, sınıflandırma yoluna gidilmiştir. Böylece karmaşadan uzak bir anlatım sağlanmaya çalışılmıştır.

Her çalışmada olduğu gibi, bu çalışmada da sisteme gerek duyulmuş ve bu amaçla, aynı tarzdaki ezgiler arasından bazılarının temsilen alınması ve de vasıflı, karakteristik vb. unsurları bünyesinde barındıran ezgilerin iyi örnekleri teşkil edeceği düşünülerek, tüm Teke repertuarından belli sayıdaki ezginin ayıklanması yoluna gidilmiştir. Bu nedenle az çok sanatsal uslupli ezgilere ve çok kullanılmış olmaları nedeniyle öne çıkan unsurların dikkati çektiği örneklere öncelik verilmiştir. 9 zamanlı usulün kullanım yoğunluğuna bağlı olarak bu usul-ve birimlerinin, yöredeki türlere etkisinin ne olduğu araştırılmıştır. Zira yöre adeta dokuz zamanlı usulün hakimiyetindedir. Bu nedenle seçme işleminde dokuz zamanlı usulun yer aldığı ezgilerin önceliği yadsınamaz. Öte yandan, usul taramasında da görüldüğü üzere, en çok ezgi sayısına sahip olan Burdur iline ait ezgilere öncelik tanınması da yadsınamaz.

Sanatsal yanı ağır basan ezgilerde, beste söz konusu olduğunda, bestecinin bilgi ve becerisi yanında, ezgiyi yaratmadaki yeteneği öncelikli olarak öne çıkmaktadır. Bu unsurların yanında estetik güzelliği yakalayabilmek için, bilgi ve becerilerin doğru şekilde kullanımı ile oluşturulan ezgiler de doğal olarak sanatsal üsluba haiz olacaktır. Ancak, çalışmamızda söz konusu olan ezgiler, beste ürünleri olmayıp, tümüyle halkın duygu ve estetik anlayışını yansıtan anonim ezgilerdir.

Beste müziğinde besteci, yaratmayı hedeflediği eserine belirli kurallarla yaklaşmak ve bu kuralları kendi bilgi ve becerisi doğrultusunda, yerli yerinde uygulamak zorundadır. Fakat tüm bu kuralların belli bir duygu birikimi ve yeteneğin desteğine ihtiyacı vardır ki ortaya çıkan eser sanatsal üsluba haiz ve estetik güzellikte bir eser olabilsin. Nitekim müzik, güzel sanatlar içerisinde çok önemli bir paydaya sahiptir. İster beste ile, ister doğaçlama yoluyla oluşsun, her tarz müzik güzel sanatların bir ürünüdür.

Beste müziğinin sahip olduğu sanat anlayışı, bestecisinin duygu birikimine muhtaçken, anonim karakterli olan halk müziğimizin sahip olduğu sanat anlayışı ise, oluşumu esnasında, onun yaratılmasındaki itici güç olan dış etkenlerin, zaten insanın doğasında

var olan duygu mefhumunun, olumlu ya da olumsuz şekilde etkilenmesinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

İşte bu nedenle yukarıda da değindiğimiz seçilme kistaslarına ek olarak, ayıklama işleminde, sanatsal üsluba haiz ve geleneğe uygun yapıdaki ezgilerin genetik dokuya ulaşmada önemli oldukları düşünülerek, inceleme kapsamına alınması uygun görülmüştür.

Konunun anlaşılır olabilmesini sağlayacağı düşüncesiyle, öncelikle çalışma esnasında gerekli olacak kavramların tanımlanması yoluna gidilmiştir. Konumuz her ne kadar belli sayıdaki ezginin analitik incelemesine odaklanmışsa da, aydınlatıcı olacağı düşüncesiyle yöre hakkındaki genel bilgilere yer verilmiş, Teke yöresi usul dağılımı, Teke Yöresi müziğinin oluşumundaki ana unsurlar ve buna bağlı olarak ses sistemi, makam, üslup ve ritm konuları, ayrıntılı şekilde irdelenmiştir.

Çalışmamızın ana malzemesini teşkil eden ezgilerimiz güvenilirlik esasına dayanılarak TRT Müzik Dairesi Türk Halk Müziği Repertuarındaki ezgilerden, çalışmaya yön verebilecek ve yöreyi temsil edebilecek otuz adet ezginin analitik incelemeye alınması düşünülerek seçilmiştir.

Araştırma kapsamına giren bilgilerin bulunduğu bazı yayınlar taranmış ve gerekli olduğu düşünülen yazılardan yararlanılması amacıyla kütüphane çalışması yapılmıştır. Çeşitli sempozyumlar ve kongrelerde sunulan bildiriler taranmış ve ilgili konular değerlendirmeye alınmıştır.

Bugüne değin, bir çok yerleşim merkezine ait ezgi örneklerinin, ya da herhangi bir müzik eserinin, analitik açıdan incelenmesi tarzında çalışmalar yapılmıştır. Ancak birden fazla yerleşim merkezinin biraraya gelmesiyle oluşan “yöresellik” bazında ve bizim çalışmamızın kapsamı dahilinde olduğu Teke yöresi genelinde yapılmış özel bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle, böyle bir konunun araştırılmasına gerek duyulmuştur.

Seçilmiş olma kıstaslarını bünyesinde barındıran ve sanatsal yanı ağır basan ezgilerin, analitik inceleme kapsamındaki konu başlıkları ile ele alınacağı bu çalışmada, elimizdeki bulgular bize ışık tutacak ve yolun sonuna ulaşmamızı sağlayacaktır. Varılan sonuçlarla ulaşılabacak olan noktanın, bundan sonra da yapılacağından emin olduğumuz çalışmalara zemin teşkil etmesi en büyük dileğimizdir.

BÖLÜM. 2

KONU İÇİN GEREKLİ TANIM CÜMLELERİ

Koma : “Kesinti. İki ses arasında, kulağın ayırt edebileceği küçük aralık.”¹ “Alaturka ve bazı doğu müziğinde birbirine bitişik iki ses arası dokuz eşit parçaya bölünmüştür. Bu parçaların her birine koma denir”.²

Karar : “Türk müziğinde bir makamın son perdesi. Makamların seyri genel olarak güçlüyle başlar, geçici duraklamalar ve yakın makamlara geçişler yaparak karargah ya da durak denilen perdede son bulur”.³ “Ezginin kulakta tam bir doyum olgusu sağlayarak sona erişir”.⁴

Derece: “Bir sesin kendinden öncekiyle ya da sonrakiyle arasındaki ton farkına derece denir. Perde, aynı anlamdadır”.⁵ “Gamın öz dizisinin her birine veya dizinin her notasına (do-re-mi-fa-sol-la-si) derece adı verilir”.⁶

Dizi : “Bir oktavın içinde sıralanan sekiz sesin bütünü. Gam”.⁷

Makam: “Belli bir sesin çevresinde yer almış sekizliler, dörtlüler ve beşlilerin ortaklaşa sağladıkları müziksel bir uyumdur. Makam, ya bir sekizli dizidir, ya da birbirini bütünleyen diziler topluluğudur”.⁸

“Belirli bir veya birkaç dizi üzerinde belirli bir gidiş. Her makamın bir dizisi vardır. Ancak, dizi ile makamı karıştırmamak gerekir. Dizi, makamın çatısını teşkil eder. Dizinin, makam olarak isimlendirilebilmesi, seslerin dereceli ve seyir özelliklerini

¹ Vural Sözer, *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1986, s. 402

² Ali Çerçioğlu, *Evrinsel Müzik Sözlüğü*, Toraman Matbaacılık, Ankara 1985, s. 59

³ Vural Sözer, a.g.e., s. 386.

⁴ Fethi Karamahmutoğlu, *Bizim Geleneksel Müziğimiz*, As - Er Ofset, İstanbul 1980, s. 26.

⁵ Vural Sözer, a.g.e. s. 188.

⁶ Vicdan Tabakoğlu, *Bona*, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara, s. 11.

⁷ Vural Sözer, a.g.e. s. 388.

⁸ Fethi Karamahmutoğlu, a.g.e. s. 21.

ihtiva ederek kullanılmasına bağlıdır".⁹

Gam : "Sekiz bitişik ve komşu notanın meydana getirdiği şekle gam (dizi) denir".¹⁰

Oktav : "Aynı ismi taşıyan iki ses arasındaki sekiz notalık aralığa oktav (sekizli)denir. İsimleri bir olan bu notaların yükseklik dereceleri ayrıdır".¹¹

Durak : Bir müzik cümlesinin geçici olarak susması. Türk Müziğinde makamın son ya da karar verilen perdesi"¹². "Makam oluşturan dizi dörtlü veya beşlilerden kalın taraftakinin en kalın sesi. Ezginin bittiği ses".¹³

Seyir : "Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş"¹⁴. "Ezgi içinde seslerin, incelik ve kalınlık açısından izledikleri yolu belirten kavram. Gezinim".¹⁵ "Bir makamın, belli bir sestten başlayıp, o makamın gerektirdiği özellikleri gösterdikten sonra, durak sesinde sonuçlanmasıdır".¹⁶

Perde : "Ezgileri, dolayısıyla dizileri oluşturan müzik seslerine verilen ad"¹⁷. Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık ve incelik derecesi ve bu ses derecelerini sağlamak için çalgılarda bulunup, parmaklarla basılan yer".¹⁸

"Ses derecesi. Mandolin, gitar, tambur, bağlama vb. telli çalgılarda sapların üzerindeki, ses derecelerini belirleyen bölümler ya da bu amaçla konulan işaretler Saksafon, klarnet, obua, fayot vb pistonsuz üfleme çalgılarda ses düzeneğinin çalışmasıyla açılıp kapanan kapakçıklar".¹⁹

Güçlü : "Makamın dokusunda yer alan dizi dörtlü, beşli, ya da tam sekizli gibi öğelerin ortak seslerinin adıdır".²⁰

⁹ Ahmet Say, *Müzik Ansiklopedisi*, Sanem Matbaası, Ankara 1985, C.3, s. 791.

¹⁰ Vicdan Tabakoğlu, *Bona*, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara, s. 10.

¹¹ Vicdan Tabakoğlu, a.g.e., s. 10.

¹² Vural Sözer, *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1986, s. 208.

¹³ Fethi Karamahmutoğlu, *Bizim Geleneksel Müziğimiz*, As - Er Ofset, İstanbul 1980, s. 26.

¹⁴ Türkçe Sözlük, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988, s. 1291.

¹⁵ Fethi Karamahmutoğlu, a.g.e., s. 26.

¹⁶ Özdal Orhon, *Türk Müziği Solfej ve Nazariyat Ders Notları*, İstanbul, 1981.

¹⁷ Fethi Karamahmutoğlu, a.g.e., s. 26.

¹⁸ Türkçe Sözlük, a.g.e. 1177.

¹⁹ Vural Sözer, a.g.e., s. 596.

²⁰ Fethi Karamahmutoğlu, a.g.e., s. 26.

Donanım : “Makam dizilerindeki ikili aralıkları belirleyen değiştirme işaretlerinin ezginin porte olarak ilk satırında ve anahtarlardan sonra gösterildiği yerdir”.²¹
“Bir eserin hangi anahtarla okunacağını, ilgili makamın temel aralıklarını belirleyen değiştirme işaretlerini, hangi usul ve mertebede icra edileceğini gösteren bir bütündür”.²²

Usul :

“Bir müzik eserinin başından sonuna kadar geçen zamanı, düzgün aralıklarla yineleyen sayı gruplarıdır. Usuller üst üste yazılmış iki sayı ile gösterilir. Üstteki sayı, o esere ait usulün zamanını, alttaki sayı ise, usulü oluşturan zamanların en küçük birimini gösterir”.²³

“Kendine özgü bir ritm olgusuyla, bir diğerinden kolayca ayırdedilebilen kümeler”.²⁴
“Türk Müziğinde tempo. Genellikle ağır, hafif ve yürük adı verilen üç türde olur”.²⁵

Ritm :

“Tartım. Melodi ve armoninin yanı sıra, müziği oluşturan temel öğelerden biri. Bir müzik cümlesinde, kuvvetli zamanlarla zayıf zamanların düzenli aralıklarla yinelenmesi ya da süre değerlerinin, belli bir düzen içinde birbirini izlemesi. Zaman ve mekan içinde düzen ve orantı”.²⁶

“Olayların düzenli aralıklarla tekrarlanması niteliği, dizem, tartım”.²⁷

Zaman: “Ölçü bölümü : Üç zamanlı ölçü, dört zamanlı ölçü”.²⁸ “Basit veya bileşik vuruşların her bir bölümüne denir”.²⁹

Ayak : “Halk edebiyatında uyak koşuklarda kısa yedekli dizelere verilen ad”.³⁰

Yürük: “Çok ve çabuk yürüyen, iyi yol alan, hızlı giden”.³¹ “Türk müziğinde hızlı tempoyu belirtir (ağır karşılığı)”.³²

²¹ Fethi Karamahmutoğlu, *Bizim Geleneksel Müziğimiz*, As - Er Ofset, İstanbul 1980, s. 26.

²² Özdal Orhon, *Türk Müziği Solfej ve Nazariyat Ders Notları*, İstanbul, 1981.

²³ Özdal Orhon, a.g.e.

²⁴ Fethi Karamahmutoğlu, a.g.e., s. 54.

²⁵ Vural Sözer, *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1986, s. 814.

²⁶ Vural Sözer, a.g.e. 651.

²⁷ Türkçe Sözlük, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988, s. 1226.

²⁸ Türkçe Sözlük, a.g.e., s. 1662.

²⁹ Vicdan Tabakoğlu, Bona, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara, s. 14.

³⁰ Türkçe Sözlük, a.g.e., s. 108.

³¹ Türkçe Sözlük, a.g.e., s. 1654.

Motiv : “Bir müzik yapıtının tümüne ya da bir parçasına türlü yönlerden birlik sağlayan küçük bir ögesi. Bu öge bir yapıtın ritminde, (tartımında) melodisinde (ezgisinde) ve armonisinde (ahenginde, uyumunda) kendini belli eder”³³.

Vurgu : “Aksan, musiki eserinin veya eser cümlesinin iyi icra edilebilmiş sayılması için gereken ifade derecesine erişebilmek üzere, bazı sesleri gürlük ve sürece değişikliğe uğrattılır ki, vurgu bu keyfiyetin adıdır”³⁴.

Legato: “Bağlı. Notaların üstteki kavis süresince bir nefeste tek yay çekişte, klavye üzerinde de akıcı bir süratte çıkarılacağını bildiren sıfat”.³⁵ “Ses ve çalgı müziğinde, notaların kesintisiz birbirini izlemesi gerektiğini belirtir. Ses müziğinde bir solukta, üfleme çalgılarda soluk almadan, yaylı çalgılardaysa tek yay çekişle sağlanır”³⁶.

Melisma :

“Bir hece içinde ezgilendirilen nota kümeleri, bir tek güfte parçası üzerine yerleşen ezgi parçacıkları”³⁷.

Üslup :” Bir san’atkarın, düşüncesini ifade için kullandığı yola, hareket tarzına, bu san’atkarın, düşüncesini ifade (açığa vurma) için kullandığı yöntemlerin tümüne, değişik san’atkarların kullandığı ortak yöntemlerden oluşan çığır’a üslub adı verilir”³⁸.

Otantik: “Ashına uygun, doğru, gerçeğinden ayırt edilmeyen anlamına gelmektedir”³⁹. “Gerçek olan, gerçeğe dayanan”⁴⁰.

Grupetto : “Küçük grup, üç - dört notadan oluşan ses kümesi gruplaşması. Grup oluşturan notalar ayrı ayrı yazılmadıkları zaman, çevresinde gruplaşılacak asıl notanın

³² Vural Sözer, *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1986, s. 863.

³³ Vural Sözer, a.g.e., s. 509.

³⁴ Mahmut Ragıp Gazimihal, *Musiki Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1961, s. 268.

³⁵ Mahmut Ragıp Gazimihal, a.g.e., 145.

³⁶ Vural Sözer, a.g.e, s. 435.

³⁷ Yalçın Tura, *Form Bilgisi Ders Notları*, İstanbul 1983.

³⁸ Yalçın Tura, a.g.e.

³⁹ Nail Tan, *Folklorumuzda Otantik Sorunu, Türk Halk Müziği ve Oyunları*, Evrensel Müzik Evi, Ankara, 1982. C.1, S. 4, s.154.

⁴⁰ Türkçe Sözlük, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988, s. 1120.

üst ya da altına yatık S harfine benzeyen ~ işareti konur”⁴¹. “Esas notanın üst veya alt notasından başlayıp, kıvracık kümeleri veren üç veya dört notalık melodik süsleme. Kümecik”⁴².

Appogüatür : “Esas sese bir üst veya alt derecesine dokunarak geçmek. Basamak ses”⁴³ “Çarpma notası. Asıl notadan önce küçük olarak yazılır, kısaca çalınıp asıl notaya geçilir. Birden fazla da olabilir”.⁴⁴ “Çarpma, yaslanma, basamak anlamına gelir. Basamak esas notanın bir tam veya yarım ses yukarısında veya aşağısında bulunur. Bağlandığı notadan, gösterdiği süre değeri kadar alır”⁴⁵.

Çarpma: “Alaturka müzikte temel notaların arasına sıkıştırılmış ve usulü bozmayan, tek perdelik küçük fazlalık”⁴⁶.

Mordan : “Dokunma. Bir ezgi süsü. Duyurulan ilk sesin, bir üst veya alt sesine dokunarak kendisine dönmek”⁴⁷.

⁴¹ Vural Sözer, *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1986, s. 290-291.

⁴² Ali Çerçioğlu, *Evrensel Müzik Sözlüğü*, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara, s. 45.

⁴³ Feridun Çalışır, *Müzik Dili Sözlüğü*, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara, s. 14.

⁴⁴ Vural Sözer, a.g.e, s. 45.

⁴⁵ Vicdan Tabakoğlu, *Bona*, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara, s. 34.

⁴⁶ Türkçe Sözlük, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988, s. 280.

⁴⁷ Feridun Çalışır, a.g.e, s. 90.

Tril :

“Titremenin taklidi bizde de “tril tril” oluşu gibi. Notada üzerine konulu bulunduğu sesi bir veya yarım ton üst tarafındaki sesle sık ve nöbetleşe çırpındırtan işaretin adıdır. Tril kelimesinin iki baş harfi (tr şeklinde) notanın tepesinde işaretli bulunur”⁴⁸.

Aksak Ölçü : “İkişerli ve üçerli zamanların bileşiminden oluşan ölçü”⁴⁹.

Türk Halk Müziği: “Türk duygu ve düşüncesinin, Türk ruhu ve toplumsal yaşamının tarih içindeki olaylar doğrultusunda, coğrafi konum ve göçlerin de etkileriyle yaratılan ve biçimlenen ürünleridir”⁵⁰.

Türkü : “Dilimizin şivesinden doğan Türk ezgisinin en yaygın ve diri parçası “türkü”dür. Şekil bakımından türlü tertip ve boyları bulunmakla beraber, bir kısmı nakaratlı halk şarkılarından ve daima tartımlıdır”⁵¹.

⁴⁸ Mahmut Ragıp Gazimihal, *Musiki Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1961, s. 256.

⁴⁹ Mahmut Ragıp Gazimihal, a.g.e., s. 5

⁵⁰ Faruk Yener, *Müzik*, Beyaz Köşk Yayınları, Apa Ofset Basımevi, İstanbul 1983, s. 88.

⁵¹ Mahmut Ragıp Gazimihal, a.g.e., s. 258.

“Bu geniş sahada yaşayan topluluklar arasında siyasi, ticari ve sosyal ilişkiler doğal olarak gelişmiştir. Yörenin her kesiminde kurulan, asırlar boyu devam etmiş ve günümüzde de devam eden “PAZAR”lar (Korkuteli, Fethiye, Çavdır, Karamanlı, Karahüyük vb.) ile yakın zamana kadar devam eden mevsimlik yörük göçlerinin kültürün yayılmasında rolü büyüktür. Böylece “Teke türkü ve oyunları”da çevreye yayılmıştır. Bu geniş sahanın bütün kesimlerinde kültürün her ünitesi (saz çalmadan oyun oynamaya kadar, gelenek ve görenekleriyle birlikte), yozlaşmadan, bozulmadan ve aynı güzellikte yaşatılmaktadır. Bu birlik ve beraberlik, daha çok “gurbet havaları” ile oyunlarında kendini göstermektedir.

Oyunların adı, tarihi “TEKE” devletinin adından gelmektedir. 1277’de Karamanoğlu Mehmet beyin izniyle TEKE PAŞA bir devlet kurmuş ve bu devlete adını vermiştir. TEKE YÖRESİ olarak bilinen bu sahanın kültürü de aynı adla anılmaktadır”.¹

3.2. Teke Yöresi Halk Müziği Türleri

Teke yöresinin halk müziği türlerini şöyle sıralayabiliriz.

- Teke zortlatmaları
- Teke zeybekleri (kıvrak zeybek, tek zeybek, cepken oyunu, sarı zeybek)
- Kabaardıç
- Gurbet havaları
- Dımdan
- Boğaz havaları
- Kırık havalar (kırık oyun, düz oyun, sürtme, sürüdeğ)

3.2.1. Teke Zortlatmaları

“Teke, zortlaması, bir Teke yöresi oyunu olmakla beraber, adını, bu yörede pek bol olan kara davarın erkeği “TEKE”den almıştır. Çünkü oyundaki figürler bu havanın hareketlerine benzemektedir. Nitekim, “teke”nin “teke katımı” mevsimindeki siygin (ıdrarlı), sinirli, ileri, geri, yana zıplayarak hareket etmesi haline “ZORTLAMIŞ” denir. Ayrıca, küstah ve sinirli hareketlerle çekip giden kişi için “ne oldu buna zort zort gitti” deyimini köylerde günümüzde de kullanılmaktadır. Sinirli bir kişinin gidişi

¹ Hamit Çine, *Burdur'dan Damlalar*, Uyan Matbaası, İzmir 1989, s. 94.

ile tekenin hareketleri gerçekten benzemektedir. Bu deyim de, esas kaynağın “teke” denen hayvan olduğunu böylece teyit eder. Eskilerden günümüze kadar gelen söylentiler ve bugünkü yaşlıların anlattıkları, bu konuda aynı kaynağı oluşturmaktadır”.²

Teke zorlatmasının pek çok ezgisi olup oyunu tek tiptir. Erkek ve kadın oyunudur. 9/16’lık ölçüsünün kazandırdığı akıcılık ve kıvraklıkla insanı coşturan ve hoplatan bir özelliği vardır.

3.2.2. Teke Zeybekleri

“Gerek sözlü, gerekse sözsüz olarak çeşitli ezgileri vardır. Ölçüsü 9/8’lik olup, teke zorlatmasından biraz daha ağır oynanır. Yörenin belirli kesimlerinde “kıvrak zeybek”, “tek zeybek”, “cepken oyunu”, “sarı zeybek” gibi adlarla da anılır”.³

3.2.3. Kabaardıç

“Türkü bölümü ölçülü ve ölçüsüz olmak üzere Burdur, Acıpayam, Fethiye ve Antalya’da çeşitlemeleri olan, 2/4’lük ölçüde bir oyun havasıdır”.⁴

3.2.4. Gurbet Havaları

Burdur ve Teke yöresi halk müziğinde karakteristik bir yeri olan “GURBET HAVALARI”, yöre halkının çeşitli sosyal olaylar karşısındaki etkilenmeleri sonucu yorumlanarak ezgilenmişlerdir.

“Eğer olaylar, aşkı, yığılğı, ayrılığı ve ölümü getiriyorsa, yakımlar, yaslar, zamanın içinde, dilden dile, kulaktan kulağa türküleşir. Bu türküler bazan ritimli ve ölçülü, bazen de serbest yani ölçüsüz olarak ezgilenir. İşte serbest ve ölçüsüz olan bu ezgilere “GURBET HAVASI” veya “uzun hava” denir. Saz bölümleri ise 7/8, 5/8’lik zaman gösteren, bazen de ikili ve dörtlü ilavelerle yöreye ait bir karakteristiği vurgulayan ezgilerdir. Gurbet havaları, yöre halkına tarihsel ve dünyasal bir mutluluk verir. Geçmişin, asırlar ötesinin, sanki yaşanmış gibi, anılarını tazeler. İnsan, tarihin derinliklerinden geçmişin bir parçası imiş gibi hisseder kendini.

² Hamit Çine, *Burdur’dan Damlalar*, Uyan Matbaası, İzmir 1989, s. 112.

³ Hamit Çine, a.g.e., s. 112.

⁴ Hamit Çine, a.g.e., s. 112.

Gurbet havalarını bu denli etkin kılan özellikler, ezgi yapısındaki dokunaklılık, yanıklık ve insanın içine işleyen ezikliklerdir. Bu ezgisel yapı, en taş yürekli bir insanda dahi atlı ve hüznü bir heyecan yaratır. Gurbet havaları, “yas”lıktan, “ağıt”lıktan çıkmış, saz eşliğinde gönüllere ferahlık veren bir ruh gıdası olmuştur.

Adından da anlaşılacağı gibi, en çok gurbet, ayrılık konuları işlenmiştir. Özlem, ölüm ve yiğitlik konuları da grupetto duygusu ile yoğrularak ezgilenmiştir.

Müzik ve oyundaki gelenekselliğe bağlı kalınarak, gurbet havalarından sonra hemen bir oyun havasına geçilir. Bunlar “teke zortlaması”, “teke zeybekleri” (kıvrak zeybek), “gurbet kesintileri” (kesinti zeybekleri) ve “kabaardıç” oyun havalarıdır. O dokunaklı ve içe dönük ağırlıklı ortam, oyun heyecanı ile bir coşkuya dönüşür ve başlar oyun. Bunun içindir ki “bizim sazımız hem ağlatır, hem oynatır” denir.

Halk, gerçek bir yiğidin övgüsünü, sevgisini bir gurbet ezgisiyle yorumlarken (Avşar beyi, Tekelioğlu, Güllük dağında olduğu gibi), cesaretli ve heyecanlı davranışları nedeniyle halkın yakınlık duygusu efe ve eşkiyaların övgü ve sevgileri, aynı duygularla yorumlanarak, ezgilerde ebedileştirilirler”.⁵

3.2.5. Dımdan

“Köy kadınları, kendi aralarında eğlenirken, Teke oyunlarını “tepsi”, “tencere kapağı”, “leğen” ile oynarlarsa, bu oyuna “DIMIDAN” denir. Bucak çevresinde ise “ÇANAK ÇALMA” adı ile anılır”.⁶

3.2.6. Boğaz Havaları

Teke yöresi halk müziğinin en ilginç ve karakteristik ezgi türlerinden birisi de boğaz havalarıdır. Etnik ve ilkel bir yapıya sahip olan “BOĞAZ” başparmak ile gırtlak üzerine değişik tonlarda ses baskıları yaparak, yani bir nevi perde görevini yerine getirerek, boğazdan çıkan sesleri değiştirip kaval sesine benzer bir müzik meydana getirmek suretiyle gerçekleştirilir.

“Değişik olayları yine değişik ezgisel yapılarıyla anlatan “boğaz havaları”, çalıcının ustalığı ve yorumu ile de ayrı bir anlam ve değer kazanır. Bu bakımdan en

⁵ Hamit Çine, *Burdur'dan Damlalar*, Uyan Matbaası, İzmir 1989, s. 95.

⁶ Hamit Çine, a.g.e., s. 112.

mükemmel “boğaz havaları” 12-17 yaş grubundaki yörük kız ve erkek çocuklarının çaldıklarıdır. Yaş ilerledikçe, gırtlak fiziksel olarak “boğaz yapma özelliğini kaybetmekte, boğaz yapma” zorlaşmakta ve kalite düşmektedir.

Yüzyıllar ötesine kadar giden bir geçmişi olan “boğaz havaları”, Teke yöresinin her kesiminde çeşitlilik gösterir. Boğaz havaları, aşiretin, aşiret kızlarının, bir köyün, bir kuşun, bir takım olayları adları ile anılırlar. “Sarıkeçili kızının boğazı”, “çörten boğazı”, “Dirmil boğazı”, “Dugguk boğazı”...gibi.

Boğaz havaları, daha sonraları kavala ve bağlamaya uygulanmış, böylece gırtlak “boğaz” çalanlar azaldıkça, yaşı ilerlemiş olanlar da kaval ve bağlama ile “boğaz havalarını” devam ettirmişlerdir.

Bağlamada değişik bir üslup ve tavır gösteren boğaz havalarının en işlek ve etkileyici sazları ÜÇ TELLİ veya CURA bağlamalarıdır. Gerek küçük oluşu nedeniyle taşınması kolay olan, gerekse hareket halinde yani yürüyorken, merkebin veya atın üstünde iken rahat çalınabilen ve ÜÇ adet telin daha uyumlu ve kolay”düzen” (akort) tutması bakımından da tercih edilen “ÜÇ TELLİ” de boğaz havası, diğer bağlamalarda olduğu gibi, sazın sapında ve “AVŞAR” (bağlama) düzeni ile icra edilir. “ÜÇ TELLİ”nin bir özelliği mızrap olarak parmakların kullanılmasıdır. Bu bakımdan bir adı da “parmak curası”dır. Boğaz havasında ise işaret veya orta parmak ile, beşinci ses olan “Mİ” perdesi aralığına, dikine dövmele yapmak suretiyle “teke zortlaması” olduğu için, teke zortlamalarına “boğaz” da denir.

Gerek değişik düzenlerle, gerekse icradaki tavır ve üslup ile, bugünün bilimsel müzik seslerini yüzyıllar öncesinden kaynaştırarak, doğal ve duygusal bir armoni ve çok seslilik meydana getiren ÜÇ TELLİ ile, yörenin tüm ezgileri tatlı bir ahenk ile icra edilir”.⁷

3.2.7. Kırık Havalalar

“Burdur’da “kırık, düz”, Tefenni ve Yeşilova’da “sürtme”, Bucak’ta “sürüddek” adıyla anılır. Ölçüleri 2/4’lük ve 4/4’lük’tür”.⁸

⁷ Hamit Çine, *Burdur’dan Damlalar*, Uyan Matbaası, İzmir 1989, s. 112-113.

⁸ Hamit Çine, a.g.e., s. 112.

3.3. Teke Yöresi Çalgıları

Teke tavrı oyunlarda, usullerde olduğu gibi, çalgıların çalınışında da kendine özgü bir karakter ortaya koymuştur.

Yörede köylerin tümünde davul - zurna, bir bölümünde bozuk, bağlama; Tefenni, Yeşilova, Çavdır, Dirmil ve Kozağaç gibi Burdur sınırları içerisinde kalan bölümde yoğun olmak üzere üç telli cura, Dirmil'in, Bucak'ın bazı köyleri ile Çamköy başta olmak üzere tüm yörede sipsi, kabak kemane, ayrıca kadınların ritm aracı olarak kullandığı def, leğen, darbuka, deblek, dümbelek, çoban kavalı ve çoban düdükleri en çok kullanılan teke yöresi sazlarıdır.

3.3.1. Vurmalı Çalgılar

Davul

“Türklerin en eski vurgulu sazıdır. Hatta insanlığın ilk sazlarından biri de denilebilir. Anavatanı Orta Asya'dır. Türkler tarafından bütün dünyaya yayıldığı da herkes tarafından bilinir. Türklerin milli sazlarından ve binlerce yıldan beri çalınmaktadır.

Davul eski metinlerimizde Tavul, Tapul yazıldığı da olmuştur. Ortaçağ Asyasından söz ederken, Tabala, Tovıl, Dohul adlarının kullanıldığı belirtilmiştir. Arapçaya ise buradan “Tabl” olarak geçmiş olabileceği de düşünülebilir.

16.yüzyıl Anadolu kaynağında “dapulcu döğmez oldu tabl-ü küsü” cümlesi geçiyor. Demek ki davula bizde dapul bile denildiği olmuş. Dede Korkut hikayelerinde tavul da, Tavlunbaz da anlamdaş olarak geçer. Kimi düğün çalgısı olur: “Gümbür gümbür tavullar çalındı: burması Altun tuç (tunç) borular çalındı”.

“Tavlunbaz urup yundları ürkütti, ketürüp ol koruya koydu (XIV. Yüzyıl dili) almış olduğu görülüyor.

Davlunbaz çalınır, çalkalanır güller

Şahin ağlar,turna ağlar, telağlar (Gevheri 18.yüzyıl)

Davlunbaza vur turayı

Dündan avaldık burayı (Dertli 19.yüzyıl)

Fakat Asya lehçelerinde, mesela Çağatay ve Kazan Türklerinde şiddetli rüzgar ve

fırtına anlamında “d” ile davul kelimesi vardır.

Tarihte engin yayılmaları ile tanınan Turhanlı boyları, hangi ölkelere girdilerse “davul” onlar çekildikten sonra da oralarda kaldı ve çalındı: Mısırlıların koca duvala “tabl-i kebir-i Türki” demeleri eski saltanattan bir damga gibi hatıraydı. Habeş kilisesinde uzun bir gelenek halinde Turgi ve Sultani adıyla nice zaman davul çalınması başka bir gelenektir:

Davulun halay gibi sıra oyununda coşturuculuğuna dair tarihten en eski yazı Asya’dan Hunlar içindir. Hun beyine gelin gelmiş Çinli bir kadın, şair olduğundan, memleketine gönderdiği manzum yazıda. Hunların bazı hallerini sayarak dertleşiyor ve

Davulu her gece durmaz döverler

Ta güneşler doğana dek dönerler

gibilerde bir kayıta düşüyor (İsa’dan 200 yıl kadar önce)

Eski Türklerin iri davul ve Kösleri genellikle ordu ve hakan maiyetinde, daha küçüklerini şamanlıkta kullandıkları anlaşıyor. Üstten derililer “küvrük” (İslamiyet çağında Kös), çifderililer “Tümrük” ve “Tavul” (Davul) ayinde kullanılanlar “tüngür, tabık ve benzerleridir”.

Türklerde bir milli saz olan davul hakimiyet sembolü olarak adı tuğ, sancak, bayrak, hutbet, sikke gibi mefhumlarla beraber anılır. Pekçok çeşitleri vardır. Dev davullara “Kös” denir. Halk müziğinde zurna ile birlikte çalınır.

Mehter Takımının (Türk Askeri Müzik Takımının) en önemli vurgulu sazlarından olup, Türklerin kazanmış olduğu zaferlerde, büyük hissesi vardır.

Davulun Türklerin Yaşamında çok önemli bir yeri vardır. Bütün Türk aleminde olduğu gibi Güney Yörük ve Yerli halk arasında baş sazdır. Hemen her obada: bilhassa yayla günlerinde davulcu yamak Türkmen Abdalları, birçok vesile ile davullarını gümleterek, yörükleri eğlendirip oynatırlar.

Davul yukarıda da belirtmiş olduğumuz gibi, düğünlerde, güreşlerde, cirit oyunlarında, at koşularında, ramazan ve bayramlarda önemli yer tutan ve heyecan veren çok önemli vurgulu sazdır.

Yörük oymakları arasında kullanılan davullar iki türdür. Bunlardan biri büyük diğeri küçüktür. Büyük davullara “KABA DAVUL” küçük davullara ise “CURA DAVUL veya DAVULBAZ” adı verilir.

Davullar genel olarak tokmak ve çubuk yardımı ile çalınmasına rağmen, Kars dolaylarında çalınan davullar ise darbuka gibi koltuk arasında parmak uçlarıyla vurularak çalınır ve adına KOLTUK DAVULU denir. Diğer duvallara nazaran çapları da dar, derinlikleri ise daha fazladır. Yaklaşık olarak çapları 40 cm ve derinliği de 40 cm'dir. Diğer davulların normal büyüklükleri ise çapları 50 - 60 derinlikleri ise 30 - 40 cm'dir".⁹

Davulbaz

Buna davulbaz da derler. Küçük bir davuldur. Bu davul şimdi kullanılmamaktadır.

"Davulbaz bir saz olmaktan ziyade bir ilan ve uyarı vasıtasıdır. Aşiret kavgalarında, mühim vakalarda köy ve oba halkını davet için bu alet çalınırdı".¹⁰

Deblek

Yörük ve Güneyde yaşayan bütün Türkmen kadınlarının yegane çalgısıdır.

"Testi toprağından darbuka şeklinde yapılır. Üzerine ince hayvan derisi veya işkembe gerilir. Darbukadan farkı derinin altına çapraz olarak iki ip gerilir. Bazen bu iplere küçük zillerde takılır ve parmak uçlarıyla müziğin ritmine göre vurularak çalınır".¹¹

Dümbelek (Dömbek)

"Çifte nakkarenin eski İstanbul halkı dilindeki yansıtılmalı adıydı. Nice Yurt semtlerinde böyle denirse de, çifte çanaklıları pek azalmıştır. Ege köy düşünlerinde kadın "dünbelkeçiler" Türkiye tarım tutmada çalarlar, mesela dokuz aksağını tarifte "dümbül, dümbül, dümbül, dümbüldek" derlerki, 9 eder. Buna dümbek diyen aynı yöreden köylerde vardır. Sazın kabı çanak biçimindedir. Yani topraktan pişirilmiştir. Ağız kısmına deri veya işkembe gerilir gerilme tarzı kudümde olduğu gibi kaytan veya sırimlar ile yapılır. Dümbeğe Anadolu'nun bazı yerlerinde, debelek, debildek, deblek, deplek ve devlek gibi adlarda kullanılır".¹²

⁹ Cafer Açın, *Enstrüman Bilimi*, Yenidoğan Basımevi, İstanbul 1994, s. 20-21-22.

¹⁰ Cafer Açın, a.g.e., s. 23.

¹¹ Cafer Açın, a.g.e., s. 24.

¹² Cafer Açın, a.g.e., s. 24.

Darbuka

Anadolu’da daha çok kadınlar tarafından düğünlerde ve özellikle kendi aralarında düzenledikleri eğlencelerde kullandıkları ve halk arasında “dümbelek, dümbek gibi adlarla çalınan sazlardan fazla farklı değildir.

Def

“25-30 cm çapında 5-6 cm genişliğinde kasnağın bir yüzüne ince deri gerilmiş ve kasnağın etrafına 5 çift veya daha fazla pirinçten yapıp ziller takılmış ve parmak uçlarıyla vurularak çalınan saza “Def” adı verilmiştir. Defin ilk olarak H. Süleyman ve Belkıs’ın düğünlerinde çalındığı rivayet olunur”.¹³

3.3.2. Telli Çalgılar

Bağlama

“Adını alan ailenin temel sazıdır. 17-24 perdesi vardır. Meydan sazından bir oktav, Divan sazından ise beş ses tizdir. Üçerli gruplar halinde 6 ile 9 tel takılır. Alt telleri Lâ sesine akort edilir. Orta ve Üst teller de devamlı akord değişikliği yapılır. Her düzende değişen orta ve üst tellerin akortlarıdır.

Bağlama düzeni alt (La) Orta (Re) Üst (Mi) ayrıca 19 ayrı düzende de çalınır”.¹⁴

Bozuk

“Bağlama’nın ikinci bir adına da Bozuk denir. 15-18 perdesi vardır. Üçerli gruplar halinde 9 tel takılır. Ortaya iki sarı ve bir ince çelik tel, üste ve alta ise birer kalınsarı ve ikişer çelik takılır. Sarı teller çelik tellere göre bir oktav daha pest akort edilir.

Tatlı bir sesi vardır, genellikle Güney ve Ege yörelerimizde Bozuk olarak bilinir ve çalınır. Bozuk düzeni oldukça yaygındır. Atasözü gibi dillerden düşmez.

Akortları ise Alt (La) Orta (Re) Üst (Sol) seslerine düzenlenir”.¹⁵

Cura

“Bağlama ailesinin en küçük sazlarındandır. 7 - 16 perdesi 3-6 teli bulunmaktadır.

¹³ Cafer Açın, *Enstrüman Bilimi*, Yenidoğan Basımevi, İstanbul 1994, s. 91.

¹⁴ Cafer Açın, a.g.e, s. 91.

¹⁵ Cafer Açın, a.g.e. s. 91.

Genellikle 6 telli olduğu gibi, 3 tek telli olanları ve ayrıca altta iki ortada iki üstte ise tek telli olanlarına rastlanır, hatta iki telli olanlarına da rastlanmıştır.

Bağlama ve Bozuk düzenlerine akort edilir. İki tellinin akord düzeni alt tel (La), üst tel (Re) üç telli olanların ise alttan üste doğru akortlanmaktadır. Kütahya yöresinde eskilerin parmakla çaldığı Cura boyunda, oralarda adına Bağlama denilen bir saza rastlanır. Bu sazın diğerlerinden farkı sap üzerinde bir adet burgusunun fazla olmasıdır. Bu fazla burguya Dem Teli denilen bir tel takılır. Düzeni alttan üste doğru (Lâ - Re - Re) olarak akortlanır. Dem teli'nin akordu üst telin bir oktav tizine çekilir. Bir başka düzen şekil de alttan üste doğru (Lâ - Re - Fa) olarak akortlanır.

Burdur yöresinde de bağlama düzenine akortlanmış curaların tezene yerine parmakla çalındığı görülmüştür".¹⁶

İklığ ve Kemane

Kopuz, mızraplı sazların, İklığ'da yaylı sazların atası olarak bilinir. Günümüzde İklığ'ı halk müziğimizin önemli yaylı sazı "Kabak Kemane" olarak görmekteyiz. Kabak Kemane'ye çok kimse tarafından halen İklığ da denilmektedir.

Su kabağından yapılması nedeniyle Kabak Kemane adını almıştır. Son yıllarda kabak, yerini yavaş yavaş ağaç gövdelere (teknelere) devretmekte ve gün geçtikçe kabak gövdeli kemanelerin sayısı azalmakta, bunların yerini ağaçlardan oyularak veya karpuz dilimi şeklinde kıvrılarak yapılan gövdeler (tekneler) almaktadır. Gövde kısmı ağaca dönüşenlerine ise sadece Kemane denilmekte yetinilmekte, böylelikle "Kabak Kemane" deyiimi, yerini "Kemane" deyimine bırakmaktadır.

"Kabak Kemanenin 3 oktav ses sahası vardır. Bağlama takımına eşlik ettiğı gibi, tını bakımından birbirine çok yakın olan sipsi ile birlikte "Gurbet havaları" çalınır. Genellikle Ege dolaylarında çalınan Kabak Kemanenin gövde çapı 14 - 15 cm derinliği 10 - 12 cm Sapboyu (Baş eşikten sapa kadar) 30 cm. Tel boyu ise (Baş eşik - Eşik arası) Keman tel boyu gibi 33 cm'dir".¹⁷

¹⁶ Cafer Açın, *Enstrüman Bilimi*, Yenidoğan Basımevi, İstanbul 1994, s. 93.

¹⁷ Cafer Açın, a.g.e, s. 167.

3.3.3. Üflemeli Çalgılar

Kaval

Yurdumuzun çeşitli yörelerinde “Gaval” olarakda söylenen kaval, genellikle çoban sazı olarak bilinir. Güney Anadolu’da halk ve göçebeler arasında adeta mukaddes bir alettir. Kavalın geçmişi insanlık tarihi kadar eski olduğu söylenebilir. Sazı ilk olarak bulan veya çalanlarla ilgili bir çok fikirler ileri sürülür ise de, araştırmacılar kavalın Hazar Denizi ötesi Ural - Altay dağları arasındaki bölge olabileceği konusunda birleşmektedirler.

“Anadolu insanının tizerinde unutulmaz apayrı bir yeri olan kaval, yüzyıllar boyunca duygularını dile getirmesinde vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Anadolu insanı için adeta o kutsal bir alettir. Yanık Anadolu havaları onun sesinde apayrı bir hava taşır. Yurdumuzun her yerinde zevkle çalınıp dinlenen en hissi nefesli sazlarımızdandır. 30 ile 80 cm arasında çok çeşitli boylarda olanları vardır. Kamıştan, kemikten, ağaçtan ve metalden yapılır. En güzelleri ise erik ağacından yapılan kavallardır. Kavallar Dilli ve Dilsiz olarak iki gruba ayrılır. Üst yüzlerinde 7 alt yüzlerinde bir olmak üzere toplam 8 ses deliği bulunur. Kavalların 2.5 - 3 oktav ses sahası vardır. Ayrıca her yarım ses için yapılmış kavallarda mevcuttur”.¹⁸

Sipsi

Genellikle Ege dolaylarında çalınır. Gurbet havalarının en ideal sazlarındandır.

“Nefesli Türk Halk Müziği sazlarından olup kemik ve kamıştan yapılmış 20 cm kadar uzunlukta bir cm çapında, zevkle çalınan sevimli bir halk sazımızdır. Gövde ve cukcuk denilen değişik seslerin çıkarılmasını sağlayan üst yüzünde 5, alt yüzünde 1, olmak üzere toplam 6 ses deliği mevcuttur. 7 delikli olanlarına da rastlanır. Cukcuk kısmı ise ağıza alınarak düdük gibi ses veren kısımdır.

Sipsi, nefesli halk sazlarımızın en basit ve en kolay çalınanlarındandır. Bir buçuk oktav kadar ses genişliğinde, çok tiz bir sesi vardır”.¹⁹

Zurna

Orta Asya kökenli halk sazlarımızdandır. Mazisi eski çağlara kadar uzanan zurna, genellikle davul eşliğinde çalınan nefesli sazımızdır. Çok tiz bir sesi vardır. Davulun

¹⁸ Cafer Açın, *Enstrüman Bilimi*, Yenidoğan Basımevi, İstanbul 1994, s. 47.

¹⁹ Cafer Açın, a.g.e., s. 53.

bas sesi ile birleştğinde güzel bir ahenk oluştururlar. Düğün, bayram gibi önemli günlerde davulla birlikte çalındığı gibi eski Türklerin savaşlarına da katılıp, Mehter takımlarının da, çok önemli bir sazı olarak yer almıştır.

“Yurdumuzda zurnaların doğudan batıya gidildikçe belirgin bir büyüme kaydettiği görülür. Büyüklük ve küçüklüklerine göre üç gruba ayrılır.

1. Kaba Zurna
2. Orta Zurna
3. Cura Zurna (zilzurna)

Gövde kısmı erik ağacından yapılır, tepeden ortaya kadar belirli bir düzlükte gelir ve bu kısma üstten yedi, arkadan ise bir olmak üzere sekiz ses deliği açılır. Gövde kısmı uca doğru genişleyerek geniş bir ağız (kalak) oluşturur. Kalak denilen bu kısımda her iki yanına üçerden altı delik delinir. Bu delikler bazılarına göre cin ve şeyan delikleridir. Bazılarına göre ise “Dem” delikleri olarak adlandırılır, bu deliklerin sazın sesine ne gibi etken olduğu ise bugüne kadar tesbit edilememiştir. Delikler kapatıldığında da sazın sesine ne gibi etken olduğu ise bugüne kadar tesbit edilmemiştir. Delikler kapatıldığında da sazın sesinde ve icrasında bir değişiklik husule gelmemektedir. Bu durumda deliklerin delinmesinin göz alışkanlığından ileri gelmiş olabileceği de söylenilebilir. Şimsir ağacından yapılmış tepe ve nazik kısımları gövdenin üst ucuna normal sıklıkta yerleştirilir. Obua’nın kamışı incelendiğinde; kamış yumuşatılıp ezilerek ve kısmen de yontularak elde edilen bu parçanın, tepe kısmına sıkı sıkı yerleştirildiği görülür. Zurnanın kamışı ağızdaki vaziyeti itibarıyla obuanınkinden farklıdır. Yaklaşık olarak birbuçuk oktav ses sahasına sahiptir.

Zurna çok canlı ve parlak bir sese sahip olmasına rağmen, Ney ve kaval gibi üst sesleri yoktur. Mey gibi ses sahası dardır.

Yurdumuzda, zurnanın yüzlerce icracısı olduğu gibi, sedef ve gümüş kakmalı çok kıymetli zurnalarda yapılmış ve yapılmaktadır.

Evliya Çelebi’ye göre ise zurnalar şu şekilde sıralanır. Kaba Zurna, Cura Zurna, Asafi Zurna, Silhâbi Zurna, Arabi Zurna, Acemi Zurna, Şehabi Zurna”.²⁰

²⁰ Cafer Açın, *Enstrüman Bilimi*, Yenidoğan Basımevi, İstanbul 1994, s. 53-54.

3.4. Teke Yöresi Oyunları

Ege Zeybek bölgesi içerisinde ayrı bir yeri olan Teke yöresi, ağırbaşlı zeybek oyunlarının yanında kıvrak ve coşkulu oyunları ile de tanınır.

Teke Zeybekleri, 9/8'lik ölçüler gösteren sözlü ve sözsüz çeşitleri olan oyun havalardır. Bunun yanında teke zortlamaları, 9/16'lık ölçülerdir.

“Geleneksel olarak oyun sırası ağırdan hızlıya (kıvrığa) doğrudur ve dairesel bir dizide oynanır. Yine geleneksel olarak erkek veya kadın bir oyuncu , oyununun bitirdikten sonra yerine oturmadan başka bir oyuncuyu elinden çekerek oyuna kaldırır.

GEZENNEME (gezinleme)

Tüm oyunlar geleneksel olarak GEZENNEME ile başlar. Oyuncu oyuna kalkarken iki elinin parmaklarının iç kısmını yere veya duvara sürerek rutubetini giderir ki, parmaklar daha güzel ses çıkarsın.

Gezenneme havası ile ortama, havaya ısınır. Ağır ve ölçülü adımlarla ve duraklamalı olarak, kollar yanda, ahenkli ve heybetli bir tavırla gezinir. GEZENNEME havası oyunun ezgi yapısına uygun olan ölçülü veya serbest dizide sözlü veya sözsüz ezgilerdir. Gezenneme süresi, bu ezgilerden bir kıt'a veya bir beyitlik zaman kadardır.

Yörede halen geçerli olan kural, oyunlarda “OYUN ÜÇTÜR, OYNAMAYAN P...” geleneğidir. Oyuncu ister bir tek oyun, isterse üç ayrı oyunu üç defa gezennemeli olarak oynar. Eğer iki oyunda bırakırsa “sen kadın mısın” diye takılırlar. Kadınlar genel olarak en az iki oyun oynarlar.

Oyuncular ortaya çıkınca saz takımına veya davul zurnacıya, oyunlarıyla genel adlarını (ağır zeybek, kıvrak zeybek, kesinti veya gurbet kesintisi, teke zeybeği, teke zortlaması, sürtme, boğaz) veya özel adlarını (Tefenni zeybeği, ası zeybek, serenler, Avşar zeybeği, Kâzım zeybeği, Sarı zeybek, Menevşeli, Kabaardıç, Keziban yenge) söylerler”.²¹

²¹ Hamit Çine, *Burdur'dan Damlalar*, Uyan Matbaası, İzmir 1989, s. 113.

BÖLÜM. 4

TEKE YÖRESİ EZGİLERİNDE USUL

Teke yöresindeki usul dağılımına geçmeden evvel, genel anlamda Türk Halk Müziğinde kullanılan usullere ilişkin açıklamalara gerek duyulmuştur.

4.1. Türk Halk Müziğinde Usul

Bir müzik eserinde, kendine has bir ritm içerisinde, birbirlerinden ayırdedilebilen kümeler olarak karşımıza çıkan usul kavramı, THM’de üç büyük grupta toplanır. Bunlar, Ana Usuller, Birleşik Usuller ve Karma Usullerdir.

Ana usuller, ismine istinaden THM’nin zeminini teşkil eder. Ve bu usuller iki, üç ve dört zamanlı usullerle, bunların üçerli şekillerinden oluşur.

Birleşik Usuller ise, iki ayrı ana usulün biraraya gelmesiyle oluşur. 5,6,7,8 ve 9 zamanlı usuller bu grupta yer alır. Beş zamanlı birleşik usulün iki şekilde birleşimi mevcuttur. Bunlar 3 zamanlı ve 2 zamanlı ana usulün birleşimiyle, $3+2 = 5$ şeklindeki A tipi ve $2+3 = 5$ şeklindeki B tipi olarak karşımıza çıkmaktadır. Altı zamanlı birleşik usulün, üç şekilde birleşimi vardır. Bunlar 4 ve 2 zamanlı ana usullerin yer değişimiyle birleşmelerinden oluşabildiği gibi, 3 vuruşlu iki ana usulün ardarda gelmesiyle de oluşabilir. 4 ve 2 zamanlı ana usullerin birleşimiyle oluşan zaman sıralaması;

(A) Tipi : $4+2 = 6$

(B) Tipi : $2+4 = 6$ şeklindeyken, 3 vuruşlu iki ana usul ise; $3+3 = 6$ şeklinde birleşerek (C) tipini oluşturur. Yedi zamanlı birleşik usulün oluşumu, 2 ve 3 zamanlı ana usullerin değişik birleşimleriyle gerçekleşir. Ancak buradaki zaman sıralamasında, 3’lü zamanın başta, ortada ve sonda yer almasıyla 3 belirleyici olmakta ve tıpkı 6 zamanlı birleşik usulde olduğu gibi (A), (B) ve (C) tiplerini oluşturmaktadır.

Bunlar

(A) Tipi : $3+2+2=7$

(B) Tipi : $2+3+2=7$

(C) Tipi : $2+2+3=7$ şeklindedir.

8 zamanlı birleşik usulde de 2 ve 3 zamanlı ana usullerin değişik şekildeki birleşimleri sonucu (A), (B) ve (C) tipleri mevcuttur. Ancak burada belirleyici olan zaman ikidir.

Zaman sıralaması ise;

(A) Tipi : $2+3+3=8$

(B) Tipi : $3+2+3=8$

(C) Tipi : $3+3+2=8$ şeklindedir.

Birleşik usullerin sonuncusu olan 9 zamanlı usulün de yine 2 ve 3 zamanlı ana usullerin değişik şekildeki birleşimleriyle (A), (B), (C) ve (D) tipleri olmak üzere dört tipi mevcuttur. Burada da belirleyici olan zaman 3'tür. Üçlü zamanın bir, iki, üç ve dördüncü sırada yer alışıyla (A), (B), (C), (D) tipleri oluşur. Zaman sıralaması;

(A) Tipi : $3+2+2+2=9$

(B) Tipi : $2+3+2+2=9$

(C) Tipi : $2+2+3+2=9$

(D) Tipi : $2+2+2+3=9$ şeklindedir.

Karma usuller; Ana usullerle birleşik usullerin biraraya gelmesiyle, ya da en az iki farklı tipteki birleşik usulün bir araya gelmesiyle oluşurlar. THM'de kullanılan karma usuller, 10 zamanlıdan başlar ve 19 zamanlıya kadar uzanır. Ancak nadir olmak kaydıyla, bunlar haricinde 20,21,27 ve 28 zamanlı karma usullere de rastlanmıştır. THM'de örneğine en çok rastlanan karma usul, 10 zamanlı olandır. Ve dört tipi mevcuttur. Bu usulün zaman sıralaması;

(A) Tipi : $3+2+2+3=10$

(B) Tipi : $2+3+3+2=10$

(C) Tipi : $2+2+3+3=10$

(D) Tipi : $3+3+2+2=10$ şeklindedir.

11 zamanlı karma usulün oluşumunu sağlayan farklı zamanların sıralanışı şu şekildedir

- (A) Tipi : $7+4 = 11$
- (B) Tipi : $4+7 = 11$
- (C) Tipi : $5+6 = 11$
- (D) Tipi : $6+5 = 11$

12 zamanlı karma usulün ise iki çeşit zaman sıralaması mevcuttur. Bunlar;

- (A) Tipi : $5+7 = 12$
- (B) Tipi : $(2+3+3) 8 +4 = 12$

13 zamanlı karma usulün tek tipi mevcuttur.

$3+3+3+4 : 13$

14 zamanlı karma usulün iki sıralaması mevcuttur. Bunlar:

- (A) Tipi : $(3+2+2+2) 9 + 5 = 14$
- (B) Tipi : $5 + 4 + 5 = 14$

15 zamanlı karma usulün oluşumunda ise, üç çeşit zaman sıralaması mevcuttur. Bunlar;

- (A) Tipi : $7+8 = 15$
- (B) Tipi : $8+7 = 15$
- (C) Tipi : $7+4+4 = 15$ şeklindedir.

16 zamanlı karma usul 9 ve 7 zamanlı birleşik usullerin yer değiştirmeleriyle, iki şekilde oluşur. Bunlar;

- (A) Tipi : $9+7 = 16$
- (B) Tipi : $7+9 = 16$ şeklindedir.

17 zamanlı karma usulde görülen tek tip: $9 + 8 = 17$ şeklindedir. Ve yalnızca iki ezgide bu usüle rastlanmıştır.

18 zamanlı karma usuldeki bir örnek ezgideki zaman sıralaması şu şekildedir.

$$(3+2+3+3) + (2+2+3) = 18$$

$$11 + 7 = 18$$

19 zamanlı karma usulde rastlanan tek türküdeki usul oluşumu : $9+5+5 = 19$ şeklindedir.

Bu karma usuller haricinde, önce de belirtildiği gibi, çok nadir de olsa 20, 21, 27 ve 28 zamanlı karma usullere rastlanmıştır.

4.2. Teke Yöresi Genelinde Usul Dağılımı

Ana, birleşik ve karma olmak üzere üç grupta toplanan THM usullerinin Teke yöresindeki dağılımına ulaşmayı hedeflediğimiz bu bölümde, yörenin en çok dikkati çeken usulü, en çok kullanılan birim zamanı ve en çok ezgiye sahip yerleşim merkez ya da merkezlerine yönelik usul dağılımı aşağıdaki gibidir.

2 Zamanlı Ana Usul

Teke yöresinde 2 zamanlı ana usulün kullanım sayısı 16'dır.

Bu usulde kullanılmış olan birim zaman 4'lüktür.

Kullanım yoğunluğu sıralamasına göre 2 zamanlı ana usulün illere göre dağılımı şu şekildedir.

Burdur	: 8	(4 Merkez, 2 Yeşilova, 1 Dirmil, 1 Tefenni)
Afyon	: 3	(Dinar)
Antalya	: 3	(2 Akseki, 1 Elmalı)
Isparta	: 1	(Deregün Köyü)
Muğla	: 1	(Fethiye)

3 Zamanlı Ana Usul

Teke yöresinde 3 zamanlı ana usulün kullanım sayısı 2'dir. Bu usulde kullanılmış olan birim zaman 4'lüktür. Kullanıldığı yerleşim merkezleri ve kullanım sayısı şu şekildedir.

Burdur	: 1	(Yeşilova)
Isparta	: 1	(Merkez)

4. Zamanlı Ana Usul

Teke yöresinde 4 zamanlı ana usulün kullanım sayısı 34'tür.

Kullanılan birim zaman 4'lük olup, kullanım yoğunluğu sıralamasıyla, illere göre dağılım şu şekildedir.

Antalya	: 10	(4 Elmalı, 3 Merkez, 2 Akseki, 1 Serik)
Burdur	: 8	(3 Yeşilova, 2 Merkez, 2 Dirmil, 1 Bucak)
Muğla	: 5	(3 Fethiye, 2 Günlükbaşı)
Isparta	: 5	(4 Merkez, 1 Yalvaç)
Afyon	: 4	(Dinar)
Denizli	: 2	(Acıpayam)

5 Zamanlı Birleşik Usul

Teke yöresinde 5 zamanlı birleşik usulün kullanım sayısı 5'tir.

Birim zaman olarak 8'lik değer kullanılmıştır.

Kullanım yoğunluğuna göre sıralama şu şekildedir.

Burdur	: 3	(Yeşilova)
Afyon	: 1	(Dinar)
Denizli	: 1	(Acıpayam)

6 Zamanlı Birleşik Usul

Teke yöresi genelinde 6 zamanlı birleşik usul 1 kez ve 4'lük birimde kullanılmıştır.

Kullanıldığı yerleşim merkezi, Denizli (Honaz)'dır.

7 Zamanlı Birleşik Usul

Teke yöresinde, birim zaman olarak biri 4'lük, diğeri 8'lik olmak üzere toplam 2 adet

7 zamanlı usul kullanılmıştır.

Kullanıldığı yerleşim merkezleri;

Burdur : 1 (Dirmil)

Muğla : 1 (Fethiye) dir.

8 Zamanlı Birleşik Usul

Eldeki mevcut repertuarda rastlanamamıştır.

9 Zamanlı Birleşik Usul

Teke yöresinde toplam 163 adet 9 zamanlı birleşik usul kullanılmıştır. Ancak doğaldır ki bu kadar yoğun kullanılmış bir usulün, birim zamanlarında da farklılık, daha iyi bir ifadeyle zenginliğin olması kaçınılmazdır. Buna bağlı olarak yörede birim zaman olarak 2'lik, 4'lük, 8'lik ve 16'lık değerler, farklı yoğunlukta kullanılmıştır.

Dokuz zamanlı birleşik usulün birim zamanlarına göre kullanıldığı yerleşim merkezleri ve kullanım yoğunluğu şöyledir.

9/8'lik Birleşik Usul

Birim zaman olarak 8'lik değer kullanıldığı 9 zamanlı birleşik usulün, yöredeki kullanım sayısı 98'dir.

Kullanım yoğunluğu sıralamasıyla, yerleşim merkezlerine göre dağılım şu şekildedir.

Burdur : 29 (18 Merkez, 5 Yeşilova, 3 Dirmil, 2 Tefenni, 1 Aziziye köyü)

Muğla : 21 (Fethiye)

Denizli : 18 (17 Acıpayam, 1 Honaz)

Antalya : 14 (5 Merkez, 5 Akseki, 4 Elmalı)

Isparta : 13 (7 Merkez, 6 Yalvaç)

Afyon : 3 (Dinar)

9/16 lık Birleşik Usul

Yörede hakim olan 9 zamanlı usulün 16'lık birimdeki kullanım sayısı 31'dir.

Kullanım yoğunluğu sıralamasıyla, yerleşim merkezlerine göre dağılım şu şekildedir.

Burdur	: 21 (7 Dirmil, 7 Merkez, 4 Tefenni, 2 Aziziye köyü, 1 Kızılkaya köyü)
Denizli	: 6 (Acıpayam)
Muğla	: 2 (Fethiye)
Antalya	: 1 (Varsak köyü)
Isparta	: 1 (Eğridir)

9/4'lük Birleşik Usul

Yörede 4'lük birimin kullanıldığı 9 zamanlı usul sayısı 30'dur.

Kullanım yoğunluğu sıralamasıyla yerleşim merkezlerine göre dağılım şu şekildedir.

Burdur	: 8 (6 Merkez, 2 Tefenni)
Muğla	: 8 (Fethiye)
Antalya	: 5 (4 Merkez, 1 Elmalı)
Isparta	: 4 (13 Merkez, 1 Gönen)
Afyon	: 3 (Dinar)
Denizli	: 2 (Acıpayam)

9/2'lik Birleşik Usul

Dokuz zamanlı usulde en az kullanılmış olan birim zaman 2'liktir. Yöredeki toplam kullanım sayısı 4'tür.

Kullanıldığı yerleşim merkezleri ve kullanım sayısı şu şekildedir.

Muğla	: 2 (Fethiye)
Denizli	: 1 (Acıpayam)
Antalya	: 1 (Korkuteli)

BÖLÜM. 5.

TEKE YÖRESİ MÜZİĞİNİN OLUŞUMUNDAKİ ANA UNSURLAR

Teke yöresi halk müziğinin daha iyi anlaşılabilmesi için, öncelikle genel anlamda müziğin oluşumundaki ana unsurların irdelenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle ses sistemi, ritm, üslup, makam gibi unsurlar ele alınmak suretiyle konuya açıklık getirilmek istenmiştir. Daha sonra makam ile ayağın karıştırılmasını önleyeceği düşüncesiyle “Halk Müziğinde Ayak ve Dizi Kavramı” başlıklı anlatımın yer aldığı alıntıya gerek duyulmuştur.

5.1. Ses Sistemi

Kullanılmış olan nota yazım sistemi ne olursa olsun, aralık oluşumunda rol oynayan tüm perde veya seslerin hepsi ezgi yapımında önemli görevler üstlenir.

Bugüne değin Türk Müziğinin ses sistemi konusunda yapılan çalışmalar bize Türk Müziği'nin kendine özgü bir ses sistemi olduğunu göstermektedir. Türk Müziği'nde hakim olan ses sistemi, Rauf Yekta Bey tarafından ortaya atılan, daha sonra Hüseyin Saadettin Arel, Suphi Ezgi ve Murat Uzdilek tarafından da kabul edilmiş olan 24'lü sistemdir. Bu sistemin kullandığı dizgede, perde anlayışından uzaklaşmış, onun yerine bir oktav içerisinde frekansları sabit olan 24 sesin varlığı gündeme gelmiştir. Böylece bir sekizli, 24 aralığa bölünmüş ve bir tam sesin dokuz komaya karşılık geldiği kabul edilmiştir.

Öte yandan 19.yüzyılın sonunda ortaya çıkmaya başlayan komalı ses dizgeleri, günümüze değin değişik kişilerce, bir sekizli içinde değişik sayıda sesler bulunduğu öne sürüldüğü için, 24'lü ses dizgesi haricinde 41'li ve 53'lü ses dizgeleri ile de gündeme gelmiştir. Ancak, bunlardan ilki olan 24'lü ses dizgesi, günümüzdeki nota yazımında geçerliliğini sürdürmektedir.

Türk Halk Müziği'nde ve buna bağlı olarak Teke Yöresi Halk Müziği'nde ise bugün kullanılmakta olan bu 24 ses sistemi haricinde bir sisteme gerek duyulmuştur. Bu sistemde, ezgi içinde kullanılan değiştirme işaretleri, ilgili nota önüne konulur ve kaç koma tiz ya da pest basılacağı, üzerine yazılan rakamla belirtilir. Fakat bu sistem, deşifre esnasında sorun teşkil edebileceğinden, perdeli bir çalgı desteği gerektirmektedir.

5.2. Ritm

Müziğin oluşumundaki ana unsurlardan biri olan “Ritm”, Teke yöresi müziğinin oluşumunda da çok önemli yer tutar. Öyle ki, yöre müziğinin rengini oluşturan en önemli unsurlardan birisi durumundadır.

Batı müziğinde kullanılan ritmik yapı ile karşılaştırıldığında ise, renklilik daha da dikkat çekicidir. Batıda çoklukla kullanılan 2, 3 ve 4 zamanlı ritimlere karşılık, Türk Müziği'nde çok daha zengin bir ritm tablosu mevcuttur. Dolayısıyla ritm olgusu, Teke yöresi Müziğinin renginin korunmasındaki en önemli unsurlardan biridir. Bu zenginlik içerisinde en önemli yeri tutan 9 zamanlı kalıpların, Türk Müziği'nde dört şekilde kullanımı mevcuttur.

(3+2+2+2)

(2+3+2+2)

(2+2+3+2)

(2+2+2+3)

Teke ezgilerinde görülen 9 zamanlı kalıplar ikişerli ve üçerli düzümlerin, çeşitli birleşimleri neticesinde ortaya çıkan aksak ritimleri bünyelerinde barındırmak suretiyle, yöre müziğinin oluşumundaki en önemli yapı taşlarını oluşturur.

Aksak usullerin tümünde tek sayılı zaman kullanımı söz konusudur. Zaten bu nedenle aksak usul oluşur. Çift sayılı bir usul olan 8 zamanlı usul, düzüm kalıbının oluşumu ile

(2+3+3)

(3+2+3)

(3+3+2)

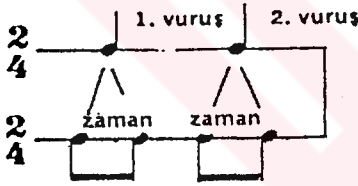
şeklindeki aksak yapıya bürünür. Daha önce ayrı bir bölüm halinde ele aldığımız usul bahsinden de hatırlayacağımız gibi, kalıplar halindeki belli başlı düzum şekilleri usulü oluşturur.

Ve Teke Müziği, dolayısıyla Türk Müziği'nin en dikkate değer yanlarından birisi, belki de en önemlisi; ikerli ve üçerli düzumlerin çeşitli kombinasyonları ile oluşmuş aksak ritmlere sahip olma ayrılacağıdır.

Usullerin kaç vuruşlu ya da kaç zamanlı olduklarını net bir şekilde anlayabilmek için, bu iki kavramı tanımlamamız gerekir.

Vuruş, bir ölçünün eşit süreli değerlere bölünmesiyle oluşur.

Zaman ise, basit veya birleşik vuruşların her bir bölümüdür.

Vuruş sayılarına göre aksak ölçüleri şu şekilde açabiliriz. Örneğin; iki vuruşlu bir aksak ölçü olan 5/8'lik ölçüde, iki çeşit düzum kullanımı mevcuttur. Bunlar:

(2+3) ve (3+2)

8 8 şeklindedir.

Yani; (5/8)'lik $\rightarrow$ (2+3) ve (3+2)
8'lik 8'lik şeklindedir.

Üç vuruşlu aksak ölçü olan 7/8'lik bir ölçüde ise üç çeşit düzum kullanımı söz konusudur. Bunlar; (2+2+3), (2+3+2), (3+2+2) şeklindedir.

Yani; (7/8)'lik $\rightarrow$ (2+3+2) , (2+3+2) ve (3+2+2)
8'lik 8'lik 8'lik şeklinde.

Dört vuruşlu aksak ölçüler olan 9/8'lik ve 10/8'lik ölçülerde de yine iki ve üçlü zamanın farklı birleşimleriyle oluşan düzum şekilleri mevcuttur.

$$\begin{array}{lcl}
(9/8)'lik & \longrightarrow & \begin{array}{cccc} (3+2+2+2) & (2+3+2+2) & (2+2+3+2) & (2+2+2+3) \\ 8'lik & 8'lik & 8'lik & 8'lik \end{array} \\
(10/8)lik & \longrightarrow & \begin{array}{ccc} (2+3+2+3) & (3+3+2+2) & (2+2+3+3) \\ 8'lik & 8'lik & 8'lik \end{array}
\end{array}$$

5.3. Üslup

Değişik üslup tanımlarına bakacak olursak,

“Bir san’atkarın düşüncesini ifade için kullandığı özel yola, hareket tarzına; bir san’atkarın düşüncesini ifade (açığa vurma) için kullandığı ortak yöntemlerin tümüne; değişik sanatkarların kullandığı ortak yöntemlerden oluşan çağır’a Üslup adı verilir”¹.

Bu tanımlar yapılırken kanımızca, Türk Sanat Müziği şeklinde nitelendirdiğimiz Türk Müziği düşünülmüştür. Ancak gerek Türk Sanat Müziği ve gerekse Türk Halk Müziği’nde olsun, ezgilerimizde çalgı müziğinin arka planda olması, başka bir deyişle, insan sesinin ön planda oluşu ve buna bağlı olarak da ezgilerimizin, insan sesinin kullanabileceği aralıklarla örülü oluşu, önemli bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa batıda en az insan sesi kadar özel bir çalgı müziği kullanımı söz konusudur.

Ezgilerimizin oluşumunda rol alan seslerin birbirinin ardı sıra tınlamasıyla melodik seyirli ezgiler oluşur. Yani; ezgilerimiz armonik değil, melodiktir. Bu özellik, müziğimizin genelde insan sesine ve tek sesli müziğe dayalı olmasından kaynaklanmaktadır. Ezgilerimizin melodik yapılarında kullanılan seslerin birbirlerine ne kadar yakın ya da uzak olduğu ve hangisinin yoğun olarak kullanılmış olduğu, analitik inceleme sonucunda anlaşılacaktır.

Öte yandan üslubu oluşturan diğer önemli bir unsur da, ezgilerimizin irticali olarak, doğaçlama şeklinde oluşturulması, hatta oluşması gelir ki bu da ezgi içi kullanımda icrayı destekleyici, süsleyici, vurgulayıcı unsurlar kapsamında; çeşitli çarpmalar, kaymalar, triller, kümeler vb. ezgi süsleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ve bu detayların, ezgilerimizde ne şekilde yer aldığı inceleme sonunda görülecektir.

¹ Yalçın Tura, *Form Bilgisi Ders Notları*, İstanbul, 1983.

5.4. Makam

Makam, türlü biçimlerde tanımına çalışılan önemli kavramlardan biridir. Bir dizide, bir ya da birden fazla sesin güçlendirilmesi ile oluşturulan ezgi veya ezgiler demetinin belirli bir sesle bitirilmesiyle varolan duyguya denilir.²

Türk Müziğinde kullanılan makam kavramı, bir hareketlilik gerektirir. Öyle ki, bu hareketliliğin içinde bir seyir ve bu seyir güzergahında, ezgi içi seslerin salınımları esnasında mola verilen duraklar ve güçlü kullanımı söz konusudur. Her makamın kendine özgü bir dokusu ve anlatım havası vardır. “Dokuları dizi dörtlü beşliler, havayı ise seslerin birbirleriyle olan uyumu oluşturur”³. Böylece makam, diziden farklı bir potaya oturmaktadır. Makamları birbirinden ayıran; seyir özellikleri, geçki kullanımı, kısa ya da uzun kalışların gerçekleştirildiği durak gibi unsurların varlığıdır.

Dolayısıyla dizi, makamın iskeletidir ve makamın karakteri, tasfiri, tümüyle dizisinde gizlidir. Ezgi, dizisine sadık kalmak kaydıyla, makamı oluşturan durak, seyir vb. unsurları kullanarak adeta makamını resmeder.

5.5. Halk Müziğinde Ayak Ve Dizi Kavramı

Müziğin ve Teke yöresi halk müziğinin oluşumunda rol oynayan ana unsurlara değindikten sonra, Dizi ile Makam kavramlarının karıştırılmasını önlemek maksadıyla aşağıdaki alıntıya gerek duyulmuştur.

“Halk müziğinde ayak kavramı, hem bir diziyi, hem de dizi içindeki seyri, yöresel tavrı, üslubu ve hatta usul kavramını dahi içine alan, geniş kapsamlı bir olgudur.

Ayak ile makamı denk tutmak bir hata olur. Ayak yapmak, ya da yol göstermek deyince, çalınacak olan ezgilerin özelliklerine göre kulağı ezgiye alıştırmak anlaşılmalıdır.

Halk Müziğimizin oluşturulan ezgi örneklerini incelediğimizde, Müstezat Ayağı,

² Onur Akdoğan, *Türler ve Biçimler*, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova İzmir 1996, sf. 12

³ Fethi Karamahmutoğlu, *Bizim Geleneksel Müziğimiz*, As - Er Ofset, İstanbul 1980, s. 21.

Kerem Ayağı, Garip Ayağı, Misket Ayağı, Bozlak Ayağı gibi, seyri belli bir dizi dahilinde olan ezgiler anlaşılabilirliği gibi; Divan Ayağı, Urfa Divan Ayağı, Kerkük Divan Ayağı, Ankara Divan Ayağı, Şirvan Ayağı gibi belli başlı ezgiler de anlaşılabilirliktedir. Bu durumun varlığı bize, yukarıda da değindiğimiz üzere, Makam ile Ayak kavramının karıştırılmamasının gerekliliğini hatırlatır.

Ayak kavramı, kimliği belirli ve tanınmış halk ezgilerinin girişinde ve aralarda çalınan ara nağmenelerini de kapsamı içine alır.

Örneğin: İbrahimi Divan Ayağı, Yanık Kerem Ayağı olduğu halde, buna Yanık Kerem değil de, İbrahimi denilir. Böylece, ayak kavramının, belli bir üslubu, seyri, yöresel tavrı ve usulü de içermiş olduğu görülür⁴.

Açıkça da anlaşıldığı gibi dizi Türk Halk Müziği'nde, makam anlamında olmasa da "Ayak"ın iskeletidir. Ve bu iskelete can veren, onu giydiren; seyir, durak, güçlü vb. unsurların kullanımlarıyla ortaya çıkan canlılıktır. Zira dizi durağandır ve ancak bu unsurların ezgi içi salınımlarıyla hayat bulur, canlanır.

⁴ Nida Tüfekçi, *Türk Halk Müziği Bilgileri Ders Notları*, İstanbul 1980.

BÖLÜM 6.

TEKE YÖRESİ HALK MÜZİĞİNDEN SEÇİLMİŞ EZGİLER ÜZERİNDE ANALİTİK ÇALIŞMALAR

6.1. Seçilmiş Ezgilerin Müzik Teorisi Elemanları İle Ele Alınışı

Temel yapıları aynı olmakla birlikte, farklı isimlerle çalınıp söylenen ezgi türlerinin var olması, bize aynı özellikleri taşıyalar da, en iyi örnek olabilecek ezgilerle çalışma gereğini duyurmuştur. Bu amaçla seçilmiş olan otuz adet ezginin analitik çalışması aşağıda açıklayacağımız inceleme başlıkları yardımıyla yapılacaktır.

6.1.1. Gezinim Şekli

Ezginin, belli bir usul kalıbı içinde ve dolayısıyla da ölçü kullanımıyla mı oluştuğu; yoksa serbest, ölçüsüz mü olduğunu belirtmek maksadıyla bu konu başlığına gerek duyulmuştur.

6.1.2. Usul Oluşumu

Burada başlığın kendisinin de net bir şekilde ifade ettiği gibi, eğer ezgimiz usullü; yani ölçülü yapıda bir ezgi ise, kullanılan bu usulün oluşumu, detayların verilmesi ile sağlanmak istenmiştir. Bunun için öncelikle usulün, ya da ölçünün türü; yani basit mi, bileşik mi ya da karma mı olduğu belirtilmiştir. Ardından, bu usulü oluşturan zamanların sıralamasını gösteren düzüm şekli ve usulün kaç zamanlı olduğu belirtilirken, kullanılmış olan birim zaman da açıklanmıştır. Vuruş sayısında ise, usulü oluşturan süre değerlerinin ya da zamanların birleşerek oluşturdukları her vuruş sayısının ne olduğu belirtilmiştir. Nitekim zaman ve vuruş kavramları sıklıkla karıştırılmakta ve yanlış kullanılmaktadır. Zaman; basit ya da bileşik vuruşların her bir

bölümüyken; vuruş, bir ölçünün eşit süreli değerlere bölünmesiyle oluşur. Usul oluşumunun sonunda yer alan “Usul Gideri” başlığı ile belirtilmek istenen ise; ezginin icra edildiği hız, yani tempodur. Usul gideri ya sözcüklerle ya da metronomla belirtilir. Sözcüklerle işaretlenen tempo, kesin olarak belirlenemez. Çünkü hızlı, çok hızlı, yavaş ve çok yavaş gibi sıfatlar subjektiftir. O nedenle asıl temponun belirlenmesinde metronom daha sağlıklıdır. Böylece bir dakikadaki vuruş sayısı güvenilir şekilde belirlenmiş olur.

6.1.3. Seyir

Burada, ezgi içindeki seslerin incelik ve kalınlık bakımından takip ettikleri güzergah neticesinde ortaya çıkan gezinim şeklinin ne olduğuna dikkat çekilmektedir. Bilindiği üzere, ince seslerden başlayan ezgi, kalın seslerde son buluyor ise gezinim “inici”, tersi durumunda ise “çıkıcı”dır. Seslerin takip ettiği güzergahta, net bir inicilik ya da çıkıcılık farkedilemiyor ise, ya da hem inici hem de çıkıcı bir gezinim kullanılıyor ise, o zaman seyir “inici - çıkıcı”dır.

6.1.4. Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Burada öncelikle ezgi içindeki güftenin tek hecesi üzerine oturan ezgi parçacıkları, diğer bir deyişle, bir hece içinde ezgilendirilen nota kümelerinin, ezgide ne oranda kullanılmış olduğu vurgulanmaktadır. Bu nota kümelerinin sekizlik mi, onaltılık mı, yoksa daha farklı kümeler mi oldukları da ayrıca belirtilmektedir.

Kullanılan yalın nota diğerlerinde ise, başlığın kendisinden de anlaşılacağı üzere kümesel kullanım dışında, yalın halde kullanılmış olan nota değerleri ve bunların birlik, ikilik, dörtlük, sekizlik, onaltılık, otuzikilik değerlerden hangi ya da hangileri olduğuna dikkat çekilmektedir.

6.1.5. Aralık Kullanımı

Burada ise, ezgide gerek ölçü içi ve gerek ölçü geçişlerinde kaçlı aralıkların kullanılmış olduğu belirtilirken, aynı zamanda bu aralıkların ne kadar yakın ya da uzak aralıklar olduğuna da dikkat çekilmektedir.

6.1.6. Komalı Ses Kullanımı

Burada da, ezgi içinde değişime uğramış olan ses ya da seslerden bazılarının önünde yer alan değiştirme işaretinin üzerine yazılan rakamlar kastedilmektedir. Böylelikle o sesin ne kadar tiz ya da pes basılacağı belirtilmek istenmiştir.

6.1.7. Değişken Ölçü Kullanımı

Burada ezginin, başladığı ölçü ile mi devam ettiği ve son bulunduğu; ya da periyodik olarak veya olmayarak, başka ölçülerle değişim göstermiş olup olmadığı belirtiliyor.

6.1.8. Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Burada önce, ezginin en pest ve en tiz sesleri arasındaki genişliğinin ne kadar olduğu (bir sekizliden az ya da çok, bir sekizli civarı....gibi) belirtilmiştir. Ardından, ezginin değişime uğramış sesleri de dahil olmak üzere, en pest ve en tizdeki sesleri arasındaki gösterimi yer alıyor.

6.1.9. Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin seyri esnasında yapmış olduğu ritmik kalışların saptandığı bu aşamada, güftedeki bir dizeye karşılık olan bölüm esas alınmıştır. Böylece ezgi kesitlerinin son sesi, yani kesitlerin karar perdeleri, ezginin ana ve ara durakları olarak belirlenmiştir.

6.1.10. Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Burada, ezginin son olarak kaldığı, karar sesi belirleniyor. Ardından, aynı sesin, ezginin hangi bölge ya da bölgelerinde uzadığı saptanıyor. Bu, başlığımızdan da anlaşıldığı üzere “karar sesinde uzama” olarak gösteriliyor.

6.1.11. Ezgi Bezekleri

Bu madde başlığı altında, ezgi içinde herhangi bir sesi süsleyen, renklendiren, ona albeni kazandıran ses veya özellikli ses kümelerinin kullanılıp kullanılmadıklarının saptaması yapılmaktadır. “Ezgi bezekleri” de diyebileceğimiz bu süsler; kimi zaman çarpma, kimi zaman tril; kimi zaman mordan ya da grupetto olarak tanımlanan şekilleriyle ezgilerde yer almıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde yer alan tanım cümlelerinde de açıklamalarına yer verilmiş olan bu süs elemanları, ezgi incelemesi esnasında, süsledikleri sesle birlikte gösterilmiştir.

6.1.12. Vezin Şekli

Buraya kadar olan inceleme başlıkları, ezgilerin melodik yapılarına dair hususları kapsamaktaydı. Ancak burada ve son iki inceleme başlığında, ezgilerimizin söz yapılarına yönelik hususlara açıklık getirilmiştir.

Vezin kullanımı başlığıyla, ezgideki söz kesitlerinin (güfte dizelerinin) eşit hece sayısında olup olmadığı, dolayısıyla “eşit vezinli mi”, “değişmeli vezinli mi” olduğuna açıklık getirilmiştir.

6.1.13. Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Burada da, söz kesitlerinin kaç güfte dizesinden oluştuğu ve bu dizelerin kaç heceli oldukları saptanmıştır.

6.1.14. Yöresel Sözcük Kullanımı

Ve son olarak, yine ezginin söz yapısına yönelik bir çalışma ile, ezgideki yöreye münhasır sözcük kullanımlarına açıklık getirilecek ve bu alışma; Teke Yöresi için bir nevi “sözlük” vazifesini de üstlenecektir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR-SIRA No: 1455
İNCELEME TARİHİ: 26-9-1977

DERLEYEN
MEHMET ERENLER

YÖRESİ

BURDUR-Arvalı Köyü

DENİZİN DİBİNDE HAÇCEM

KİMDEN ALINDIĞI:

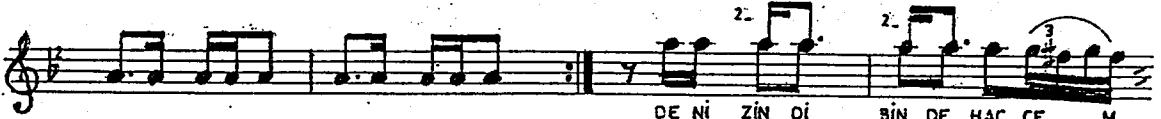
SEYFETTİN TÜRKOL

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MEHMET ERENLER

SÜRESİ :

♩: 120

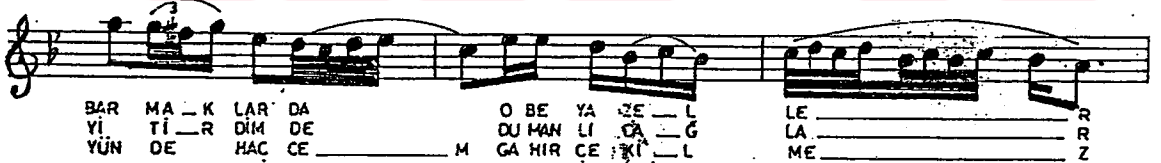
DE Nİ ZİN Oİ BİN DE HAC CE — M
AR VA LI NİN Ö NÜN DE DE
YÜ CE DAĞ BA ŞIN DA HAC CE — M

DE MİR DE NE — Y LE — R AK GER DA NI NAL TIN DA DA
PI NAR LAR HA — R LA — R HACCEM ÇIK — MI — S PEN CE REYE — N
E KÜN E KI — L ME — Z YAG MUR YAG — MA YIN CA A MA — N

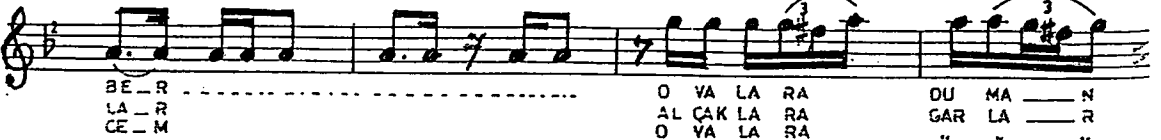
CİF YE DİR BEN LE — R O GI NA LI
AY GI Bİ PAR LA — R BEN HAC CE Yİ
KÖ KÜ SÖ KÜL ME — Z EL LE RİN — KÖ —

BAR MA — K LAR DA O BE YA ZE — L LE — R
Yİ Tİ — R DİM DE DU MAN LI CA — G LA — R
YÜN DE HAC CE — M GA HIR CE KI — L ME — Z

YO — L CU YÜ YO — N UN DA — N EY LE YE — N DİL
GÖ — Z LE Rİ Mİ — N PI NAR LA RI — N DUR MA DA — N ÇAĞ
DÖL — DU — R A ÇU LA RI CE LI — M HAC

BE — R O VA LA RA DU MA — N
LA — R AL ÇAK LA RA GAR LA — R
CE — M O VA LA RA " " "

DENİZİN DİBİNDE HACCEM
(Sahife - 2)

ÖK MÜ S GÖ RE ME Dİ N Mİ A GİZ
YAĞ MI S YÜK SEK LE RE BU Z GEL SE

GENDİ SA CI Nİ Ö RE ME DİN Mİ
NİN LE GE ZE Lİ İN CE BE L Lİ GİZ

DAL GA DAL GA DAL GA DAL GA DAL GA
O NU O NU O NU O NU O NU

LA Nİ YO R HAÇ CA Yİ GÖ REN LE
O NU NA BE N DE VAN DI M HAÇ CE

RA MA N SEV DA LA Nİ YOR
Nİ N MOR Fİ S TA Nİ NA

uysal

— 1 —
DENİZİN DİBİNDE HACCEM DEMİRDEN EVLER
AK GERDANIN ALTINDA DA ÇİFTEDİR BENLER
O'GNALI BARMAKLARDA O BEYAZ ELLER
YOLCUYU YOLUNDAN EYLEYEN DİLBER
Bağ. { OVALARA DUMAN ÇÖKMÜŞ GÖREMEDİNİMİ
A GİZ GENDİ SACINI ÖREMEDİNİMİ
DALGA DALGA DALGA DALGA DALGALANIYOR
HACCEYİ GÖRENLER AMAN SEVDALANIYOR

— 2 —
ARVALIN ÖNÜNDE DE PINARLAR HARLAR
HACCEM ÇIKMIŞ PENCEREYE AY GİBİ PARLAR
BEN HACCEYİ YİTİRDİM DE DUMANLI DAĞLAR
GÖZLERİMİN PINARLARI DORMADAN ÇAĞLAR
Bağ. { ALCAKLARA GARLAR YAĞMIŞ YÜKSEKLERE BUZ
GEL SENİNLE GEZELİM İNCE BELLİ GİZ
ONU ONU ONU ONU ONU ONUNA
BENDE YANDIM HACCEİNİN MOR FİSTANINA

— 3 —
YÜCE DAĞ BASINA HACCEM EKİN EKİLMEZ
YAĞMUR YAĞMAYINCA AMAN KÖKÜ SÖKÜLMİZ
ELLERİN KÖYÜNDE HACCEM GAHİR ÇEKİLMİZ
DOLDUR AĞULARI İÇELİM HACCEM.
Bağlantı.

6.2. SEÇİLMİŞ EZGİLERLE ANALİTİK ÇALIŞMALAR

6.2.1. DENİZİN DİBİNDE HAÇCEM

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Ana usul
Kullanılan zaman	: 2 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 4'lük
Vuruş sayısı	: İki vuruşlu
Usul gideri:	: ♪:120

Seyir

Dolanımına karar göre 7.derece olan Sol perdesinden başlayan ezgi, inici bir seyir takibi göstermektedir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide 16'lık nota kümeleri dikkati çekmektedir. 32'lik nota kümesi kullanımı özellikle tek hece üzerinde olup, ezgide belirgin bir süs ve vurgu olarak göze çarpmaktadır.

Ezgiye kümesel kullanım hakim olduğundan, yalın nota değerine rastlanmamıştır.

Aralık Kullanımı

Ezgide kullanılan yakın aralıklar haricinde, gerek inici ve gerekse çıkıcı olarak, 3'lü aralığının yoğun kullanımı dikkati çekmekte. Ölçü içi kullanımda; çıkıcı Re La 5'li, Sol Do 4'lü aralıkları ile Fa #³ La, Do Mi, Mi Sol 3'lü aralıkları yanında, inici Sol Mi,

Re Si, Mi Do 3'lü aralıkları dikkati çekiyor. Ölçü geçişlerinde ise; çıkıcı olarak La -La 8'li aralığı, La Sol 7'li aralığı ve Re Sol 4'lü aralığı kullanılırken, inici olarak ayrıca Sol Mi ve Mi Do 3'lü aralıkları dikkati çekilmektedir.

Komalı Ses Kullanımı

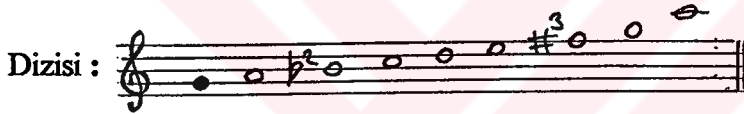
Ezgide arıza üzeri rakamla belirtilmiş komalı seslerin Sib² ve Fa #³ perdeleri olduğu görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi başladığı 2/4'lük ölçü ile son buluyor. Değişken ölçü kullanılmamış.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezginin bir sekizli civarı ses genişliğine sahip olduğu görülüyor.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

İnici seyir esnasında, birinci kesitin son sesi olan La perdesindeki ilk kalıştan sonra, ikinci kesitin son sesi olan Re'de daha uzun bir bekleyiş görülmekte. Üçüncü ve dördüncü kesitler de aynı zamanda ezginin karar sesi olan La perdesinde karar vermekte. Kullanılan durak seslerinin derece olarak sıralanışı ile, ezginin inici seyir karakteri desteklenmektedir.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar vermekte ve ikinci kesitin son sesi olan Re perdesi ile ezginin karar sesi olan La perdesinde, bir buçuk ölçülük bir uzama dikkati çekmektedir.

Ezgi Bezekleri

Ezgideki işaretlerle belirtilmiş tek süsleme notu olan La sesi, asıl notun bir tam ses yukarısında basamak olarak kullanılmak suretiyle, bir üst basamak çarpması oluşturarak, asıl notu süsleme görevini üstlenmiştir.

Bunun haricinde, yine tek hece üzerine konumlanmış notalar dikkati çekmektedir.

Vezin Şekli

Ezgi 8+5 şeklinde oluşan söz kesitleri nedeniyle eşit vezinli.

Kesit Sayıları ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi dört kesitli ve kesitler $8 + 5 = 13$ heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Gahır : Kahr, derin üzüntü veya acı, sıkıntı

Ağu : Zehir

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1490
İNCELEME TARİHİ : 22.2.1978

YÖRESİ

BURDUR - Yeşilova

KİMDEN ALINDIĞI

SALİH URHAN

ŞÜRESİ :

1: 76

SABAH OLUR ÇOCUK GİDER OYUNA

DERLEYEN
AHMET YAMACI

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

SA BAH O LU R CO CUK Gİ DE R O YU
SA BAH O LU R ÇA RI Gİ Nİ Gİ YE
SA BAH O LU R ÇOR BA Sİ Nİ İ ÇE

NA ME Z OY NAR OY NA R KUM DO L DÜ RUR
ME Z AK SA MO LU R Bİ RE V LİK YER
ME Z OG İE O LU R O YU NUN DAN

KÖY NU NA KÖY NU NA BÜ TÜN GÜ NA H
SÜ RE ME SÜ RE ME İ Kİ SÖ ZÜ
GE ÇE ME GE ÇE ME YA RO LUP TA

LA RİM BA BA BOY NU NA BA BA BE Nİ
Bİ RA RA DA Dİ YE ME Z HEY BA Cİ LA
BU LUP BE Nİ SE ÇE ME Z BA BA BE Nİ

BİR CO CU GA VER Dİ Nİ Z
BU NA Cİ MI DA YA Nİ Z
BİR CO CU GA VER Dİ Nİ Z

VER Dİ NİZ DE GÜ NA HI MA GİR Dİ NİZ
AK ŞAM YA TA KÜŞ LU K YAK TI U YA Nİ R
VER Dİ NİZ DE GÜ NA HI MA GİR Dİ NİZ

SABAH OLUR ÇOCUK GİDER OYUNA
ÇYNAR ÇYNAR KUM DÖLDÜRÜR KOYNUNA
BÜTÜN GÜNAHLARIM BABA BOYNUNA
[BABA BENİ BİR ÇOCUĞA VERDİNİZ
VERDİNİZDE GÜNAHIMA GİRDİNİZ

— 2 —
SABAH OLUR ÇARİĞİNİ GİYEMEZ
AKŞAM OLUR BİR EVLEK YER SÜREMEZ
İKİ SÖZÜ BİR ARADA DİYEMEZ
[HEY BACILAR BUNA CANMI DAVANIR
AKŞAM YATAR KUŞLUK VAKTİ UYANIR

— 3 —
SABAH OLUR ÇORBASINI İÇEMEZ
ÖĞLE OLUR OYUNUNDAN GEÇEMEZ
YAR OLUPTA BULUP BENİ SEÇEMEZ
[BABA BENİ BİR ÇOCUĞA VERDİNİZ
VERDİNİZDE GÜNAHIMA GİRDİNİZ

6.2.2. SABAH OLUR ÇOCUK GİDER OYUNA

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Ana Usul
Kullanılan zaman	: 4 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 4'lük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: ♩:76

Seyir

Ezgide inici-çıkıcı bir seyir takibi gözleniyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Yalın halde kullanılmış olan sekizlik ve dörtlük nota değerlerinin yanında, kümesel kullanımın onaltılık notalarla oluşturulduğu gözleniyor. Gerek nota kümeleri ve gerekse yalın nota değerlerinin aynı oranda kullanıldıkları görülüyor.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanımda 2'li ve 3'lü aralığının, ölçü geçişlerindeyse, 3'lü, 4'lü ve 6'lı açık aralıkların kullanıldığı görülüyor.

Komalı Ses Kullanımı

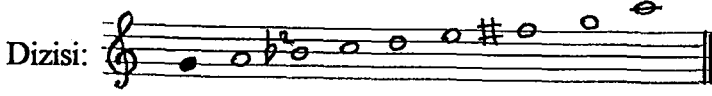
Ezgi içinde komalandırılmış tek sesin Sib² olduğu görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi 4/4'lük ölçüyle başlayıp yine aynı ölçüyle devam etmiş ve son bulmuştur. O nedenle değişken ölçü kullanılmamıştır.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi yaklaşık bir oktav içerisinde seyretmektedir.

YÖRESİ
DINAR

KİMDEN ALINDIĞI
NUREDDİN GÜLER
SÜRE

CEVİZİN YAPRAĞI DAL ARASINDA

DERLEYEN
MUZAFFER SARI

DERLEME TARİHİ
6 / 4 / 1958

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARI

CE Vİ ZİN YAP RA Ğİ DA LA RA Sİ N DA
O NÜ ZER DA Lİ DA Lİ
O NÜ BAH CE LİK BAĞ LİK

GÜ ZE Lİ SE VER LER BA ĞA RA SIN DA
PENCE RE DEN GÖR DÜM KI NA LI E Lİ
NE GÜ ZE LİŞ LE MİŞ E Lİ NE SAĞ LİK

BA ĞA RA SIN DA GÜ ZE Lİ SE
O KO NAZ LI YA RI ZE PENCE RE DEN
LU NA SAĞ LİK NE GÜ ZE LİŞ

VER LER BA ĞA RA SIN DA BAĞA RA S
COR DÜM KI NA LI E Lİ LİK O NAZ LI
LE MİŞ E Lİ NE SAĞ LİK KO LU NA S

DA ÜÇ BEŞ GÜ ZEL Bİ RA RA YA GEL MİŞ LER
Rİ BE NİM SEV Dİ CE ÇİM DO MUR CAK GÜ LÜ
UK YAR BA NA YOL LA MİŞ BİRBE YAZ YAĞ LİK

BE Nİ M SEV Dİ CE ÇİM YOK A RA SIN DA
SEN SİZ LOK MA LA Rİ Yİ YE ME ZOL DUM
BOY NU NA DO LA SIN EY LEN SİN Dİ YE

YO KA RA SIN DA BE Nİ M SEV Dİ
YU TA MA ZOL SEN Sİ Z O DA
AL DAN SİN Dİ YE BOY NU NA DO

CE ÇİM YOK A RA SIN DA YO KA RA S
LA RA SIN Gİ RE ME ZOL DUM YA TA MA Z
LA SIN EY LEN SİN Dİ YE AL DA N SIN G

DA
DUM
YE

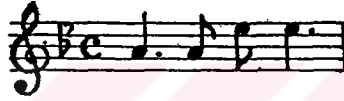
x. gurcan

CEVİZİN YAPRAĞI DAL ARASINDA

sahife: 2

CEVİZİN YAPRAĞI DAL ARASINDA
GÜZELİ SEVERLER BAĞ ARASINDA
ÜÇ BEŞ GÜZEL BİRARAYA GELMİŞLER
BENİM SEVDİCEĞİM YOK ARASINDA

EV LE Rİ NİN

EVLERİNİN ÖNÜ ZERDALİ DALI
PENCEREDEN GÖRDÜM KINALI ELİ (o nazlı yari)
BENİM SEVDİCEĞİM DOMURCAK GÜLÜ

1-SENSİZ LOKMALARI YİYEMEZ OLDUM (yutamaz old
2-SENSİZ ODALARA GİREMEZ OLDUM (yatamaz old

EV LE Rİ NİN

EVLERİNİN ÖNÜ BAĞÇALIK BAĞLIK
NE GÜZEL İŞLEMİŞ ELİNE SAĞLIK (koluna sağlık)
YAR BANA YOLLAMIŞ BİR BEYAZ YAĞLIK
BOYNUNA DOLASIN EYLENSİN DİYE (aldansın diye)

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Ana usul
Kullanılan zaman	: 4 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 4'lük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Gezinimine durağın 4.derecesinden başlayan ezgi, inici-çıkıcı seyir takibi gösteriyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Küme anlamında, onaltılık ve özellikle sekizlik kümeler dikkati çekiyor. Yalın halde kullanılan nota değerlerinin sekizlik ve noktali dörtlük değerler olduğu görülüyor.

Aralık Kullanımı

Ölçü içinde Fa Re, Mi Do ve Re Si inici 3'lü inici aralıkları ile, Do Mi 3'lü La Re 4'lü ve La Mi 5'li çıkıcı aralıkları dikkati çekiyor. Bunların dışında yine ikili aralığın hakimiyeti görülüyor.

Ölçü geçişlerinde ise ikili aralığın haricinde kullanılan yegane aralık, 2. kesitlerin son sesi olan La ile üçüncü kesitlerin ilk sesi olan Re arasında oluşan La Re çıkıcı 4'lü aralığıdır.

Komalı Ses Kullanımı

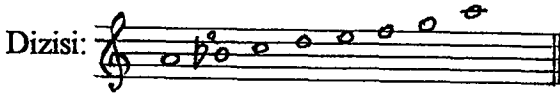
Ezgide görülen tek komalı ses Sib² dir.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi baştan sona 4/4 lük ölçüden oluşmuş. O nedenle değişik ölçü kullanımı söz konusu değildir.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

La Fa arası geziniminden dolayı ezgi bir oktavdan daha dar bir ses sahasına sahiptir.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Birinci kesitin son sesi olan Do'dan sonra, ikinci kesitin son sesi olan La, kendisinden sonra gelen bir süsleme ile Re'de kısa ve vurgulu bir kalış yapmaktadır. Ancak tekrar cümlesinden sonra, kesit sonunda kendisine dönmekte ve La'daki uzun kalışı ile, aynı zamanda ezginin ana durak sesini oluşturmaktadır. Böylece ezgi La, Do ve Re seslerini durak olarak kullanmıştır diyebiliriz.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La sesinde karar veriyor. Belirgin bir şekilde ve ezginin kendi karar sesi de olan La perdesinde, dördüncü kesitin son ölçüsü boyunca uzama görülüyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide, tek hece üzerine yerleşmiş nota kümeleri haricinde, üçüncü kesitin başında sekizlik La sesine vuruş öncesi bir süsleme yapılıyor. Ancak bu tarz bir yazım tam karşılığını bulamıyor. Zira çarpma olabilmesi için asıl sestten önce gelen ve onu süsleyen (ki burada o ses Sol sesidir) sesin, sekizlik olduğunu belirten ve yukarı doğru çekilmiş sapının üzerine küçük bir çizgi çekilmiş olması gerekirdi. Oysa burada bu kurala uyulmamış.

O halde bu ezgimizde de ön planda olan süsleme, yine tek hece üzerinde kümelenmiş notalardır diyebiliriz ancak burada tek hece üzerine yerleşen notalar, Legato - bağ kullanımı şeklinde kümelenmişlerdir.

Vezin Şekli

Ezginin güftelerini oluşturan dizelerde eşit vezin kullanılmıştır.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezginin güfte dizeleri 4 kesitli ve kesitler 11 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Yağlık : Büyük mendil, çevre

Domurcak : Tomurcuk

YÖRESİ
ANTALYA

KİMDEN ALINDIĞI
ZEKİ YANTAŞ—DAYIOĞLU

DİNAR YOLU

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISÖZEN

SÜRE:

DİNAR YOLU GİDE GELE AŞINDI (Efeler epödesi)
HEDİYELER ÇEVRE DE ÇEVRE TAŞINDI (Amen-amen, tepesinde)
BENİM YARIM GURBET ELDE DÜŞÜNDÜ (Efeler düşündü)

—Bağlantı—
OLMAZ OLSUN KARA YAZI YAZANLAR
YAR BULAMASIN ARAMIZI BOZANLAR

—2—
HÜCÜREKİN ANAHTARI GÜMÜŞTEN (Efeler gümüşten)
VALLAH BİLLAH HABERİM YOK BU İSTEN (Amen-amen, bu isten)
BENİM YARIM ŞİMOİ GELİR CÜNBÜŞTEN (Efeler cünbüşten)

—Bağlantı—
—3—
ŞU DİNARA-YARA GELE YOL ETTİM (Efeler yol ettim)
BEN KENDİ EL KIZINA KUL ETTİM (Amen-amen, kul ettim)
ANNESİNE SÖYLEMEYE AR ETTİM (Efeler ar ettim)

—Bağlantı—

6.2.4. DİNAR YOLU

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Ana usul
Kullanılan zaman	: 4 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: Dörtlük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Tiz duraktan başlayan seyir şekli itibariyle ezgi inici bir seyir karakterine sahip.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Nota kümesi anlamında kullanım, sekizlik ve onaltılık kümelerde görülürken, yalın olarak kullanılan nota değerlerinin neredeyse tamamı dörtlük değerinde yoğunlaşmıştır.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanım: Ölçü içinde ikili aralığın hakimiyeti dışında görülen bir diğer aralık inici-çıkıcı kullanımı ile dikkati çeken 3'lü aralıktır ve tüm ezgi boyunca; Mi Sol, Do Mi, Sol Si çıkıcı ve La Fa, Sol Mi, Fa - Re inici sesleri arasında kullanılmıştır. Bir kez de Sol - Re çıkıcı 4'lü aralığına rastlanmıştır.

Komalı Ses Kullanımı

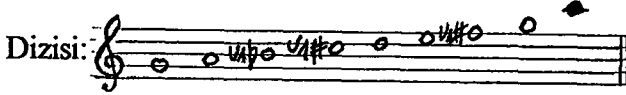
Ezgide, üzeri rakamla belirtilmiş komalı bir ses kullanılmamıştır.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi, başlamış olduğu 4/4'lük ölçüyle devam ediyor ve son buluyor. Değişken ölçü kullanımı söz konusu değil.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi bir tam ses fazlasıyla yaklaşık bir oktav civarında seyretmektedir.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Birinci ve üçüncü kesitlerin son sesi olan Re perdesi ile, ikinci kesitin ve bağlantı kesitinin son sesi olan Sol perdesi- ki aynı zamanda ana durak- ezginin durak sesleri olarak dikkati çekiyor. Bu durakların sıralanışı da, ezginin seyrinin inici olduğunun bir kanıtı olarak kendini gösteriyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi Sol sesinde karar veriyor.

Ezgi içinde karar sesinde uzama, Sol ve Re seslerinde görülüyor. Re, birinci kesitin karar sesi, Sol ise zaten ezginin karar sesi olarak ve de ikinci kesitin son sesi -ana durak- olarak, uzayan karar sesi olma özelliğini gösteriyor.

Ezgi Bezekleri

Yine tek hece üzerine oturmuş nota kümeleri dışında, birinci kesitin sonuna doğru tiz Sol perdesi, Mi çarpması ile süslenmiştir. Aynı süsleme, üçüncü kesitin sonuna doğru, yine aynı ses yanında görülmüştür.

Vezin Şekli

Ezginin söz kesitlerinde eşit vezin kullanılmış.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezginin güfte dizeleri üç kesitli ve kesitler 11 heceli.

Bağlantı güftesi, iki kesitli ve kesitler yine 11 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Çevre : Sırma işlemeli mendil.

Cümbüş : Eğlenti

Ar : Utanma, utanç duyma.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SRA No : 1486
İNCELEME TARİHİ : 14-2-1978

YÖRESİ
İSPARTA
KİMDEN ALINDIĞI
HAYVA CAN
SÜRESİ :
3.88

ERİK DALI GEVREK OLUR

DERLEYEN
ALİ CAN

DERLEME TARİHİ
1950

NOTAYA ALAN
ALİ CAN

E RİK DE DA LI GEV RE KO LU R BA SI
E RİK DE DA LI PE RE KİN CE Dİ R E Yİ
E RİK DE KI RİL Dİ E ..

MA YA GE ME YE GE L ME ZAM MA NAM MAN İ MA Nİ K
Lİ M DE KA L Dİ A 3.

BA SI MA YA GE L MEZ E Lİ N DE KI Zİ NAZ LI
E Yİ ME ME YE GE L MEZ E Lİ N DE KI Zİ NA Zİ
E .. Lİ M DE KA L Dİ PE Kİ GÜ ZE

O LU R ÜZ ME YE GE L ME ZAM MA NAM MAN
Lİ Mİ Ş GÖ DE Yİ ME ZÜ M DE KA L Dİ A

İ MA Nİ M KÜ SÜ ME YE GE L MEZ A GÜ ZE L
.. .. DE Yİ ME ZÜ M DE KAL Dİ

YÜ RÜ ŞÜ NE BE N YAN DIM GÜ ZE Lİ M SÖ Z LE Rİ NE
..

AL DAN DIM uysa

—1—
ERİK DE DALI GEVREK OLUR
BAŞMAYA GELMEZ AMMAN AMMAN İMANIM
ELİNDE KIZI NAZLI OLUR
ÜZMEYE GELMEZ AMMAN AMMAN İMANIM
KÜSMEME GELMEZ
Bağlantı- A GÜZEL YÜRÜŞÜNE BEN YANDIM
GÜZELİM SÖZLERİNE ALDANDIM

—2—
ERİK DE DALI PEK İNCEDİR
EYMEYE GELMEZ AMMAN AMMAN İMANIM
ELİN DE KIZI NAZİK OLUR
DEYMEYE GELMEZ AMMAN AMMAN İMANIM
Bağlantı:

—3—
ERİK DE DALI KIRILDI
ELİNDE KALDI AMMAN AMMAN İMANIM
ELİN DE KIZI PEK GÜZELMİŞ
GÖZÜMDE KALDI AMMAN AMMAN İMANIM
Bağlantı.

6.2.5. ERİK DALI GEVREK OLUR

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usultipi	: Ana usul
Kullanılan zaman	: 4 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 4'lük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: 88

Seyir

Durağa göre dördüncü dereceden başlayan ezgi inici çıkıcı bir seyir takibi gösteriyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide yine ağırlıklı olarak nota kümelerinin kullanıldığı görülüyor. Öncelik onaltılık kümelerde olmakla birlikte, sekizlik kümelere de rastlanıyor. Ancak sekizlik kümelerin mutlaka, sekizlik ve noktali dörtlük yalın nota değerleriyle aynı ölçüyü paylaşmakta ve ezgi kesitlerinin son ölçülerini kaplamakta olduğu dikkati çekiyor.

Aralık Kullanımı

Ezgide ikili aralığı, kullanım sıklığı ile diğer aralıklara zemin teşkil ediyor. İkili aralığın haricinde nadiren kullanılmış olan aralıklar ise, ölçü içi kullanımda, Mi Do inici 3'lü ve Sol Re çıkıcı 5'li aralığı olarak dikkati çekiyor.

Ölçü geçişlerinde ise; yalnızca Re Fa ve La Do # çıkıcı 3'lü aralıkları ikili aralığı haricinde kullanılan aralıklar olarak göze çarpıyor.

Komalı Ses Kullanımı

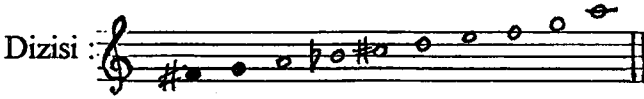
Ezgide rakamla belirtilmiş bir komalı ses kullanımı görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgide değişken ölçüye rastlanmıyor. Ve 4 zamanlı başlayan ezgimiz, yine dört zamanlı ölçüyle son buluyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Alt sınır sesi Fa # üst sınır sesi ise Fa olan ezgimiz bir sekizli içerisinde geziniyor. Dolayısıyla bir oktavlık ses genişliğine sahip.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi 4 kesitli üç kıta ve iki kesitli bir bağlantıdan oluşuyor. Hece sayıları birbirinden farklı. Ancak saklı tutulmuş bir 8’li hece kullanımı farkediliyor.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Gevrek : Kolayca kıvrılıp, ufalanan.

MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA No: 838
İNCELEME TARİHİ : 4. 10. 1974

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
BURDUR

KİMDEN ALINDIĞI
AYSELI, KANDEMİR
ZİYNET YENİYAZ

SÜRESİ :

POTİN BAYIM ÇÖZÜLDÜ

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

PO TİN BA YİM CÖ ZÜL DÜ BAĞ LA DA SEY Dİ
PO TİN BA YİM İ PEK TEN KAY DI DA DÜŞ TÜ
O DAM Kİ REC Sİ VA LI İ ÇI DE BÜL BÜL

ĞİM BAĞ LA BEN CÜR BE TE Ğİ Dİ YOM
TO PUK TAN BEN SE Nİ SE Vİ YO RUM
YU VA LI BÖY LE GÜ ZEL CÖR ME DİM

AĞ LA DA SEY Dİ ĞİM AĞ LA E Şİ MA MA
CA YET CAH DAN YÜ DO REK TEN " " " "
BEN A NAM DAN DO ĞA LI " " "

NAM MAN ŞAN LI DA ŞAN LI BEN SE 'Vİ YO RUM BİR DE Lİ KAN LI
" " " " " " " " " " " " " "

POTİN BAYIM- ÇÖZÜLDÜ
BAĞLA DA SEYDİĞİM- BAĞLA-
BEN GURBETE GİDİYOM
AĞLADA SEYDİĞİM- AĞLA

Bağlantı - EŞİM AMAN AMAN ŞANLI DA ŞANLI
BEN SEVİYORUM BİR ÖELİKANLI.

POTİN BAYIM İPEKTEN
KAYDIDA DÜŞTÜ TOPUKTAN
BEN SENİ SEVİYORUM
GAYET CANDAN YÜREKTEN
Bağlantı.

ODAM KİREÇ SIVALI
İÇİ DE BÜLBÜL YUYALI
BÖYLE GÜZEL CÖRMEDİM
BEN ANAMDAN DOĞALI
Bağlantı..

6.2.6. POTİN BAYİM ÇÖZÜLDÜ

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Ana usul
Kullanılan zaman	: 4 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 4'lük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezginin karar sesi olan Si'ye göre, başlama sesleri olan Do ve Re perdelerinin 2 ve 3. dereceler olmaları nedeniyle, seyrin çıkıcı olduğu düşünülebilir. Ancak bu çıkıcılık, yalnızca bir ölçüde görülmekte ve hemen ardından inişe geçilmektedir. Daha sonra yine aynı çıkıcılık ve inicilik, ölçü ölçü ve soru cevap ilişkisiyle sürmektedir. O nedenle ezgimiz çıkıcı değil, inici çıkıcı bir seyir karakteri göstermektedir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgi bütünüyle nota kümelerinin hakimiyetindedir. Ve özellikle dikkat çeken, onaltılık ve otuzikilik kümelerdir. Bunun yanı sıra nadiren sekizlik küme de kullanılmıştır.

Yalın olarak kullanılmış hiç bir nota değerine rastlanılmamıştır.

Aralık Kullanımı

Ölçü İçi kullanım:

Ölçü içinde Sol Mi inici 3'lü ve Sol Do çıkıcı 4'lü aralıklarının ikişer kez kullanılmış olduğu görülmektedir.

Ölçü geçişinde ise yine iki kez Si Re çıkıcı 3'lü aralığının kullanıldığı dikkati çekmektedir.

Komalı Ses Kullanımı

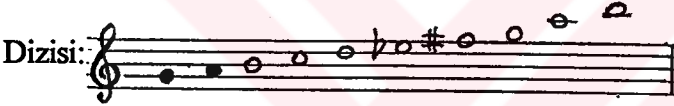
Ezgide rakamla belirtilmiş bir koma kullanımına rastlanmıyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi bütünüyle başladığı ölçüyle son buluyor. Yani değişken ölçü kullanımı söz konusu değil.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi Si sesinde karar vermekle birlikte, Sol-Sol arasında, yani bir oktav içerisinde seyretmekte.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezgide kullanılmış olan durak seslerinin Re ve aynı zamanda ezginin karar verdiği ses olan Si perdeleri olduğu gözleniyor. Ve her iki perde, kesit sonlarında dönüşümlü olarak durak vazifesini üstleniyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezginin karar sesi olan Si de uzama görülmüyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide işaretlerle belirtilmiş hiç bir bezek görülmüyor.

Ancak yine tek hece üzerinde konumlanmış notaların kullanımı söz konusu.

Vezin Şekli

Kesitlerin hece sayıları eşit. O nedenle eşit vezin kullanılmış diyebiliriz.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgideki güfte dizeleri dört kesitli ve kesitler 7 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Ezgide yöreye münhasır, farklı bir sözcük kullanılmamıştır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA NO:3120
İNCELEME TARİHİ: 19.7.1990

YÖRESİ
DENİZLİ-ACIPAYAM

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN AYDOĞDU

ŞU DAĞLAR TEPE TEPE

DERLEYEN
ÖZAY GÖNLÜM

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ÖZAY GÖNLÜM

SÜRESİ:

(SAZ _____)

ŞU DAĞ LARDE PE DE PE GARYAĞI VOR SE PE SE PE
FES Lİ GENÇAL LA NİR MI TOP ZÜ LÜF SAL LA NİR MI
GÜ ZEL YÜ ZÜN AY GI Bİ KE MAN GA ŞIN YA Y GI Bİ

GE L YA Rİ M GE L GÜÇÜK HANIM UY KU DEY Mİ Ş
KENDİ GE LEN GÜ ZE Lİ YA RİM LENYA ŞA DI GI M

U YAR İ. MÖ PE D. PE AĞ LAMA SARI GELİN AL BE
SAR MA DANYOL LA NİR MI SA GU LU BE SA RA Y GI Bİ

M.ÖZBULAK

Nİ (SAZ _____)

6.2.7. ŞU DAĞLAR TEPE TEPE

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Ana usul
Kullanılan zaman	: 4 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 4'lük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Karar perdesi olan La'ya göre 4.dereceden seyrine başlayan ezgide, inici-çıkıcı seyir güzergahı kullanılmış.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Sekizlik ve onaltılık nota kümeleri bütün ezgiyi kaplıyor. Öyle ki, yalın halde kullanılmış nota değeri, yalnızca La. Ve bu perde aynı zamanda ezginin karar sesi olduğundan ve ezgi bu sesle karar verdiğinden “cümle sonundaki bir nokta” hissini veriyor.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanım: Ölçü içinde çıkıcı olarak La Do, Do Mi ve Mi Sol 3'lü ve Re Sol 4'lü aralıkları, ikiliği aralığın haricinde görülürken; inici olarak da tamamı üçlü olmak üzere, Mi Do, Sib² Sol, Fa # Re, Sol Mib, Sol Mi, La Fa # aralıkları kullanılmış. Yani ikili aralığın dışında, 3'lü aralığının da belirgin kullanım yoğunluğu gözlenmekte.

Dörtlü aralık, ezgi boyunca yalnızca iki kez kullanılmıştır. Ölçü geçişlerinde de yine ikili aralık öne çıkarken, bir kez Sol Si 3'lü aralığı ile, La Re 4'lü aralığı kullanılmıştır.

Komalı Ses Kullanımı

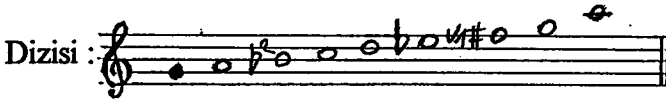
Ezgide arıza üzeri rakamla belirtilmiş tek komalı ses Sib²’dir.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi başladığı ölçü ile devam ediyor ve son buluyor. Değişken ölçü kullanımı söz konusu değil.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi bir sekizli içerisinde gezinmektedir.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin yarısını oluşturan saz bölümünde iki ezgi kesiti dikkat çekiyor ve her ölçüsü de La da son buluyor. Söz bölümü ise, birbirinden farklı hece sayılarına sahip ezgi kesitlerinden oluşmuş. Söz bölümünü oluşturan dört kesitin dikkati çeken durakları; Do, Re, Sol ve La -ezginin de karar sesi- seslerinden oluşuyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La sesinde karar veriyor. Ezgi içinde karar sesinde uzama, söz bölümünde, ikinci kesitin kendi karar sesi olan Re’de iki dörtlük vuruş süresince görülüyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgideki tek süsleme, söz bölümünde görülüyor. İkinci kesitin ilk nota kümesi olan bu onaltılık kümedeki Re sesi, kendinden sonra gelen bir Sol çarpması ile süslenerek, vuruş sonrası süslemelere bir örnek teşkil ediyor.

Bunun haricinde yine, tek hece üzerinde konumlanmış nota kümeleri kullanımı oldukça yoğun.

Vezin Şekli

Ezgide 7'li ve 8'li hece veznine bağılı olarak değışmeli vezin görölüyor.

Kesit Sayıları ve Kaç Heceli Oldukları

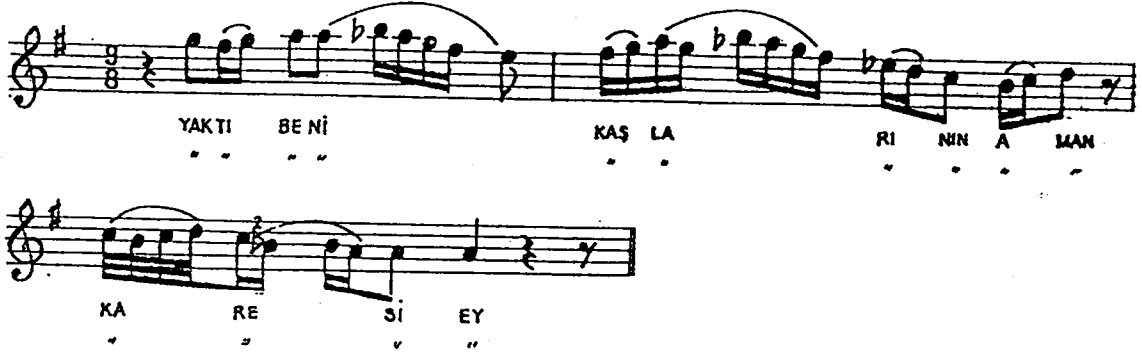
4 kesitli. Ancak ikinci ve dördüncü kesit sonlarında eklenmiş bölümcükler var.

Birinci kesit hece sayısı	: 7
İkinci kesit hece sayısı	: 8
Ek bölüm	: 4 heceli
Üçüncü kesit hece sayısı	: 8
Dördüncü kesit hece sayısı	: 7
Ek bölüm	: 10 heceli

Yöresel Sözcük Kullanımı

Depe	: Tepe
Sepe	: Sepelemek, az yağmak, çiselemek
Uyarmak	: Uykudan uyandırmak

SERENLER
(2)

(1)

SERENLER, SERENLER YÜKSEK DE SERENLER OF
BEN' GİDİYORUM MAMUR OLSUN (Aman) VİRANLAR EY
AHRET HAKKIN HELÂL EYLE DE YÂRENLER OF

(Bağlantı)

AMAN ALLAH NEDİR BUNUN AMAN ÇARESİ. EY
YAKTI BENİ KAŞLARININ KARESİ AMAN KARESLEY

(2)

ŞU BURDURDAN GECE GEÇTİM DE GÖRMEDİM OF
ON YERİMDEN HANÇER YEDİM AMAN ÖLMEDİM EY
BAŞ ÇEŞMEDEN SULAR İÇDİM DE KANMADIM OF

(Bağlantı)

6.2.8. SERENLER

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman Sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezgi durağa göre 7.dereceden, yani tiz durak civarından başladığı saz bölümünü, yine durak sesi olan La da tamamlamış ve böylece sanki inici bir karaktere bürünmüştür. Oysa söz kesitlerinin yer aldığı bölümde, başlama sesi, durağın da altında olan Fa perdesidir. Bu kez de çıkıcılık hissi ağır basmaktadır. Nitekim hemen ikinci ölçüde, bir sekizliyi de aşan ve yukarı doğru yapılan sıçrama ile, tiz seslerde gezinim devam etmekte, daha sonra ise kullandığı duraklarla da ispat olunan inici - çıkıcı seyrini tamamlamaktadır.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezginin girişinde yer alan saz bölümü, adeta bir nakış gibi nota kümeleriyle işlenmiştir.

Söz bölümünde de kümesel kullanım ön planda olmakla birlikte, nadir olarak sekizlik ve dörtlük yalın nota değerlerinin kullanıldığı görülüyor.

Aralık Kullanımı

Ezgide ikili aralığı haricinde ölçü iki kullanımda, inici olarak Mi Do Re Si, Si Sol ve Do La üçlü aralıkları dikkati çekerken, çıkıcı olarak Si Re, Sol Si 3'lü aralıkları ile Sol Re 5'li aralığının kullanıldığı gözleniyor. Ve durak sesi olan La'dan tiz durak üstü Si perdesine yapılan sıçrama dikkati çekiyor.

Ölçü geçişlerindeyse inici La Fa # üçlü aralığı ile çıkıcı La Sol 7'li aralığının ikili aralık haricinde kullanılmış aralıklar olduğu görülüyor.

Komalı Ses Kullanımı

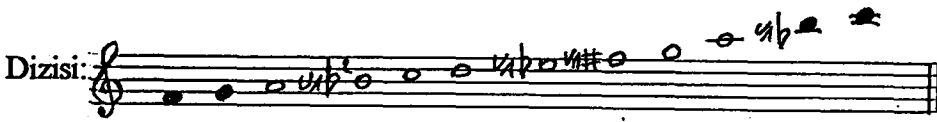
Ezgide kullanılan tek komalı ses, ikinci söz kesitinin son ölçüsünde, birinci vuruşta kullanılmış olan Sib² sesi. Aynı komalı ses, bağlantı bölümünde yer alan her iki söz kesitinin, üçüncü ölçülerinin birinci vuruşunda da kullanılmıştır.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezginin tamamı, başlama ölçüsü olan 9/8'lik ölçüden teşekkül etmiştir. Dolayısıyla, ezgide değişken ölçü görülmemektedir.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi La sesinde kalmasına rağmen, aşağı ve yukarı doğru yapılmış genişlemelerle, bir buçuk oktav civarı ses genişliğine sahiptir.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin saz bölümünde Re ve La perdeleri durak olarak kullanılmış. Söz bölümünde ise, birinci ve üçüncü söz kesitlerinin son sesi olan Sol perdesi ile, ikinci söz kesitinin son sesi olan La perdesi durak vazifesini üstlenmiş. Bağlantı kesiminde de La perdesi her iki kesit sonunda yer alarak, bu bölümün durak sesi olmaktadır.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

La sesinde karar veren ezgide, bu karar sesinde uzama görülüyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide işaretle belirtilmiş bir bezek görülmüyorsa da, tek hece üzerine konumlanmış olan nota kümeleri, ezginin doğal bezekleri olarak tüm ezgiye yayılıyor.

Vezin Şekli

Ezginin söz kesitlerinde değişmeli vezin kullanıldığı görülüyor.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi iki kesitli bağlantı bölümü dışında, üç kesitli. Kesitlerin hece sayıları birbirinden farklı.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Seren : - Kuyu zincirinin bağlı olduğu sırık, direk,

- Sergen, raf

- Yelkenli gemilerde üzerine dört köşe yelken açmak ve işaret kaldırmak için direğe yatay olarak bağlanan gönder.

Viran : Yıkık, harabe

Ahret : Dini inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve tanrıya hesap vereceği yer.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No:2436
İNCELEME TARİHİ : 26.1.1984

DERLEYEN
SALİH URHAN

YÖRESİ :
YEŞİLOVA
KİMDEN ALINDIĞI

DERLEME TARİHİ
26.1.1984

HAYMANALI

SÜRE :

NOTAYA ALAN
SALİH URHAN

♩ = 198

EN

DİM DE HAY MA NA O VA SI NA BİR YÜZ PA RA

(Saz)

GA ZAN DI M O F O YÜZ PA RA YI DA

SI LAM DA TAM ÜÇ SE NE Ö ZEN DI M OF

A MAN YAL LAH HA Y MA NA LI HOP HOP DE YİP O Y NA MA LI

(Saz)

OĞ LAN NİŞ LE SİN BİL Dİ ĞİN İŞ LE SİN

(Saz)

GİZ LAR NİŞ LE SİN GER GEF İŞ LE SİN

uysal

— 1 —
ENDİM DE HAYMANA OVASINA BİR YÜZ PARA GAZANDIM OF
O YÜZ PARAYI DA SİLAMDA TAM ÜÇ SENE ÖZENDİM OF
Bağlantı { AMAN YALLAH HAYMANALI HOP HOP DEYİP OYNAMALI
OĞLAN NİŞLESİN BİLDİĞİN İŞLESİN
GİZLAR NİŞLESİN GERGEF İŞLESİN

— 2 —
ENDİM DE HAYMANA OVASINA GOYUN GÜTMEYE OF
GAZANIP GARKANIP YARE GİTMEYE
Bağlantı.

6.2.9. HAYMANALI

Gezinim Şekli

Ezginin dört ölçülük saz bölümü ile bağlantı kesiti usullü, diğer kesitler serbest gezinimli ve ezgi, bu iki bölüm arasında seyretmekte.

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: ♪: 198

Seyir

Durağın dördüncü derecesi olan Re perdesinden başlamakta olan ezgi, inici çıkıcı bir seyir karakteri göstermekte. Serbest gezinimin görüldüğü ezginin bağlantı dışı, asıl kesitlerinde ise inici bir seyir göze çarpıyor. Serbest dolanımın görüldüğü bu söz kesitlerine, tiz durak civarından ve yine serbest dolanımlı bir saz girişi ile hazırlık yapıyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Serbest dolanım harici usullü bölgelerde, onaltılık kümeler fazlasıyla dikkati çekerken, genellikle vurgu hissi, sekizlik nota değeri ile sağlanmış.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanımda tamamen inici olmak üzere, öncelikle Re Si, ardından da Mi Do ve Do La 3'lü aralıklarının, yine ikili aralık harici kullanılmış oldukları dikkati çekiyor.

Çıkıcı olarak yalnızca Mi Sol 3'lü aralığının kullanıldığı görülüyor.

Komalı Ses Kullanımı

Ezginin ölçülü bölgelerinde komalı ses kullanımı görülmüyor.

Ancak serbest dolanımın yer aldığı ezgi kesitinin seyrinde Fa sesinden Re sesine doğru, inişteki derecelerin ayırt edilemediği koma sesler mevcut. Zira bir kayma söz konusu ve aradaki dereceler, herhangi bir işaretlemeyle komalandırılmamış olsa da, komasız bir kayma düşünölemeyeceğinden, bir koma kullanımı mevcut.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi şimdiye kadar incelendiğimiz ezgiler içinde, gezinim şekli itibariyle bir farklılık arz etmektedir. Bu da hem ölçülü-usullü, hem de ölçüsüz-usulsüz oluşundan kaynaklanmaktadır. Ölçülü bölgelere baktığımızda, tüm ölçüler başlangıç ölçüsüyle aynıdır, yani değişken ölçü kullanımı söz konusu değildir. Ancak, değişken ölçü tabiri dışındaki bir yaklaşımla; usullü ve usulsüz bölümlerin varlığını, “değişken gezinim” şeklinde nitelendirebiliriz.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi, karar perdesi olan La’dan bir tam ses aşağı genişlemesi de düşünüldüğünde, tam bir sekizli içinde seyretmekte. Yani ezginin ses genişliği bir oktav.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin girişindeki ölçülü saz bölümünde La perdesi durak vazifesi görüyor.

Diğer ölçülü kısım olan bağlantı bölümünde ise, Re ve yine La perdelerinin durak olarak kullanıldığı gözlenmekte. Serbest dolanımlı bölgede ise, uzun bekleyişleriyle Mi, La, Sol, Fa# ve Do sesleri, puandorg kullanımıyla pekiştirilen duraklar olarak dikkati çekmekte. Bunun yanı sıra aynı bölümde yer alan ve birinci kesit son hecesine rastlayan Si perdesi de nokta kullanımıyla sürece uzatılmış ve son hece olarak durak vazifesini üstlenmiştir. Ancak hemen ardından saz olarak duyurulan uzunca bir La, ikinci kesite hazırlık yapmış ve bu ses de uzun kalışıyla durak olarak kullanılmıştır.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar vermektedir.

Ezgi içinde karar sesinde uzama, yalnızca serbest dolanımın hakim olduğu bölgede ve birinci kesitin bitiminden sonra, saz olarak görülmektedir.

Ezgi Bezekleri

Ezgide dikkati çeken en belirgin bezek, serbest dolanım içerisindeki Fa sesinden Re sesine doğru yapılan kaymadır.

Bunun haricinde, usullü bölümlerde daha az olmak kaydıyla resitatif “konuşur gibi” bir hece dağılımı görülse de, tek hece üzerine kümelenmiş notanın varlığı yine söz konusu. Ancak, tümüyle ölçülü -usullü- ezgilere oranla çok daha az.

Vezin Şekli

Kesitlerin hece sayıları birbirini tutmadığından, ezgimiz değişmeli bir vezine sahip.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi iki, bağlantısı ise üç kesitli.

Tüm kesitler farklı hece sayısına sahip.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Nişlemek : Ne yapmak, nasıl olmak?

Garkanmak : Bir şeyden bol miktarda olmak. “Paraya gark oldu”

Gergef : Üzerine kumaş gerilerek nakış işlemeye yarayan, çoğu dikdörtgen biçiminde olan çerçeve. “Duvarda, gergef işi bir levha”.

YÖRESİ
BURDUR

KİMDEN ALINDIĞI
HAMİT ÇİNE

DERLEYEN
HAMİT ÇİNE

DERLEME TARİHİ

ATLADIM GİRDİM BAĞA
(TOP TOP ŞEKER)

NOTAYA ALAN
HAMİT ÇİNE

SÜRE :
♩.

AT LA DİM GİR DİM BA ĞA TEK TEK BAS TIM YAP RA ĞA
O YÂR BE NİM OL MAZ SA VAL LAH GİR MEM TOP RA ĞA
O YÂR BE NİM OL MAZ SA VAL LAH GİR MEM TOP RA ĞA
A MA NİN İ MA NİM TOP ŞE KER AS LA NİM NE LER ÇE KER
O ZA Lİ MİN E LİN DEN MAZ LU MUM NE LER ÇE KER
Cİ VA NİM NE LER ÇE KER

Ak üzüm ersin diye
Sepete girsin diye
Çıktım çıktım salındım
Yâr beni görsün diye

Arıktan atladın mı
Yorganı kapladın mı
A benim eski dostum
Yârimi sakladın mı

Karanfil uçanırmı
Gerdan gümüşlenirmi
Bir yâr sedim gencecik
Ellere bağışlanırmı

6.2.10. ATLADIM GİRDİM BAĞA

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Tiz durak civarından başlayan ezgi, inici seyir karakterine sahip.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Gerek sekizlik, gerek onaltılık ve gerekse otuzikilik olmak üzere, ezgimizde tümüyle kümesel kullanımın hakimiyeti gözleniyor. Yalın halde kullanılmış nota değerine rastlanmıyor.

Aralık Kullanımı

Ezgide ikili aralık haricinde, üçlü aralığın yoğun kullanımı dikkat çekiyor. Mi Sol çıkıcı üçlü aralığı hariç olmak üzere, diğer üçlü aralıklar ezginin tamamında inici halde kullanılıyor. Örneğin bu üçlü aralık Re ve Si sesleri arasında inici halde on üç kez kullanılmıştır.

Ölçü geçişlerindeyse La Mi çıkıcı 5'li ve La Do Çıkıcı 3'lü aralıkları kullanılmıştır.

Komalı Ses Kullanımı

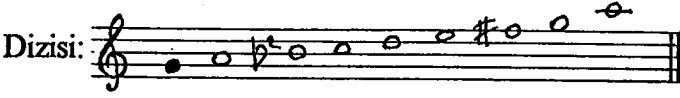
Ezgide arıza üzeri rakamla belirtilmiş tek komalı ses Sib² dir.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi başladığı ölçüyle devam edip son bulduğundan, değişken ölçü görülüyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi bir ses fazlasıyla bir oktav civarında gezinmekte.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi dört kesitli söz dizelerinden oluşuyor. Tüm kesitler 7 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Arık : Su yolu

Uçlanmak : Uçlu duruma gelmek.

YÖRESİ
ACIPAYAM

KİMDEN ALINDIĞI
SÜLEYMAN UĞUR

DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ
DERLEME TARİHİ

AĞ ELİME MOR KINALAR YAKDILAR (GELİN AĞLAMASI)

NOTAYA ALAN
NİDA TÜFEKÇİ

SÜRE:

(Saz.....) (SON)

A Ğ E L İ M E .

(Saz.....)

M O R K İ N A L A R Y A K D I L A R

(Saz.....)

G A D E R İ M Y O K G U R B E T E L E S A D D İ L A R

(Saz..)

O N İ K İ Y A Ş İ N D İ G E L İ N E T D İ L E R

A Ğ L A R A Ğ L A R G Ö Z Y A Ş I M I

S İ L E R İ M O F O F

Merdimenden endim endim yıkıldım
Mevlâm izin verdi gine dikildim
Her çiçekten aldım aldım takındım
Gırmızı gül sendi kaldı tamahdım

Yüce dağ başındı n'asmalı pınar
Asması yıkılmış suları hurlar
Galındı gal gal süpürgü çaldığım evler
Başım alıp gurbet ele giderim

6.2.11. AĞ ELİME MOR KINALAR YAKTILAR

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 3+2+2+2
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezgi inici çıkıcı bir seyir güzergahı izliyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide 8'lik kümeler ve 4'lük yalın nota değerleri dengeli biçimde dağılıyor.

Aralık Kullanımı

Ezgi genelinde, ölçü içinde 2'li aralığı olmakla birlikte, ölçü içinde kullanılmış olan tek açık aralık La Mi çıkıcı 5'li aralığıdır. Ölçü geçişlerindeyse tamamı inici olmak kaydıyla Mi Sol, Mi La, Mi Re, Sol Re, Re Si aralıklarının kullanıldığı görülmektedir.

Komalı Ses Kullanımı

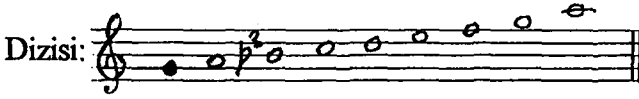
Ezgide rakamla belirtilmiş olan tek komalı sesin Sib³ olduğu görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezginin tamamında 9/8'lik ölçü kullanılmış, bu nedenle değişken ölçüye rastlanmıyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Bir sekizli içerisinde seyreden ezgi bir oktavlık ses genişliğine sahip.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin saz bölümünün bulunduğu kesitin son sesi olan Mi perdesi ile birinci, ikinci ve üçüncü kesitlerin son sesi olan Sib³ ve dördüncü kesitin son sesi olan Re perdesi ezginin durak seslerini teşkil ediyorlar.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi Mi perdesinde karar vermekte. Ezgi içinde dördüncü kesitin son hecesinde yer alan Do ve karara yaklaşırken Sib³ sesinde iki ölçüye varan uzama görülüyor.

Ezgi Bezekleri

Nota yazısıyla belirtilmiş bir süsleme görülüyor. Ancak ezginin söz kesitlerini oluşturan hecelerde çoğu kez bağ kullanımı mevcut. (Legato)

Vezin Şekli

Ezgi eşit vezinli söz kesitlerinden oluşuyor.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgideki söz dizeleri dört kesitten oluşuyor ve tüm kesitler 11 heceli

Yöresel Sözcük Kullanımı

Tamaht : İstek, dilek. "Gırmızı gül sendi galdı tamahdım"

YÖRESİ
TEFENNİ

KİMDEN ALINDIĞI
AHMET YAMACI

MENEVŞESİ TUTAM TUTAM
(Teke zotlatması)

DERLEYEN
AHMET YAMACI

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

SÜRE :

(Saz.....)

ME NEV ŞE Sİ YU İAM TU İAM
A RA Sİ NA GÜL LER KA TAM

Nice gurbet elde yatam

Bağlantı

{Engel menevşelim engel
Zülüfleri çengel mengel
Aramıza girdi engel

Menevşe kokulu yârim
Kime arzedeğim hâlim
Elimden aldılar yârim
(Bağlantı)

Menevşesi boyun eymiş
Yapracığı suya değmiş
Allı yeşil fistan geymiş
(Bağlantı)

Menevşesi biçim biçim
Ben ağlarım senin için
Çektiklerim kimin için
(Bağlantı)

6.2.12. MENEVŞESİ TUTAM TUTAM

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezgi, durağın hemen üzerinde yer alan Sib² ve Do sesleriyle başlıyor gibi görünse de, bu sesler aslında durağın dördüncü derecesi ya da güçlüsü olan Re perdesine bir hazırlık teşkil etmekte. Bu durumda başlama sesi Re perdesi olduğundan ezgi inici çıkıcı bir seyir takibine giriyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide kümesel kullanıma rastlanmıyor. Ancak yoğun biçimde sekizlik ve onaltılık yalın nota değerlerinin kullanıldığı görülüyor.

Aralık Kullanımı

Ezgide, ölçü içinde Mi Do, Re Si ve Sol Mi inici 3'lü aralıkları ile La Re 4'lü aralığı kullanılmış. Ölçü geçişlerinde ise Do Mi ve La Do üçlü, La Sol 7'li aralığı ile, inici halde kullanılmış olan Re La 4'lü aralığı dikkati çekiyor.

Komalı Ses Kullanımı

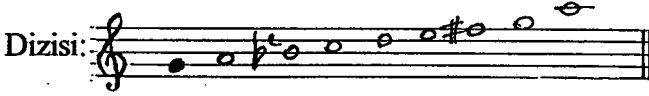
Ezgide de arıza üzeri rakamla belirtilmiş olan tek komalı ses Sib².

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi başlamış olduğu ölçüyle devam ediyor ve son buluyor. O nedenle değişken ölçü kullanımı görülüyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi yaklaşık bir oktav içerisinde gezinmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SRA No:1177
İNCELEME TARİHİ: 4_12_1975

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
ANTALYA

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
ZEKİ YANTAŞ

TESTİ DOLDURDUM ÇAYDAN

SÜRESİ:

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

TES Tİ DÖL DÜR DUM ÇAY DAN GÜ LÜ DE KO PAR
EY SU YO LU SU YO LU Gİ DER BOŞ CE

DİM DAL DA NA MA NA MAN BİR GON CA YA VU
LİR DO LU A MA NA MAN TES Tİ KUL PUN KI

RUL DUM O GON CA BİL MEZ HAL DEN
RİL SİN YO RUL DU YA RİN KO LU

KA DE RİM BE NİM A RA BA CI YOL VER GE CE
KA DE RİM BE NİM

LİM GA Zİ NO CU DOL DUR İ CE LİM A CA NİM DA DOL DÜR
..

TESTİ DOLDURDUM ÇAYDAN.
(Sahife - 2)

—1—

TESTİ DOLDURDUM ÇAYDAN.
GÜLÜ DE KOPARDIM DALDAN, AMAN AMAN,
BİR GONCAYA VURULDUM,
O GONCA BİLMEZ HALDEN, KADERİM BENİM.

Bağlantı { ARABACI YOL VER GEÇELİM,
GAZİNOCU DOLDUR İÇELİM, ACANIMDA,
DOLDUR İÇELİM,
ARABACI YOL VER GEÇELİM.

—2—

EY SU YOLU, SU YOLU,
GİDER BOŞ, GELİR DOLU, AMAN AMAN,
TESTİ KULPUN KIRILSIN,
YORULDU YARIN KOLU, KADERİM BENİM
Bağlantı

6.2.13. TESTİ DOLDURDUM ÇAYDAN

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ana durağın üçüncü derecesinden gezinimine başlayan ezginin, inici-çıkıcı bir seyir takibi var.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezginin genelinde onaltılık nota kümelerinin yoğunluğu dikkati çekiyor. Küme dışı yalın nota kullanımı yalnızca dörtlük ve sekizlik değerde ve genellikle ölçülerin üçüncü vuruşunda yer alıyor.

Aralık kullanımı

Ölçü içi kullanımda açık aralıklar dikkati çekiyor. Bunlardan çıkıcı olanlar Do Mi, La Sol, La Do, Re Sol, Re La ve La Mi sesleri arasında görülürken, özellikle bir sekizli sıçramayla La La aralığı dikkati çekiyor.

Ezgideki ölçü içi inici aralıklar ise; La Mi, Mi Do #, La Fa, Fa Re sesleri arasında görülüyor. Bunlar haricinde ezginin tamamında ikili aralığının kullanıldığı gözleniyor.

Ölçü geçişlerinde de ikili aralık yoğun şekilde kullanılmış. Ancak birer kez olmak üzere; La Do[#] çıkıcı 3'lü ve Mi Do[#] inici 3'lü aralıklarına rastlanmakta.

Komalı Ses Kullanımı

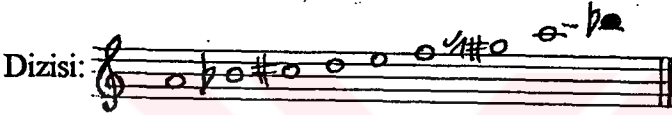
Üzeri rakamla belirtilmiş komalı ses görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi başladığı ölçü ile devam ediyor ve son buluyor. Değişken ölçü kullanımı görülüyor.

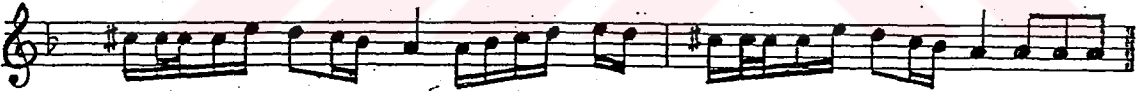
Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi, yarım ses fazlasıyla bir sekizli civarında gezinmekte.

Durak olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin saz bölümünde durak olarak La sesi kullanılıyor ve söz bölümüne geçmeden hemen önceki ölçü sonunda, 4 vuruşlu aksak ölçünün son iki vuruşunu kaplayarak, adeta söz bölümüne bir hazırlık teşkil ediyor.

Ezginin söz kesitlerinin sonunda yer alan Fa, Re ve La perdeleri de, bu bölümün durak seslerini oluşturuyorlar. Bağlantı kısmında ise Re perdesi ile aşağıda ve yukarıdaki kullanımıyla La perdesi durak vazifesi görüyorlar.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Ezgi içinde karar sesinde uzama, saz bölümünden söz bölümünü geçerken, saz bölümünün son ölçüsü sonunda görülüyor ve son iki vuruş boyunca devam ediyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide nota yazımıyla belirtilmiş olan ve söz bölümünün ikinci kesitinin sonunda kullanılmış olan Mi çarpması dikkati çekiyor.

Vezin Şekli

Ezgideki söz kesitlerinde eşit hece vezni kullanılmış.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgideki güfte dizeleri 4 kesitten oluşuyor. Kesitler 7 heceli

Bağlantı kısmındaysa yine 4 kesitli olan güftelerde, 9'lu hece kullanımı dikkati çekiyor.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Gonca : Henüz açılmamış veya açılmak üzere olan çiçek.

T RT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M. REPERTUAR SIRA No: 1440
İNCELEME TARİHİ: 25. 5. 1977

YÖRESİ
FETHİYE, Günlükbası

KİMDEN ALINDIĞI
FATMA HANCIÖĞLU

SÜRESİ: m: 280

ATLAYIP GEMİNE (KINA HAVASI)

DERLEYEN
HAMDİ ÖZBAY

DERLEME TARİHİ
1970

NOTAYA ALAN
HAMDİ ÖZBAY

AT LA YIP GE Mİ NE
SU SU Z DE RE LER DE

Bİ NE ME Dİ N Mİ CU HA SİL
KA VAK Bİ TE R Mİ ÖĞ LAN Sİ

VA RI Nİ Gİ YE
ZE V LER DE DU MA N

ME Dİ N Mİ UY KU SUZ İ RO Ğ
TÜ TE R Mİ BEŞ KIZ Bİ

MA NA N DO YA RI N MA Dİ N R
LA NI N YE Rİ N TU TA R

Mİ AĞ LAT MA NA NA Mİ

Gİ NE GE Lİ Rİ M

A NA MİN YO LU NA

SE Hİ TO LU RU M

ATLAYIP GEMİNE BİNEMEDİMİ
CUHA SALLYARINI: GİYEMEDİMİ
UYKUSUZ İMANA DOYAMADIMİ
Bağlantı AĞLATMAN İNAMI GİNE GELİRİM
(ANAMIN YOLUNA ŞEHİT OLURUM)

SUSUZ DERELERDE KAVAK BİTERMİ
ÖÇLANSIZ EYERDE DUHAN TÜTERMİ
BEŞ KIZ BİR ÖÇLANIN YERİN TUTARMİ
Bağlantı

6.2.14. ATLAYIP GEMİNE

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: ♪ 280

Seyir

Ezgide inici - çıkıcı seyir dikkati çekiyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide yalın nota değerleri kullanımı ile kümesel kullanım, dengeli biçimde dağılmış.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanımda; Mi Do, Re Si, Fa Re inici 3'lü aralıkları dışında, ikili aralığı yaygın şekilde kullanılmış. Ölçü geçişlerinde Si Re ve Si Fa# çıkıcı 3'lü ve 5'li aralıklarının da yine ikili aralık haricinde kullanıldığı görülüyor.

Komalı Ses Kullanımı

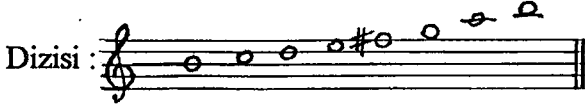
Ezgide arıza üzeri rakamla belirtilmiş bir komalı sese rastlanmıyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

9/8'lik ölçü ile seyrine başlayan ezgi, yine aynı ölçüyle devam ediyor ve son buluyor. Değişken ölçü kullanılmıyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi bir oktavdan daha dar bir sahada seyrediyor.

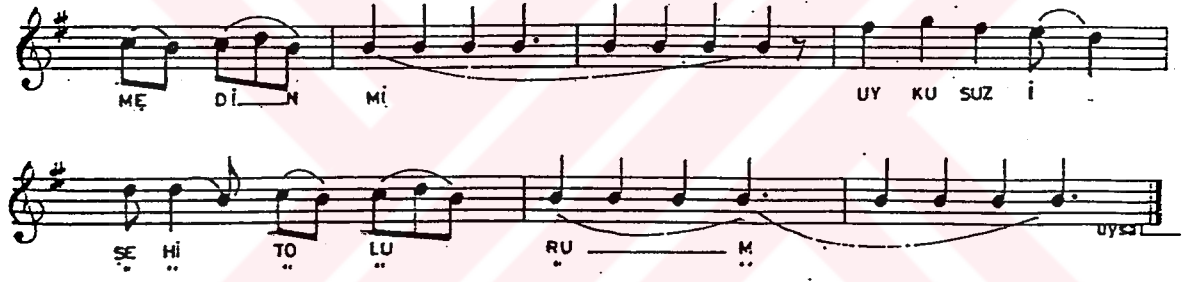

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezgide kullanılan ve bariz şekilde dikkati çeken durak Si sesi. Gerek bir, gerek iki ve gerekse  kesitler, bu sesde karar veriyorlar. Bağlantı bölümündeki iki kesit de yine aynı seste karar veriyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi Si sesinde karar veriyor. Ezgi içinde tüm kesitlerin sonu yine bariz şekilde ve sürekli olarak Si sesi ile iki ölçü boyunca uzuyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide ilk ölçüde Re sesindeki çift çarpma dikkati çekiyor. Ancak yalnızca bir kez kullanılmış olması ve tril ile çift çarpma arası bir kararsızlıkta olması da bu süslemenin gayri ciddiliğini düşündürüyor. Zira ift çarpma, süslenen sestem önce gelen birkaç sesin oluşturduğu süslemeler olsa da, bu sesler süslenen sese, pestem tize, tizden pese doğru derece derece sıralanmış olarak ard arda ulaşırlar. Oysa burada süslenen sesin üzerine çıkıp ondan sonra dönüş yapılmış.

Öte yandan bu süsleme notasının yazılış şekli tril tanımına da uymuyor. Zira tril sayılabilmesi için, süslenen sese st komşu sesle başlaması ve sıklıkla kullanılmış olması gerekir.

Vezin Şekli

Ezgideki güfte dizelerinde kullanılan hece sayısı eşit. O nedenle “eşit vezin” kullanılmıştır diyoruz.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgideki güfte dizeleri üç kesitli ve tüm kesitler 11 heceli

Yöresel Sözcük Kullanımı

Çuha : Tüysüz, ince, sık dokunmuş yünlü kumaş.

BELİN BAŞI
TOZLU MOZLU

SÜRESİ: = 40

BE LİN BA ŞI TOZ LU MOZ LU
ME NEV ŞE Sİ DAs LI MAs LI
BO YUN EĞ Miş

GÜ ZEL -LE Ri BA DEM GÖZ LÜ
YAPRA CI GI SU YA LEM GAŞ LI
DEĞ Miş

GİZ SE Nİ SE VEN OĞ LA N SÖZ LÜ
YAŞ LI
ÖL MÜŞ

GE LİN GE LİN AL LI AY GE LİN

YA NAK LA Ri BA L LI AY GE LİN

-1-

BELİN BAŞI TOZLU MOZLU, GÜZELLERİ BADEM GÖZLÜ
GİZ SENİ SEVEN OĞLAN SÖZLÜ
GELİN GELİN ALLI AY GELİN, YANAKLARI BALLI AY GELİN

-2-

BELİN BAŞI DAsLI MAsLI, GÜZELLERİ GALEM GAŞLI
GİZ SEVEN OĞLAN YAŞLI
GELİN GELİN ALLI AY GELİN, YANAKLARI BALLI AY GELİN

-3-

MENEŞESİ BOYUN EĞMİŞ, YAPRACIĞI SUYA DEĞMİŞ
GİZ SENİ SEVEN OĞLAN ÖLMÜŞ
GELİN GELİN ALLI AY GELİN, YANAKLARI BALLI AY GELİN

6.2.15. BELİN BAŞI TOZLU MOZLU

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman Sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: - 40

Seyir

Ezgi her ne kadar karar sesinden başlamış ise de, asıl melodik giriş, ikinci ölçüde yapıldığından ve daha sonra tekrar bir iniş görüldüğünden, inici-çıkıcı bir güzergah dikkati çekiyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide onaltılık kümeler çoğunlukta olmak kaydıyla, sekizlik yalın nota değerleri de kullanılmıştır.

Aralık Kullanımı

Ölçü içinde ikili aralık haricinde Si Re ve Mi Sol çıkıcı üçlü ve Sol Do çıkıcı 4'lü aralıkları ile Sol Mi inici 3'lü aralığı kullanılmıştır.

Ölçü geçişlerinde ise; La Sol çıkıcı 7'li aralığı ile; Sol Mib, Si Sol inici 3'lü aralıkları ve Re La inici 4'lü aralığı kullanılmıştır.

Komalı Ses Kullanımı

Ezginin tek komalı sesinin, Sib² olduğu görülüyor.

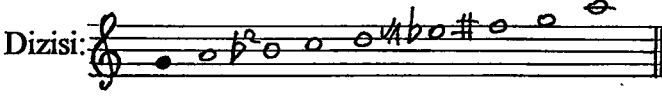
T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi başladığı 9/16'lık ölçüyle devam ediyor ve son buluyor. Değişken ölçü görülüyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi, yaklaşık bir oktav civarında seyrediyor.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Güfte dizeleri üç kesitli ve kesitlerin hece sayıları eşit değil. 8'li ve 9'lu heceler kullanılmış.

Yöresel Sözcük Kullanımı

- Bel:** - Dağ sırtlarında geçit veren orta yer,
- Bahçe işlerinde kullanılan araç.

YÖRESİ
ISPARTA

DERLEME TARİHİ
8. 3. 1947

KİMDEN ALINDIĞI
ALİ KÜÇÜKÇAYLI

ŞU GELEN ATLIMIDIR

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISÖZEN

SÜRESİ:

ŞU GE LEN AT LI MI DIR
SU GE LEN KI MİN KI Zİ

SO RUN BAĞ DAT LI MI DIR
YA NAK LA RI KIR MI Zİ

HER GE LEN YA RI SO RA RA MA NA MÂN
GER DA NİN DA BE Nİ VA RA MA NA MÂN

YA RI BU KA DAR TAT LI
SAN- DİM- SE HER YIL

MI DIR
DI Zİ

—1—
ŞU GELEN ATLIMIDIR
SORUN BAĞDATLIMDIR
HER GELEN YARI SORAR (Amen amen)
YAR BU KADAR TATLIMDIR

—2—
ŞU GELEN KİMİN KIZI
YANAKLARI KIRMIZI
GERDANINDA BENİ VAR (Amen amen)
SANDIM SEHER YILDIZI

6.2.16. ŞU GELEN ATLI MIDİR

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezgide, inici - çıkıcı bir seyir güzergahı takip edilmiş.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezginin bütününde, onaltılık ve sekizlik nota kümelerinin dengeli hakimiyeti dikkat çekiyor.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi aralığı: Ölçü içlerinde 2'li ve 3'lü aralığın hakimiyeti gözlenirken, nadir olarak aşağı ve yukarı sıçrayan 5'li aralığın kullanıldığı görülüyor.

Ölçü geçiş aralığı: Saz bölümünün son ölçüsünden, söz bölümüne geçişte ezginin en açık aralığı olan çıkıcı La Fa #³ 6'lı aralığı dikkati çekiyor.

Dikkati çeken diğer ölçü geçiş aralıklarının, Mi Sol çıkıcı 3'lü ve La Re çıkıcı dörtlü aralıkları oldukları tespit ediliyor.

Komalı Ses Kullanımı

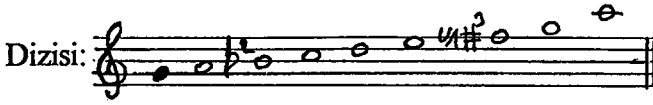
Ezgide üzeri rakamla belirtilmiş komalı seslerin Sib² ve Fa #³ oldukları görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgide değişken ölçü kullanımına rastlanmıyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi bir oktavlık ses sahası içerisinde geziniyor.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Birinci kesitin son sesi : Tiz La

İkinci kesitin son sesi : La (karar perdesi)

Üçüncü kesitin son sesi : Mi

Dördüncü kesitin son sesi : La (karar perdesi)

Saz bölümünde ise Re perdesi, beş kez kesit sonlarında yer almak suretiyle durak vazifesi görürken, bölüm yine karar perdesi olan La'da son buluyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Karar sesinde uzama görülmüyor. Ancak saz bölümünün son vuruşu üç sekizlik süre boyunca karar sesinden oluşuyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide ss anlamında, yalnızca söz bölümünde ve onaltılık nota kümelerinde dikkati çeken, tek hece üzerine konumlanmış notaların kullanıldığđ görülüyor.

Vezin Şekli

Ezgideki söz kesitlerinde eşit hece vezni kullanılmış.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Dört kesitli olan ezgideki kesitler 7 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Seher Yıldızı : Gün doğmadan önce görünen yıldız.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1024
İNCELEME TARİHİ: 12_6_1975

YÖRESİ
ISPARTA

KİMDEN ALINDIĞI
CÖNEN'Lİ KADİR ACAR

SÜRESİ:

EVLERİNİN ÖNÜ MERSİN

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

Saz-----

EV LE Rİ NİN
EV LE Rİ NİN

Saz-----

Ö NÜ MER SİN
Ö NÜ SU SAM

AH SU LA RIÇ MEM CA DI NİM TE R
AH SU BUL SAM DA ÇEV .. RE -

I I I

SİN TER SİN TE R SİN TER SİN
Mİ YU SAM ÇEV RE Mİ YU SAM

EVLERİNİN ÖNÜ MERSİN
(Sahife-2)

MEV LÂM SE Nİ NÜ
AÇ SAM YÜ ZÜ NÜ

BA NA VER SİN
BAK — SAM DUR SAM

AL HAN ÇE Rİ CA DI NIM VUR

BE NÖ LE YİM AH KA PI NİZ DA Bİ DA

NEM KUL BE NO LA YİM

- 1 -

EVLERİNİN ÖNÜ MERSİN
Ah SULAR İÇMEM GADINIM TERSİN, TERSİN
MEVLÂM SENİ BANA VERSİN.
Bağlantı — AL HANCERİ GADINIM, VUR BEN ÖLEYİM
AH KAPINIZDA BIDANEM, KUL BEN OLAYIM

- 2 -

EVLERİNİN ÖNÜ SUSAM
Ah SU BULSAM DA GADINIM ÇEVREM! YUSAM
AÇSAM YUZÜNÜ BAKSAM DURSAM
Bağlantı..

6.2.17. EVLERİN ÖNÜ MERSİN

Gezinim Şekli

Ölçülü (usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman Sıralaması	: 2+2+2+3 / 2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 ve 7 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 4'lük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu / 3 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Durağın 5 derecesinden başlayan ezgi, inici - çıkıcı bir seyir takibi gösteriyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide sekizlik nota kümesinin yoğun kullanımı dikkati çekerken, yalın nota kullanımında ön plana çıkan değerler dörtlük olduğu gözleniyor.

Daha seyrek olmak kaydıyla, onaltılık küme kullanımına da rastlanıyor.

Aralık Kullanımı

Ezgide ölçü içi kullanımda, çıkıcı olarak Si Re ve Mi Sol 3'lü aralıkları ile Sol Re 5'li ve Sol Sol 8'li açık aralıkları, ikili aralığı haricinde kullanılan aralıklar olarak karşımıza çıkıyor.

Yine ölçü içinde, inici halde ve yoğun olarak 3'lü aralığı kullanılmış. Bunlar; Re Si, Sol Mi, Mi Do, Do La, Si Sol inici üçlü aralıkları.

Dörtlü açık aralık ise, Re ve La arasında kullanılmış. Ölçü geçişinde ikili aralık haricinde görülen tek açık aralık Sol Reb², çıkıcı 5'li aralığı, saz bölümünün son ölçüsüne geçerken kullanılmış.

Komalı Ses Kullanımı

Ezgide rakamla belirtilmiş bir komalı ses görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi her ne kadar 9 zamanlı olma kimliğini taşıyorsa da, zaman zaman 9/4'lük olan başlama ölçüsü, 7/4'lük ölçü ile değişim göstermekte ve böylece değişken ölçü kullanımı gündeme gelmektedir.

AH SU LA RİÇ MEM GA DI NİM TE ÇEV R
AH SU BUL SAM DA RE -
SİN Mİ TER YU SİN SAM TE .. R SİN TER SİN Mİ YU SAM
ÇEV .. RE Mİ YU SAM

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi ikinci çizgideki Sol ile dizeğin üst sınırında yer alan Sol perdeleri arasında seyretmekte.

Dizisi:

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin girişinde yer alan saz bölümünde, ilk ölçünün son sesi olan Re perdesi ile, iki üç ve dördüncü ölçülerin son sesi olan Sol perdesi, durak vazifesi görüyorlar.

Söz kesitlerinin yer aldığı kısımda da, ilk kesit son sesi olan Re ve ikinci kesit son sesi olan Sol perdeleri tekrar durak olarak karşımıza çıkıyorlar. Re perdesi, üçüncü kesitin de durağı oluyor.

Bağlantı kesitlerinin her ikisinin sonunda da, yine Re ve Sol perdeleri durak vazifesini üstleniyorlar.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi Sol perdesinde karar veriyor.

Karar sesinde uzama, aslında söz kesitleri içinde ele aldığımız bir husus. Ve ezginin söz kesitlerinin bulunduğu bölgede, tek hecenin karar sesiyle birkaç vuruş boyunca uzaması dikkati çekmiyor. Ancak girişte yer alan dört ölçülük saz bölümünün iki, üç ve dördüncü ölçüleri, dört vuruşlu usulün son vuruşu olan üçlü vuruşunu Sol perdesiyle gerçekleştirmektedir. Bu da bir uzama sayılabilir.

Ezgi Bezekleri

İşaretle belirtilmiş tek süsleme notasının, Mi perdesini süslemek maksadıyla kullanılmış olan Fa çarpması olduğu görülüyor.

Vezin Şekli

Değişmeli vezin kullanılmış, ancak “ah, gadınım, bidanem” gibi ek heceler neticesinde bu değişmeli vezin oluşmuş. Zira asıl söz yapısının sekiz heceli olduğu görülmekte.

Kesit Sayıları ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi bağlantı bölümü haricinde üç kesitli. Bağlantı bölümü ise iki kesitten oluşmuş. Kesit sayıları değişiyor. 8'li ve 9'lu hece kullanılmış.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Mersin : Mersingillerden, Güney ve Batı anadolu dağlarında yetişen, yaprakları yaz kış yeşil kalan, beyaz çiçekli bir ağaç.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 1449
İNCELEME TARİHİ : 23-2-1978

YÖRESİ
ACIPAYAM

KİMDEN ALINMIŞ
MANSUR KAYMAK

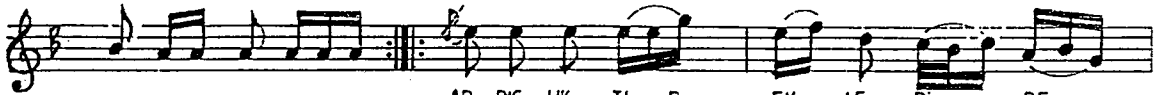
ÜRESİ :
♩ : 200

ARDIÇLIKTIR EVLERİ

DERLEYEN
ANKARA Rad. THM. Şb. Md. lügü

DERLEME TARİHİ

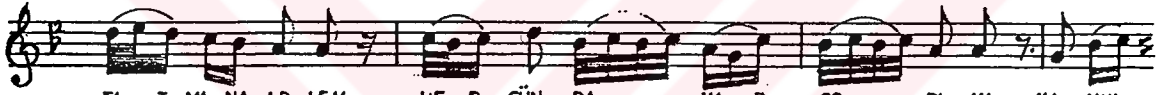
NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKCI
16-2-1978

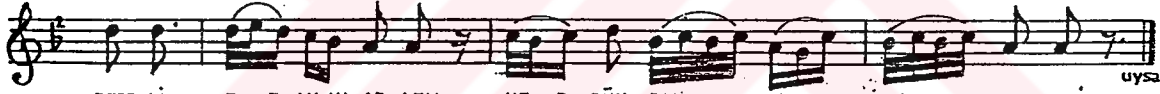
AR DIC LİK TI R EV LE Rİ DE
A ÇI PA YA MI NO VA SI
BA GA GT TI M ER NO KEN DE N DE

Ü ZÜM LÜ DÜ R BAĞ LA Rİ YA NIK DERT Lİ
FAT MA NA A LI N O YA SI FAT MA NA AB LE
.. .. GE L Dİ AR KAM DAN Ü ZÜM

FA T MA NA AB LEM HE R GÜN DA VA R CO BA Nİ YA NIK
NE SO RAR SEN E Lİ MAV ZE B Lİ BU BA SI FAT MANA
TO P LA YI VE DE DA V ŞA Nİ Ü R KÜ T ME DEN

DERT Lİ FA T MA NA AB LEM HE R GÜN DA VA R CO BA Nİ
AB LE NE SO RAR SEN E Lİ MAV ZE R Lİ BU BA SI
Ü ZÜM TO P LA YI VE DE DAV ŞA Nİ Ü R KÜ T ME DEN

- 1 -

ARDIÇLIKTIR EVLERİ DE
UZÜMLÜDÜR BAĞLARI
YANIK DERTLİ FATMA ANA ABLEM
HER GÜN DAVAR COBANI

- 2 -

ACIPAYAMIN OVASI
FATMANA ALIN OYASI
FATMANA ABLENE SORARSEN
ELİ MAVZERLİ BUBASI

- 3 -

BAĞA GİTTİM ERKENDEN DE
FATMANA GELDİ ARKAMDAN
FATMANA ÜZÜM TOPLAYI VEDE
DAVŞANI ÜRKÜTME DEN

6.2.18. ARDIÇLIKTIR EVLERİ

Gezinim Şekli

Ölçülü (usullü).

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: ♪:200

Seyir

Ezgi her ne kadar durak altı birses olan Sol perdesiyle seyrine başlıyorsa da, burada kullanılan onaltılık kümenin sesleri, daha sonra üç ve dördüncü vuruştaki Re perdesine hazırlık basamakları olarak kullanılmış. Bu durumda asıl başlama sesimiz olan Re'nin, durağın 4 derecesi olması ve seyir güzergahı da gözönünde bulundurulduğunda, ezginin seyir takibinin inici - çıkıcı olduğu görülmektedir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide, aynı oranda nota kümesi ve sekizlik yalın nota değeri kullanılmış.

Ölçü geçişlerinde, ikili aralığı haricinde kullanılmış olan açık aralıklar ise; yine inici Sol Mi, çıkıcı Sol Si ve La Do 3'lü aralıkları ile La Mi çıkıcı 5'li aralığıdır.

Komalı Ses Kullanımı

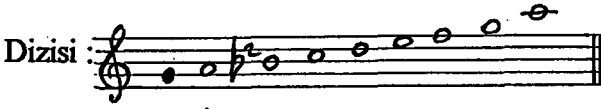
Ezgide arıza üstü rakamla belirtilmiş tek komalı ses Sib²

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgide değişken ölçü görülüyor ve tüm ezgi 9/16'lık ölçüden teşekkül ediyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi, Sol Sol arası bir sekizli içerisinde geziniyor. Dolayısıyla ses genişliği bir oktav

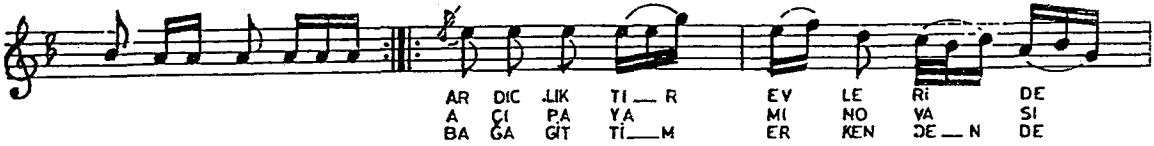

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin söz bölümünde yer alan birinci kesit son hecesi haricinde, tüm kesit sonlarında La perdesi durak olarak kullanılmıştır. Birinci kesitin son hecesine oturan ve 4 vuruşun son notu olan Sol perdesi hem durak, hem de geçiş görevini üstlenmekte.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Ancak karar sesinde bariz bir uzama görülüyor. Girişte yer alan saz bölümünün son ölçüsünün, son üç vuruşunda da karar sesinin kullanılması, söze hazırlık olarak düşünülmelidir.

Ezgi Bezekleri

Ezgide işaretlenen tek bezek, söz girişinde yer alan Mi sesini süslemek amacıyla kullanılmış olan Re çarpmasıdır.

*

Bunun haricinde, tek heceye oturan kümesel kullanım, yine doğal bir süs olarak karşımıza çıkmaktadır.

Vezin Şekli

Ezgideki söz kesitlerinin farklı hece sayısında oluşuna bağlı olarak değişmeli vezin kullanılmıştır.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi dört kesitli. Ancak kesitlerin tümü farklı hece sayısına sahip.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Buba : Baba

Alın Oyası : “Alın çekisi” anlamında kullanılmış olabilir. Alın çekisi: Çevreyi başa bağlamak için alından geçirilen ince şerit, bağ.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2423
İNCELEME TARİHİ : 26-1-1984

DERLEYEN
SALİH URHAN

YÖRESİ
TEKE

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI

NOTAYA ALAN
SALİH URHAN

SÜRESİ :

MEŞESİ MEŞESİ YAYLA MEŞESİ

ME ŞE Sİ ME ŞE Sİ YAY LA ME

(Saz.....)

ŞE Sİ

OR TA DA MA HAL LE NİN YE Dİ BEN Lİ AY ŞE Sİ

(Saz.....)

AY ŞE Sİ

ÇAM DAN AL DIM SA KI Zİ OR MA NA SÜR DÜM Ö KÜ ZÜ

GA RA FİL Lİ GE Lİ NİN KO KU SU HAY Dİ GEL GEL

ÇÖZ DAL DA ÇÖZ HAY Dİ GEL GEL ÇÖZ DAL DA ÇÖZ

(Saz.....)

MEŞESİ MEŞESİ YAYLA MEŞESİ

—1—
MEŞESİ MEŞESİ, YAYLA MEŞESİ
ORTADA MAHALLENİN YEDİ BENLİ AYŞESİ
Bağ { ÇAM DAN ALDIM SAKIZI, ORMANA SÜRDÜM ÖKÜZÜ, GARAFİLLİ GELİNİN KOKUSU.
—2—
DORUSU DORUSU, YAYLA DORUSU
ORTADA MAHALLENİN YEDİ BENLİ HÖRÜSÜ.
Bağlantı.

6.2.19. MEŞESİ MEŞESİ YAYLA MEŞESİ

Gezinim Şekli

Ezgi, girişte yer alan iki kesitli ve serbest gezinimli kısım haricinde, ölçülü devam ediyor.

Bu şekildeki bir gezinim, halk ezgilerimizin sahip olduğu iki büyük form dışında -uzun hava, kırık hava- hem uzun hava, hem de kırık hava örneğinin iç içe görüldüğü ezgilerde karşımıza çıkmaktadır.

Bu ezgi de böyle bir örneği teşkil etmektedir.

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman Sıralaması	: 2+3+2+2
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezginin asıl söz kesitlerinin yer aldığı serbest dolanımlı bölgede, tiz durak civarındaki Sol sesiyle başlayan inici bir seyir takibi var.

Ezginin ölçülü -usullü- bağlantısında ise, La Mi arası beş ses kullanıldığından ve ezginin ritmik yapısı, benzer ölçülerle vurgulandığından özel bir seyir karakteri görülemiyor. Ancak bu kısım ille de isimlendirilmesi gerekir ise; durak sesine göre 5.dereceden başlıyor ve inişli çıkışlı sayılabilecek minik hareketlerle, seyrini inici çıkıcı olarak tamamlıyor şeklinde ifade edilebilir.

Bağlantı kesitlerinin ardından gelen saz bölümünde de, bağlantı kesitlerine benzer ölçülerle, bu beş ses arasında gidip gelinerek ritm ön planda tutulmuş, seyir ikincil kalmıştır. Ancak yine aynı özellikleri taşıdığından inici - çıkıcı da denilebilir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezginin yalın nota değerleri, serbest dolanımlı bölgede kullanılırken, ölçülü - usullü bağlantı bölümünde kümesel kullanıma rastlanıyor. Rastlanıyor diyoruz zira burada da yalın nota değerlerinden uzaklaşılma hemen hemen aynı oranda bir kullanım karşımıza çıkmaktadır. Buna karşın küme kullanımı belirgin şekilde saz bölümünde öne çıkıyor.

Aralık Kullanımı

Ezginin ikili aralığı haricinde görülen ölçü içi açık aralıklarından, inici olanların fazlalığı dikkati çekiyor. Bunlar; Mi Do, Re Si ve kaymanın baş ve son sesleri olan Fa # Re üçlü aralıkları ile yine inici Re La, La Mi 4'lü aralıkları ve Mi La 5'li aralıkları şeklinde sıralanıyor. Ölçü içinde ki çıkıcı aralıkların ise kullanım Do Mi, Fa # La, Si Re üçlü aralıkları ile, La Re 4'lü aralığı ve La Sol 7'li aralığı oldukları gözleniyor.

Öte yandan, ezginin ölçü geçişlerinde La Re çıkıcı 4'lü aralığı ile, La Mi çıkıcı 5'li aralıklarının, özellikle de La Mi 5'li aralığının fazlaca kullanıldığı gözleniyor. Bahsi geçen aralıklardan La Re 4'lü aralığı, aslında bir ölçü geçiş aralığı değil. Ancak serbest dolanımlı bölgeyi oluşturan iki ezgi kesitinin birleşimlerinde, yani birinci kesitin, ikinci kesite bağlandığı yerde bulunmasıyla, ölçü olmasa da, kesit geçiş aralığı olarak kullanılmıştır.

La Mi 5'li aralığı ise, hem ölçü geçiş, hem de serbest dolanımdan, ölçülü -usullü dolanıma geçiş aralığı olarak kullanılmıştır.

Komalı Ses Kullanımı

Ezgide, rakamla belirtilmiş komalı ses kullanımı görülüyor.

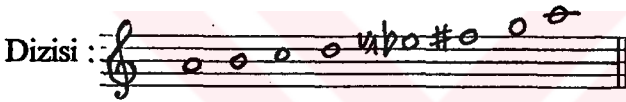
Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi, gezinim şekli itibariyle, kısmen ölçülü kısmen de ölçüsüz -serbest- seyretmekte olduğundan, burada da değişken ölçü yerine “değişken gezinim”den söz edilebilir. Bunun haricinde, ölçülü (usullü) kısımlarda, değişken ölçü kullanımı görülüyor. 9/16’lık başlayan ölçülü bağlantı ve saz bölümleri, yine 9/16’lık ölçüyle son buluyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi La La arası, bir sekizli içerisinde seyretmekte. O nedenle de bir oktavlık ses genişliğine sahip.

Ezgi Bezekleri

Ezginin girişinde yer alan Fa# sesinden Re sesine inen, ancak bu inişte kullanılan derecelerın tek tek ayırt edilmediğı bir kayma yani portamento, ezginin bir çeşit süsü kabul edilebilir.

Bunun haricinde, özel bir işaretle belirtilmiş süsleme yazısı görülüyor.

Vezin Şekli

Değişmeli vezin kullanılmış. Zira tüm kesitler farklı hece sayısına sahip.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Söz dizeleri iki kesitli. Ancak kesitler farklı hece sayısına sahip.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Doru : Çam ağacının küçüğü.

Atların kırmızı ile kahverengi arası renklisi.

Hörü : Güzel

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 1940
İNCELEME TARİHİ : 8-11-1978

YÖRESİ
BURDUR

KİMDEN ALINDIĞI

EMİN DEMİRAYAK - Bağlama - Ses

MEHMET ALİ KAYABAŞ - Sipsi

SÜRESİ :

♩ = 200

DERLEYEN
İZMİR Rad. THM Şb md lüğü

DERLEME TARİHİ
1978

NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKÇI

ŞU DİRMİLİN ÇALGISI

ŞU DİR Mİ LİN ÇAL GI SI
A CA NIM DAĞ LA RA YUR DU YA N KI
SI SU GE LEN LE RI
Çİ N DE A CA NI M BE NİM YA RIM

ŞU DİRMİLİN CALGISI
(Sahife - 2)

HA — N Gİ Sİ

-Saz-

AL TL — N YÜK SÜ GÜM

VA — R BE NİM PAR MA Ğİ MA DA DA — R BE NİM.....

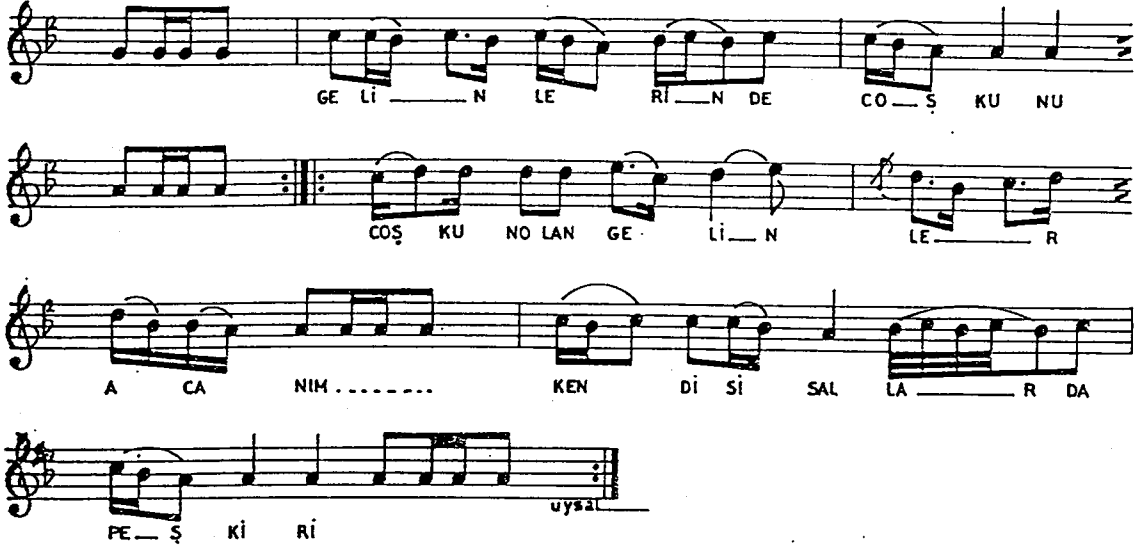
ŞU Gİ DEN LE Rİ Çİ — N DE — A CA

NI — M O — R TA DA BOY LU DA YA — R BE NİM.....

-Saz-

ÇE Kİ — R GE Nİ — N UÇ KU NU

ŞU DİRMİLİN ÇALGISI
(Sahife- 3')

—1—

ŞU DİRMİLİN ÇALGISI A CANIM
DAĞLARA YURDU YANKISI
ŞU GELENLER İÇİNDE A CANIM
BENİM YARIM HANGİSİ

—2—

ALTIN YÜKSÜĞÜM VAR BENİM
PARMAĞIMDA DAR BENİM
ŞU GİDENLER İÇİNDE A CANIM
ORTADA BOYLU DA VAR BENİM

—3—

CEKİRGENİN UÇKUNU
GELİNLERİNDE COŞKUNU
COŞKUN OLAN GELİNLER A CANIM
KENDİSİ SALLARDA PEŞKİRİ

6.2.20. ŞU DİRMİLİN ÇALGISI

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: :200

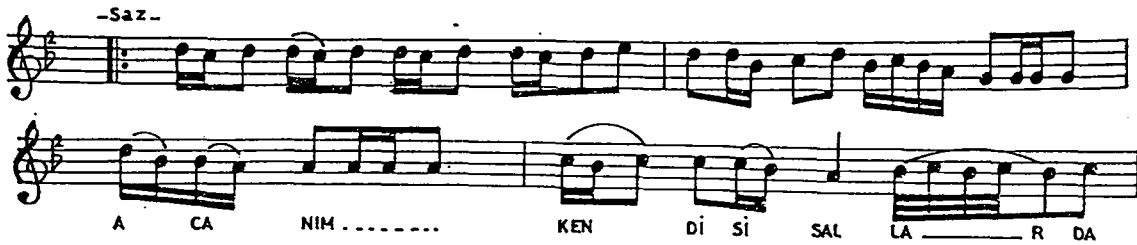
Seyir

Ezgi durağın 5 derecesi olan Mi sesinden başlayarak ve seyir esnasında kullanmış olduğu ana ve ara duraklarla da ispat olunduğu şekilde, inici çıkıcı bir seyir güzergahı izlemektedir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Nota Değerleri

Ezgi tümüyle nota kümelerinin hakimiyetinde. Özellikle onaltılık kümeler fazlaca kullanılmış.

Yalın halde kullanılan nota değerlerine pek itibar edilmemiş.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanımı:

Ezgide, ölçü içinde kullanılan “ölçü içi” aralıklarının tümünün inici ve 3'lü olduğu gözlenirken, çıkıcı aralığın kullanılmadığı dikkati çekiyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Karar sesi olan La, ikinci ve dördüncü söz kesitlerinin sonunda, ölçüyü oluşturan dört vuruş boyunca uzuyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide nota yazımı ile belirtilmiş olan iki bezek görülüyor. Bunlardan birisi çarpma, diğeryse çift çarpma şeklinde ezgide yer alıyor. Çarpma ile süslenen ilk ses Si. Bunu sırasıyla, önce Do ve sonra da Re perdeleri izliyor. Ve hepsi de vuruş öncesinde kullanılıyor.

Ancak bu çarpma notları, süsledikleri sese farklı mesafelerden yaklaşıyor. Örneğin Si perdesini süsleyen çarpma, bir üst sesi kullanarak; Do perdesini süsleyen çarpma, bir alt sesi kullanarak; Re perdesini süsleyen çarpma ise, iki alt sesi kullanarak bu notaları süslüyorlar.

Öte yandan, ezginin diğer bezekleri, yine vuruş öncesi kullanımla, süsleyecek oldukları Mi ve Do perdelerine, çift çarpma ile yaklaşıyorlar.

Çarpma ve çift çarpma dışında, tek hece üzerinde kümelenmiş notaların oluşturduğu “melismatik işleyiş” bu ezgide de kullanılmış.

Vezin Şekli

Söz kesitlerindeki farklı hece sayısı, değişmeli vezin kullanımını da beraberinde getiriyor.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezginin söz dizeleri dört kesitli. Kesitlerin hece sayıları farklı.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Uçkun :Yaramaz, çapkın.

Peşkir : Kalın ketenden yapılan kadın önlüğü.

Peşkir sallama: Erkeğin en yakın akrabalarının katıldığı nişan töreni.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA NO: 845
İNCELEME TARİHİ: 4/10/1974

DERLEYEN
M. SARISOZEN

YÖRESİ
BURDUR

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
AYŞELİ KANDEMİR
ZİYNET YENİYAZ

KAHVE YEMENDEN GELİR (Hop şinanay)

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

SÜRESİ :

(SAZ.....)

KAH VE YEMEN DEN GE LİR
HÜ KÜ MET Ö — NÜN DEN GEÇ TİM

KAH VE YE MEN DEN GE LİR BÜL BÜL Çİ MEN DEN
HÜ KÜ MET Ö — NÜN DEN GEÇ TİM AL LI DA ŞEM Sİ YEM

GE LİR AK TO PUK BE YAZ GER DAN AK TO
AC TİM BEN_YA — Rİ Mİ GÖ RÜN CE BEN YA

PUK BE YAZ GER DAN HER GÜN YABAN DAN GE LİR
Rİ Mİ GÖ RÜN CE YA VUK LUM DAN VAZ GEÇ TİM

HOP Şİ NA NAY NAY LAY LOM HOP Şİ NA NAY NAY LAY LOM

KA RA LA RI BAĞ LA MA KÖ MÜR GÖZ LÜM AĞ LA MA

(1)
KAHVE YEMENDEN GELİR
BÜLBÜL ÇİMENDEN GELİR
AK TOPUK BEYAZ GERDAN
HER GÜN YABANDAN GELİR

(Bağlantı)
HOP ŞİNANAY NAY LAY LOM
KARALARI BAĞLAMA
KÖMÜR GÖZLÜM AĞLAMA

(2)
HÜKÜMET ÖNÜNDEN GEÇTİM
ALLI DA ŞEM SİYEM AÇTİM
BEN YÂRİMİ GÖRÜNCE
YAVUKLUMDAN VAZ GEÇTİM

6.2.21. KAHVE YEMEN'DEN GELİR

Gezinim Şekli

Ölçülü (usullü).

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Durağın dördüncü derecesinden başlayan ezgi, seyir içi gezinimi ile de, inici çıkıcı seyir özelliklerini sergilemektedir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgede belirgin şekilde onaltılık nota kümesi kullanımı dikkat çekiyor. Ezgi adeta onaltılık kümelerle örülmüş. Yalın halde, kullanım yoğunluğu ile dikkati çeken fazla sayıda yalın nota değeri öne çıkmasa da, dört vuruşlu ezginin bütün üçüncü vuruşları, sekizlik notanın hep aynı yerde ve sürekli kullanımı ile belirginleştirilmiştir. Böylece vurgu, üçüncü vuruşta toplanmıştır.

KAH VE YEMEN DEN GE LİR
HÜ KÜ MET Ö NÜN DEN GEÇ TİM

Aralık Kullanımı

Ölçü içinde kullanım yoğunluğuna göre, tamamı inici olmak kaydıyla Fa Re, Sol Mi 3'lü ve La Mi dörtlü aralıklarının kullanıldığı görülüyor.

Yine ölçü içinde çıkıcı olarak, Do Mi ve Mi Sol 3'lü aralığı ile, Re Sol 4'lü aralığı, ikili aralık harici kullanılmış olan açık aralıkları oluşturuyorlar Ölçü geçişlerinde ise, bağlantı bölümüne değin, hiçbir açık aralık kullanılmazken, bağlantı girişinde Re'den Sol'e adeta sıçrayan ve vurgu teşkil eden bir 4'lü aralık kullanımı dikkat çekicidir. Bu ses, aynı zamanda bir "portamento" örneğidir. Zira, komaları ve hangi sese kaydığı bile belli değildir. Sanki vurguyu desteklemek için ihtiyaç duyulmuş bir işaret hissi vermektedir. Aynı sıçrayış bağlantı bölümünün ikinci ölçüsünde, aynı ölçü ile tekrarlanmaktadır.

Komalı Ses Kullanımı

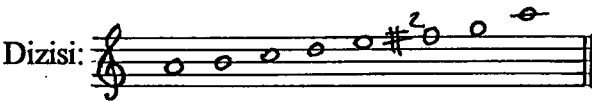
Ezgide komalandırılmış tek arızalı ses Fa #².

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi, yine başlamış olduğu 9/8 lik ölçü ile devam ediyor ve son buluyor. Dolayısıyla, ezgi içi değişken ölçü kullanımı söz konusu değil.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi Re de karar vermekle birlikte, aşağıda kullandığı La ve yukarıda kullandığı La sesleri arasında gezindiğinden, bir oktavlık ses sahasına sahiptir.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezgide, bağlantı kısmı da dahil olmak üzere tüm hece kesitleri, Re ve Do perdelerinde son bulmakta ve ezginin durak seslerini teşkil etmektedir.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi Re perdesinde karar vermekte, ancak karar sesinde uzama görülmemektedir.

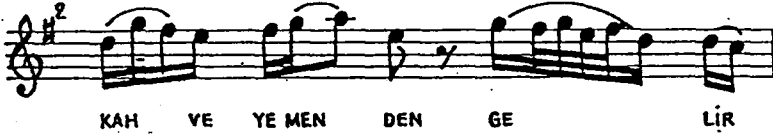
Ezgi Bezekleri

Ezgide işaretle belirtilmiş olan tek bezek, bağlantı kesitinin ilk notu olan Sol perdesinden aşağı doğru yapılmış olan kayma işaretidir. Ancak bu işaretlemede kaymanın hangi seste son bulacağı ve bu arada kullanılacak koma nispetleri belirsizdir.

Yine de bu bir portamentodur denilebilir.

Bunun haricinde, artık alışlageldiği gibi, tek hece üzerindeki nota değer ve kümelerinin kullanımıyla, melismatik akış, geçerliliğini korumuştur.

Vezin Şekli

Ezgideki söz kesitlerinde eşit vezin kullanılmıştır.

Kesit Sayıları ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi dört kesitli iki dörtlükten ve üç kesitli bir bağlantıdan oluşuyor.

Tüm kesitler 7 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Yaban : Dışarı, uzak yer

Yavuklu : Nişanlanmış kız.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1433
İNCELEME TARİHİ: 25_5_1977

DERLEYEN
İst. Rd. THM. Ş. b.

YÖRESİ
BURDUR_ Azıziye
KİMDEN ALINDIĞI
MUSA BASER_ KEMAL KALKAN

İLİMONUM SULANDI

DERLEME TARİHİ
21_1_1969

SÜRESİ :
44

NOTAYA ALAN
NİDA TUFEKÇİ
YÜCEL PASMAKCI

The musical score is written in staff notation with a key signature of one flat (B-flat) and a 9/16 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some rests. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The lyrics are in Turkish and describe a love story. The score is divided into two parts, labeled 1 and 2, which correspond to the two versions of the song provided in the text below.

İLİ MONUM
İLİ MO NUM
SU LAN Dİ Gİ M Gİ NE GÖN LÜM
Çİ CE Dİ Gİ BİR YOL VE RİN
BU LA. N Dİ Kİ RI LA SI
GE ÇE YİM O YAR BA NA
KOL LA RI. M OY GE LİN O BOY NU NA
DA RİL Mİ. Ş " " " ZE HİR LER Mİ
DO LAN Dİ Kİ RI LA SI KOL LA RI. M
İ ÇE YİM O YAR BA NA DA RİL Mİ. Ş
OY GE LİN O ZE BOY NU NA DO LAN Dİ
" " " ZE HİR LER Mİ İ ÇE YİM

1
İLİMONUM SULANDI
GİNE GÖNLÜM BULANDI
KIRILASI KOLLARIM (ey gelin)
O BOYNUNA DOLANDI

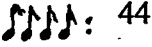
2
İLİMONUM ÇİÇEĞİM
BİR YOL VERİN GEÇEYİM
O YAR BANA DARILMIŞ (ey gelin)
ZEHIRLERİMİ İÇEYİM

6.2.22. İLİMONUM SULANDI

Gezinim Şekli

Ölçülü (usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman Sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: 44

Seyir

Durağın dördüncü derecesi olan Re perdesiyle seyrine başlayan ezgi, gezinim şekli itibariyle inici çıkıcı bir seyir karakteri göstermektedir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgi neredeyse bütünüyle yalın nota değerlerinin hakimiyeti altındadır. Dört vuruşlu olan ezginin ilk üç vuruşu, tüm ölçülerde sekizlik nota değerleriyle oluşturulurken, üçlünün yer aldığı dördüncü vuruşta da, yine yalın nota değerleri kullanılmıştır.

Tüm ölçülerde, dördüncü vuruşa oturmuş olan üçlü vuruşun başında onaltılık yalın nota değeri kullanılmak suretiyle, ikili vuruşlarla üçlü vuruşu birbirinden ayırmak görevi bu onaltılık değere verilmiştir.

Aralık Kullanımı

Ölçü için kullanımda yine ikili aralığın hakimiyeti görülmekle birlikte, bir ya da ikişer kez, çıkıcı La Mi 5'li ve Mi La 4'lü aralıkları kullanılmış.

İnici olarak, sadece bir iki kez kullanılan ölçü içi aralıklarının ise, Mi Do ve Sol Mi üçlü aralıkları olduğu gözleniyor. Ölçü geçişlerindeyse, ikili aralık haricinde, sadece çıkıcı olarak Sol Si 3'lü, Re Sol 4'lü ve La Mi ve Sol Re 5'li aralıklarının kullanıldıkları görülüyor.

Komalı Ses Kullanımı

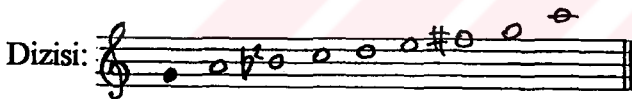
Ezgide arıza üstü rakamla belirtilmiş tek komalı ses Sib².

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgide değişken ölçü kullanılmamış. Baştan sona aynı ölçü ile devam etmekte.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezginin gezinimi esnasında kullandığı alt sınır sesinin Sol, üst sınır sesinin La olduğu düşünüldüğünde, ses genişliğinin bir sekizliden bir ses fazla, ama sonuçta bir oktav civarında olduğu söylenebilir.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin girişinde yer alan saz bölümünde Mi ve La sesleri, akış içerisindeki ritmik kalırlarıyla durak vazifesini üstleniyorlar.

Ezginin söz kesitlerinin yer aldığı bölümde ise, üst sınır sesi olan La ve alt sınır sesi olan Sol perdeleri ara durak vazifesini üstlenirken, ikinci kesitin son sesi olan Re perdesi ve ana durak olan pes La perdelerinde daha uzun kalırlar gözleniyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi, dizeğin ikinci aralığındaki La perdesinde karar vermektedir. Bu sesteki ilk uzama, saz bölümü son ölçüsünde ve ölçü boyunca görülürken; söz kesitlerinin yer aldığı bölümde de, yine son kesitin son ölçüsü boyunca, dört vuruşun tamamında uzamaktadır.

Ezginin karar sesi olan La haricinde, yine söz kesitlerinin yer aldığı bölümde ve ikinci kesit sonunda, dizeğin dördüncü çizgisindeki Re sesi de, dört vuruş boyunca tüm ölçüyü kaplamaktadır. Nitekim bu seslerin, bir önceki incileme başlığımız olan durak kullanımı bahsinde, ezginin durak seslerinden olduklarını belirtmiştik. Re perdesi, ezginin olmasa da, kesitin son sesi olması nedeniyle, bir karar sesi, bir duraktır. O halde “ezgide karar sesinde uzama, hem 2. kesit son sesi olan Re’de, hem de ezginin karar sesi olan La da görülmektedir” şeklindeki bir ifade daha doğru olacaktır.

Ezgi Bezekleri

Ezgide nota yazımında yer almış olan tek bezek, söz bölümünde üçüncü kesit başında, Sol’dan önce gelerek onu süsleyen Fa çarpmasıdır.

Vezin Şekli

Eşit vezin kullanılmış.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgide dörtlü söz kesitleri kullanılmış. Kesitlerin her biri 7 heceli

Yöresel Sözcük Kullanımı

İlimon : Limon

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA NO: 1047
İNCELEME TARİHİ: 12/6/1975

DERLEYEN
HAMİT ÇİNE

YÖRESİ
BURDUR

DERLEME TARİHİ
1954

KİMDEN ALINDIĞI
NEZAHAT HEKİMCİ

YAR KAYALARDA YASLANIR

NOTAYA ALAN
HAMİT ÇİNE

SÜRESİ :

YAR KAYA LAR DA YAS LA NIRA MA NA MAN AL KA RE
YAR İ NİP GE LİR İ NİŞ TE NA MA NA MAN AH HER YAN
Fİ LİM SAK Sİ LAR DA A MAN İS LA Nİ
LA Rİ GÖ RÜN MÜ YOR GÜ MÜŞ TE
REY NEY DE Lİ GÖN LÜM YA Rİ Mİ LE US LA NİR
HA BE RİM YOK VALLAH BİL LAH BU İŞ TEN
AH Fİ DAN BOY LUM SAL LAN DA GEL
AH GE Lİ VER DE YAR OL DU GÜN
SEN GE Lİ MES SEN Kİ ME YA RİM
GÖ RE Yİ MA MAN
Bİ LE . . .
Dİ YE . . .

(1)

YAR KAYALARDA YASLANIR AMANAMAN
AL KAR E FİLİM SAKSILARDA AMAN İSLANIR EY
DELİ GÖNLÜM YARİM İLE USLANIR

(Bağlantı) { AH FİDAN BOYLUM SALLANDI GEL GÖREYİM AMAN
AH GELİVERDE YAR OLDUĞUN BİLEYİM AMAN
SEN GELMEZSEN KİME YARİM DİYEYİM AMAN

(2)

YAR İNİP GELİR İNİŞTEN AMANAMAN
AH HER YANLARI GÖRÜNÜMÜYOR AMAN GÜMÜŞTEN EY
HABERİM YOK VALLAH BİLLAH BU İŞTEN
(Bağlantı)

6.2.23. YAR KAYALARDA YASLANIR

Gezinim Şekli

Ölçülü (usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman Sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan Zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zamanı	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

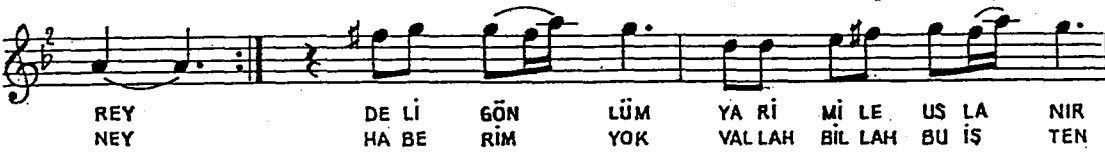
Seyir

Ezgi, seslerin yayılımı itibariyle inici çıkıcı bir seyir özelliği göstermektedir.

Ezginin başlama sesi olan Fa # perdesinin, durağın 4 ve 5 ses derecesinden sonra gelişyle inici bir seyir hissi uyansa da, bu fikir daha sonraki ölçülerde destek görmemiş ve ezgimiz inici çıkıcı özelliğini muhafaza etmiştir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide yine onaltılık ve sekizlik nota kümeleri görülüyorsa da, tümüyle kümesel kullanım hakim değil. Nitekim iki ölçü haricinde tüm ölçü sonları, yani dördüncü vuruşlar, noktalı dörtlüklerden oluşmuş.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanımda, çıkıcı olarak bir ya da iki kez kullanılmış olan ikili aralık harici aralıklardan çıkıcı olanların Fa # La ve Do Mi 3'lü aralıkları ile, Si Mi ve Re Sol 4'lü aralıkları olduğu görülüyor. Mi Do ve Sol Mi 3'lü aralıkları ise inici olarak kullanılmış.

Ölçü geçişlerinde de yine ikili aralık harici, bir ya da iki kez çıkıcı Re Sol 4'lü ve La Fa # 6'lı aralıkları ile inici Sol Re 4'lü ve Mi Do 3'lü aralıklarının kullanıldığı görülüyor.

Komalı Ses Kullanımı

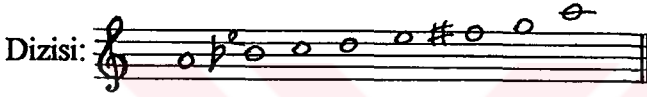
Ezginin komalı tek sesi Sib².

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgide değişken ölçü yok. Zira tüm ölçüler, başlama ölçüsüyle aynı devam ediyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

La La arasında gezinen ezgi, bir oktav ses genişliğine sahip.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Birinci kesit sonundaki Sol ve ikinci kesit sonundaki La, dikkati çeken ilk duraklar. Ancak ezginin devamı, tekrar niteliğinde olduğundan, yine üçüncü kesit sonu Sol perdesiyle, dördüncü kesitin son sesi olan La perdesi, durak olma özelliklerini tekrarlıyorlar.

Bu iki ses haricinde, kesitler sonlanmadan Re sesindeki kalışlar da, bu sesin bir -ara durak- olduğu hissini veriyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Ezgi içindeki belirgin ilk karar sesi uzaması, ikinci kesit sonunda, 3 ve 4. vuruşları kaplayan tek hecenin uzaması şeklinde kendini gösteriyor. Aynı uzama dördüncü kesit sonunda tekrarlanıyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide işaretle belirtilmiş özel bir süsleme notu görülmesi de, tek hece üstü nota kümeleri kullanımı bu ezgide de devam ediyor.

Vezin Şekli

Ezginin söz kesitlerinde değişmeli vezin kullanılmış. Zira tüm dizeler farklı hece sayısında.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi üç kesitli ve farklı hece sayısındaki söz dizelerinden oluşuyor.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Ezgide genel kullanım harici yöresel sözcüğe rastlanmıyor.

YÖRESİ
BURDUR-TEFENNİ

KİMDEN ALINDIĞI
AHMET YAMACI

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

ELİ ELEKLİ GELİN

SÜRESİ :

(118)

(SAZ.....)

E Lİ E LK Lİ GE LİN BAS MA YE LK Lİ GE LİN
EN TA Rİ Sİ TOZ PEM BE YÂ Dİ GÂ RİN VAR BEN DE
TEP Sİ DE Ü ZÜ ME BAK Bİ RAZ DA GÖ ZÜ ME BAK

(SAZ.....)

PA LA ZİM SE LÂM VER DİM AL MA Dİ
" " " HİÇ SÖ ZÜN DE DÜR MAZ SİN
" " " EL LER NE DER SE DE SİN

(SAZ.....)

KA TI YÜ RE...K Lİ GE Lİ.....N GÜ ZE LİM
İN SAF YOK MU HİÇ SEN DE.....
SEN BE NİM SÖ ZÜ ME BA.....K " " "

(1)

ELİ ELEKLİ GELİN
BASMA YELEKLİ GELİN (PALAZIM)
SELÂM VERDİM ALMADI
KATI YÜREKLİ GELİN (GÜZELİM)

(2)

ENTARİSİ TOZ PEMBE
YADİGARIN VAR BENDE (PALAZIM)
HİÇ SÖZÜNDE DURMAZSIN
İNSAF YOKMU HİÇ SENDE (GÜZELİM)

(3)

TEPSİQE ÜZÜME BAK
BİRAZDA GÖZÜME BAK (PALAZIM)
ELLER NEDERSE DESİN
SEN BENİM SÖZÜME BAK (GÜZELİM)

6.2.24. ELİ ELEKLİ GELİN

Gezinim Şekli

Ölçülü (usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: : 118

Seyir

Ezgi her ne kadar karar sesi olan La sesinden başlamış gibi görünse de asıl başlama sesi Re perdesidir. La sesi, Re sesine dikkati çekmekte, vurgu kazandırmaktadır. Asıl başlama sesi, dizinin dördüncü derecesi olan Re perdesidir. Ve bu nedenle de ezgi, inici - çıkıcı bir seyir karakteri göstermektedir.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide, kümesel kullanımdan çok, yalın halde kullanılmış nota değerleri dikkati çekiyor. Kullanılan yalın nota değerleri öncelikle sekizlik, daha sonra ise onaltılık değerler olarak göze çarpıyor.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanımda çıkıcı La Re 4'lü, inici olarak Sol Mi 3'lü aralıklarının kullanıldığı görülüyor. Ancak ikili aralığı yine ön planda.

Ölçü geçişlerinde ise yalnızca çıkıcı Si Re 3'lü ve La Sol 7'li açık aralıkları dikkati çekiyor. Özellikle Si Re çıkıcı üçlü aralığı, ezginin kısıklığına rağmen, 5 kez ölçü geçiş aralığı olarak kullanılıyor.

Komalı Ses Kullanımı

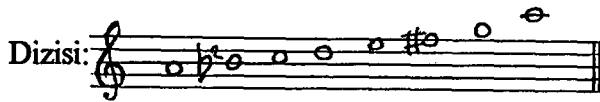
Ezgide kullanılan tek komalı ses, arızasının üzerine yazılan iki rakamıyla belirtilmiş olan Sib².

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgide değişken ölçü kullanımına rastlanmıyor. Zira tüm ezgide, başlama ölçüsü olan 9/16'lık ölçü kullanılıyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi yaklaşık bir oktavlık ses genişliğine sahip.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezgide durak olarak dikkati çeken sesler, birinci ve ikinci kesitin son sesi olan Re perdesi ile, üçüncü ve dördüncü kesit son hecesinde yer alan Si perdesidir.

Her ne kadar yukarıdaki perdeler kesit sonlarında yer aldıkları için ezginin durakları iseler de, asıl durak, aynı zamanda ezginin karar sesi de olan La perdesidir. Zira gerek ikinci ve gerekse dördüncü kesit son hecelerinden sonra, üç hecelik ek sözcükler üzerinde, Si'den La'ya inilerek bir çözülme görülmektedir. Bu durum, La perdesinin ana durak olduğu hissini pekiştirmektedir.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Belirgin bir karar sesi uzaması görülüyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide işaretle belirtilmiş bir bezek kullanımı görülüyor.

Vezin Şekli

Eşit vezinli ezgide ikinci ve dördüncü dizeler, üç hecelik bir ek kısım kullansa da, bu durum eşit vezinliliği bozmuyor.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi dört kesitli ve kesitler 7 heceden oluşuyor.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Yadigar : Bir kimseyi veya bir olayı hatırlatan nesne veya kişi.

Palaz: : - Manda yavrusu.
- Fırtına, güçlü yel.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA N°: 3089
İNCELEME TARİHİ :

YÖRESİ
BURDUR

KİMDEN ALINDIĞI
FERHAT ERDEM

SÜRESİ:

♩ ♪ ♫ ♬ = 44

DERLEYEN
SÜMER EZGÜ

DERLEME TARİHİ
- 1967 -

DERELER DAVŞAN İZİ (TEKE HAVASI)

NOTAYA ALAN
SÜMER EZGÜ
31.9.1967

DE RE LER DA V SA N İ Zİ
U ZUM KOY DU M SE PE
SU YA GI DE R O K Gİ Bİ

A YIR DI DÜ S MA N Bİ Zİ A YIR DI DÜ S
YAR O TUR MU S TE K PE DE YAR O TUR MU S
EN TA RI Sİ GÖ K Gİ Bİ EN TA RI Sİ

MA N Bİ Zİ A YI RAN DÜ S MA N OL SU N
TE K PE DE BİR YAR SEV Dİ M O Y A MA N
GÖ K Gİ Bİ HİÇ AR DI NA BA K MI YO R

KA VUŞ TUR MEV LA M Bİ Zİ KA VUŞ TUR MEV
ŞEN OL SUN MEM LE K KE TE ŞAN OL SUN MEM
SEV Dİ CE GİM YO K Gİ Bİ

LA M Bİ Zİ
LE K KE TE
YO K Gİ Bİ

- 1 -
DERELER DAVŞAN İZİ
AYIRDI DÜŞMAN BİZİ
AYIRAN DÜŞMAN OLSUN
KAVUŞTUR MEVLAM BİZİ

- 2 -
ÜZÜM KOYDUM SEPETE
YAR OTURMUŞ TEPEDE
BİR YAR SEVDİM OY AMAN
ŞAN OLSUN MEMLEKETE

- 3 -
SUYA GİDER OK GİBİ
ENTARİSİ GÖK GİBİ
HİÇ ARDINA BAKMIYOR
SEVDİCEĞİ YOK GİBİ.

2.2.25. DERELER DAVŞAN İZİ

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman Sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: : 44

Seyir

Ezgi gezinimine durağın 4. Derecesi olan Re perdesiyle başlayarak inici çıkıcı bir seyir karakteri göstermekte.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezginin bütününde nota kümesi ve yalın nota değerleri kullanımı başa baş gitmektedir. Nota kümesi olarak onaltılık kümeler dikkati çekerken, yalın olarak kullanılan nota değerlerinde sekizlik nota değeri öne çıkmaktadır.

Aralık Kullanımı

Ölçü içi kullanım: Ezgide ikili aralığı haricinde göze çarpan açık aralıklar, çıkıcı Si Re, Do Mi üçlü ve La Re 4'lü aralığıdır. Öte yandan inici Re Si, Si Sol ve Mi Do 3'lü aralıkları ile Re La 4'lü aralığı kullanılmıştır.

Tüm bu aralıklar içinde en fazla dikkati çeken aralık Re Si inici 3'lü aralığıdır. Ölçü geçişlerinde ise inici Mi Do 3'lü aralığı ile çıkıcı La Mi ve Sol Re 5'li aralıkları kullanılmış. Burada da, Sol Re çıkıcı 5'li aralığı, kullanım yoğunluğu ile dikkati çekmekte.

notadan sonra, yine farklı bir üst ses olan Fa sesinin çarpma şeklinde duyurulması ile dikkati çekmektedir.

İkinci kullanım ise, iki aynı nota arasına sıkıştırılmış bir üst ses çarpması şeklinde görülmektedir.

Bunun dışında da yine, tek hece üstüne konumlanmış olan nota değer ve kümeleri ezgi bezekleri olarak gözlenmektedir.

Vezin Şekli

Ezginin tüm dizelerinde eşit vezin görülüyor.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgi dört kesitli ve tüm kesitler 7 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Davşan : Tavşan

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M. REPERTUAR SIRA No : 2434
İNCELEME TARİHİ : 26 _1_ 1984

YÖRESİ
DİRMİL

KİMDEN ALINDIĞI
KADİR TURAN

SÜRESİ :

DEVESİ GATER GATER ÇİLBİRİ SUYA BATAR

DERLEYEN
SALİH URHAN

DERLEME TARİHİ
1964

NOTAYA ALAN
SALİH URHAN

DE VE Sİ GA TER GA TER DE VE Sİ GA
TER GA TE R ÇİLBİRİ SU YA BA TAR
ÇİLBİRİ Rİ SU YA BA TAR

-1-
DEVESİ GATER GATER, ÇİLBİRİ SUYA BATAR
GİZ OĞLANI GÖRÜNCE, SALLAR ÇEVRESİN ATAR
ALA DEVE MOR KÖŞEK, AL BASHMADAN YÜN DÖŞEK
GEÇME GÜZEL BURADAN, ELLER ARDINA DÜŞEK.

-2-
DEVESİ DUZDAN GELİR, YÜKÜ KIBRIS'TAN GELİR
OĞLAN HASTA OLUNCA, İLACI KIZDAN GELİR
MOR DEVENİN GİZİNİ, DÖNER DÖNER İSSİRİR
GÜZEL KIZI GÖRÜNCE, OĞLAN OLUR ESİRİ.

ÇİLBİR : YULAR
KÖŞEK : PALAN_EĞER

2.6.26. DEVESİ GATER GATER ÇİLBİRİ SUYA BATAR

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+3+2+2
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 16'lık
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezgide inici - çıkıcı bir seyir kullanımı dikkati çekiyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide tümüyle onaltılık nota kümelerinin hakimiyeti gözleniyor. Yalın halde görülen tek nota değeri ise sekizlik. O da yalnızca ölçü sonlarında ve aynı değerdeki sus işaretiyle birlikte kullanılmış.

Aralık Kullanımı

Ölçü içlerinde, çıkıcı Si Re ve Fa La 3'lü aralıkları ile, inici Mi Do, Re Si ve Fa Re 3'lü aralıklarının kullanıldığı görülüyor.

Ölçü geçişlerinde ise, sadece çıkıcı olmak üzere La Mi, La Sol ve Mi Sol aralıkları ikili aralığı haricinde kullanılan aralıklar olarak dikkati çekiyor.

Komalı Ses Kullanımı

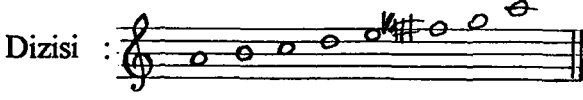
Ezgide komalı ses kullanılmadığı görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi, başladığı ölçüyle son buluyor. Dolayısıyla değişken ölçü kullanılmıyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi bir oktavlık ses genişliğine sahip.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin saz bölümündeki iki kesitte de Re ve La sesleri durak olarak kullanılmış. Söz bölümünde ise önce Mi'de sonra Re'de ve en son ise, aynı zamanda ezginin karar perdesi olan La'da kalış görülüyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La sesinde karar veriyor. Ezgi içinde karar sesinde uzama dikkati çekmiyor. Birinci kesitin ilk cümle son hecesi, melismatik anlamda uzuyorsa da bu tam anlamıyla bir uzama örneği teşkil etmeyip, daha çok süsleme olarak dikkat çekiyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide çarpma vb türde bir süsleme yazısına rastlanmıyor. Ancak yine tek hece üzerinde kümelenmiş notaların oluşturduğu melismatik işleyiş, ezgiye hakim olan süsleme olarak dikkati çekiyor.

Vezin Şekli

Ezgide eşit vezinli söz kesitleri kullanılmış.

Kesit Sayıları ve Kaç Heceli Oldukları

İki kesitli. Kesitler 7+7= 14 heceli

Yöresel Sözcük Kullanımı

Gater : Katar

YÖRESİ
FETHİYE

KİMDEN ALINDIĞI
MUSTAFA COŞKUN

ALTAYDIR DAĞ DAĞ GEZERİM

DERLEME TARİHİ

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

Sax.....

AL TAY DIR DAĞ DAĞ GE ZE RİM
A MAN GI ZİM SE PE TİN DE Ü ZÜM VAR

NE DEN E FEM ÇIK
KÜ ÇÜK HA NİM BE NİM

MA DIN Ö NÜ ME NE DEN
SEN DE GÖ ZÜM VAR KÜ ÇÜK HA

FEM ÇIK MA DIN Ö NÜ ME
NİM BE NİM SEN DE GÖ ZÜM VAR

A MAN NE FEM ÜÇ ME TE LİK BİR
" " " " " " " "

ON LUK A- LI VE RE YİM GI ZİM
" " " " " " " "

ALTAYDIR DAĞ, DAĞ GEZERİM
NEDEN EFEM ÇIKMADIN ÖNÜME
Bağlantı— AMAN EFEM ÜÇ-METELİK BİR ONLUK
ALIVEREYİM GIZIM SANA BİR DONLUK

2.2.27. ALTAYDIR DAĞ DAĞ GEZERİM

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

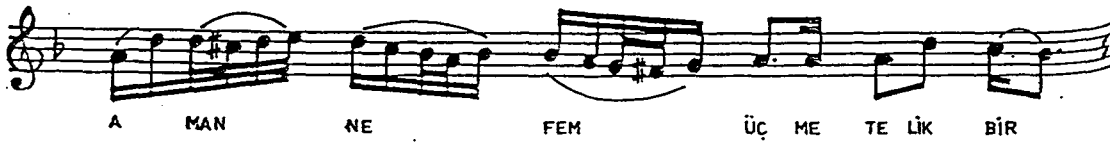
Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 4'lük
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

İnici - çıkıcı seyir kullanılmış.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezginin onaltılık ve otuzikilik kümelerin hakimiyetinde olduğu gözleniyor. Dört vuruşlu usulün, yalnızca son vuruşunu oluşturan üçlü vuruşta yalın nota değerlerinin kullanımı görülüyor. Son vuruş harici bütün vuruşlarda nota kümeleri kullanılmış ve ezgiye değişik kalıplar halinde serpiştirilmişlerdir.

Aralık Kullanımı

Ölçü içinde çıkıcı Mi Sol 3'lü, La Re 4'lü ve La Mi 5'li aralıklarından başka, incici Fa Re, Do La, Re Si üçlü aralıkları dikkati çekiyor. Ancak en sık kullanım La Re 4'lü ve La Mi 5'li aralıklarında görülüyor. Tabi yine ikili aralığı haricinde. Ölçü geçişlerinde ise, Mi Do # incici 3'lü aralığı ile La Do çıkıcı 3'lü ve La Re çıkıcı 4'lü aralıkları kullanılmış. Bunların haricinde yine ikili aralık yoğun kullanım ile dikkati çekiyor.

Komalı Ses Kullanımı

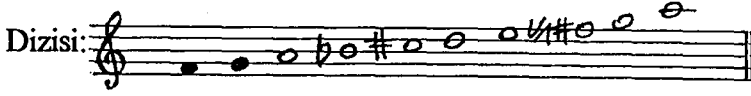
Arıza üzerinde rakamla belirtilen bir komalı ses kullanımı görülüyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Değişken ölçü kullanımına rastlanmıyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi yaklaşık bir oktav içerisinde seyrediyor.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezginin girişinde bulunan iki ölçülük saz kısmında La sesi durak vazifesini görüyor. Ardından gelen söz bölümünde önce La, daha sonra Mi ve tekrar La seslerinde kalış görülüyor. Ezginin sonundaki bağlantı bölümünde de yine Mi ve La sesleri durak olarak kullanılıyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Ezgi içinde karar sesinde uzama, saz bölümünde kesit sonlarında görülürken, söz bölümünde uzama kullanılmadığı tespit ediliyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide ne vuruş öncesi ne de vuruş sonrası yazı ile belirtilmiş bir süse rastlanmamışsa da, nota kümelerinin kendileri bizzat en güzel süslemeyi oluşturuyor.

Vezin Şekli

Kesit heceleri eşit sayıda değil. O nedenle değişmeli vezin kullanılmıştır diyebiliriz.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

İki kesitli + iki kesitli bağlantı bölümü

Kesitler 8,10,11,11,12 gibi düzensiz bir hece yapısına sahip.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Don : Şalvar, gecelik, vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi.

Metelik : On para değerinde olan sikke.

Onluk : On para, on kuruş, on lira veya on bin lira değerinde para.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T R T REPERTUAR SIRA No: 3460
İNCELEME TARİHİ: 6.5.1990.....

YÖRESİ
FETHİYE
KİMDEN ALINDIĞI

FATMA KAYA-TÜRKAN DEMİR
SÜRESİ: EMİNE ÇAKIROĞLU

GETİRİN KİNA YAKALIM

DERLEYEN
AHMET GÜNDAY

DERLEME TARİHİ
1978

NOTAYA ALAN
AHMET GÜNDAY

GE Tİ RİN DE Kİ NA YA KA Lİ M

YET MEZ SE GE NE GA TA

Lİ M OF GE Lİ N

Kİ Zİ BU LA Lİ M

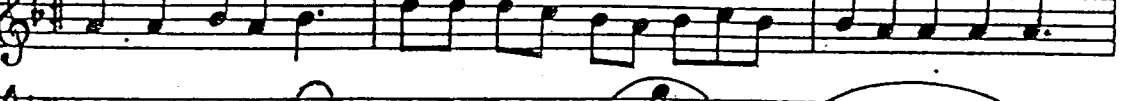
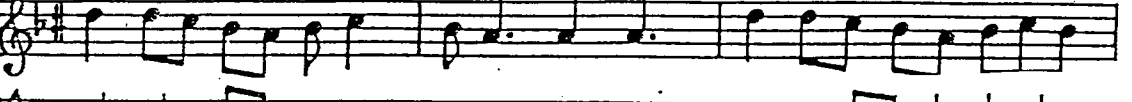
BU GE Lİ # Kİ Zİ BÜ LA Lİ #

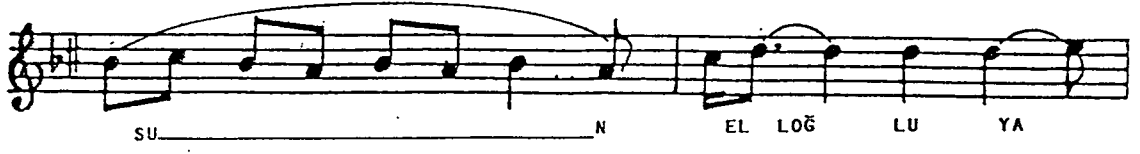
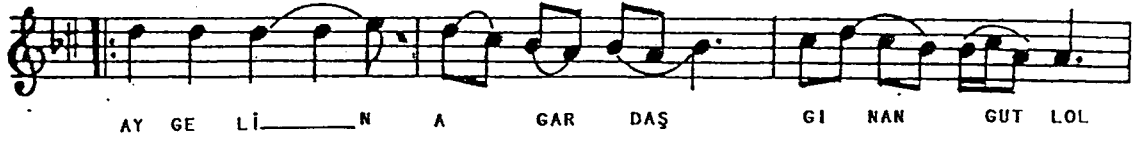
AY GE Lİ N A GAR DAŞ Gİ NA N GUT LOL

SU N EL LOĞ LU YA

NİN DA Dİ LİN DAT LOL SUN

GAP LARA GOY DUM GA Şİ Ğİ Gİ Dİ YOR E VİN

GETİRİNDE KINA YAKALIM
YETMEZSE GENE GATALIM
OF GELİN KIZI BULALIM
BU GELİN KIZI BULALIM

BAĞLANTI:

AY GELİN A GARDAŞ GINAN GUTLOLSUN
EL OĞLU YANINDA DİLİN DATLOLSUN
GAPLARA GOYDUM GAŞIĞI
GİDİYOR EVİN YAKIŞIĞI
OLUYOR KIZ GELİN OLUYOR
EVLER YALINIZ GALİYOR
AĞLAMA GELİN HANIM AĞLAMA
GİDİYON SEVDİĞİN OĞLANA

KAYNANALAR YAKAR KINAYI
AŞKOLSUN DOĞURAN ANAYI
AĞLATMAYIN GARİP BABAYI
AĞLATMAYIN GARİP ABAYI

BAĞLANTI

NOT: ABA: ABLA

2.2.28. GETİRİN KINA YAKALIM

Gezinim Şekli

Ölçülü (usullü)

Usul Oluşumu

Usul tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Ezgi inici - çıkıcı bir seyir güzergahı gösteriyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgide sekizlik nota kümelerinin yoğun kullanımı dikkati çekiyor. Çok nadir olarak onaltılık küme kullanılmış ve tüm ezgi boyunca yalnızca üç kez rastlanmıştır.

Kümesel kullanım haricinde, kullanılan yalın nota değerlerinde ise bariz şekilde dörtlük nota değerinin kullanımı öne çıkmaktadır. Bu nota değeri bazen noktalı dörtlük şeklinde, ya da nokta değeri kadar sekizlik nota değeri ile birlikte ölçü sonlarında kullanılarak, dördüncü vuruştaki üçlü zamanı oluşturmaktadır.

Aralık Kullanımı

Ölçü içinde çıkıcı olarak ve ikili aralığı haricinde Re Sol 4'lü ve Mi Sol 3'lü aralıkları kullanılırken, seyrek de olsa Sol Mi ve Do La üçlü aralıklarına rastlanmıştır.

Ölçü geçişlerinde ise, gerek inici ve gerekse çıkıcı olarak 3'lü aralığın kullanımı dikkati çekiyor. Çıkıcı 4'lü aralık örneği olan La Re aralığı ise, ezginin hem en sık kullanılan hem de en açık aralığı. Tabi yine ikili aralığı haricinde.

Komalı Ses Kullanımı

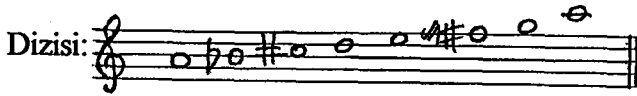
Arıza üzeri rakamla belirtilmiş herhangi bir komalı sese rastlanmıyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezginin tamamı 9/8 lik ölçülerden oluşmuş. Dolayısıyla değişken ölçü kullanılmamış.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi yaklaşık bir oktav içerisinde seyrediyor.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

İlk kesitin son sesi olan Mi ve ikinci kesitin son sesi olan Re, ezginin ilk durakları. Daha sonra ise üçüncü kesitin son sesi olan Si ve dördüncü kesitin son sesi olan La da uzun bir kalış var. Bağlantı bölümünde ise, yine Si ve La sesleri durak olarak kullanılmış. Saz bölümünde de aynı sesler yine durak vazifesini görüyor.

Ezgi daha sonra aynı kesit sayısı ve aynı melodi ile ikinci söz kısmına giriyor ve yine ilk söz kısmındaki durakları, aynı sıra ile kullanıyor. Böylece tüm ezgi boyunca Mi, Re, Si, La söz bölümleri için; Si ve La sesleri ise, bağlantı ve saz bölümü için durak seslerini oluşturuyorlar.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Ezgi içinde karar sesinde uzama, tüm durak seslerinde -kesitlerin karar sesleri- dört vuruş süresince, bir ölçülük uzama ile dikkati çekiyor.

ayır diledilemediği bir kayma” tanımıyla ifade edilen portamento olarak ezgideki yerini almaktadır.

Vezin Şekli

Söz kesitlerinde değişmeli vezin kullanılmıştır.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

4 kesitli olan ezgideki kesitlerin hece sayıları değişken.

8, 9 ve 11’li heceler kullanılmış.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Aba	: Abla
Gatalım	: Katalım
Gardaş	: Kardaş
Gutlolsun	: Kutlu olsun
Datolsun	: Tatlı olsun

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 578
İNCELEME TARİHİ: 15.3.1974
YÖRESİ
BURDUR
KİMDEN ALINDIĞI
TEPELİ HASAN
SÜRESİ

ISPANAKTAN EZEL ÇIKAR MERDEME

(Teke Zottlaması)

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

♩ = 176

♩ = 176

IS PA NAK TAN E ZEL ÇI KAR
I RAF TA Kİ Sİ Nİ LE
POR TA KA LIM Çİ ÇE Gİ

Saz-----

2-3-

Saz-----

MER DE ME R A MAN MER DE ME A MAN LER
2- İ Nİ Mİ Nİ Mİ Nİ LER
3- YOLVE RİN Kİ GE ÇE YİM

Saz-----

Bİ DA NEM MER DE ME A MAN ZÜ LÜF LE Rİ
A MAN GE ÇE Yİ RA MAN GUR BET JE Kİ
A MAN GE ÇE Yİ MA MAN YA RİM BA NA

Saz-----

TEL TEL ET MİS DÖK. MÜŞ GER DA NE YAN DİM GER DA
YA Rİ Mİ N KU LAK LA Rİ Çİ Nİ LER YAN DİM Çİ Nİ
DA RİL Mİ N A Gİ LAR MI İ ÇE YİM YAN DİM Çİ Nİ

Saz-----

NE LER BEN SA NA GEL ME DE DİM AK ŞA MA KAL
YİM BEN SA NA GEL ME DE DİM AK ŞA MA KAL
BEN SA NA GEL ME DE DİM AK ŞA MA KAL

Saz-----

MA DE DİM GO CA KA Pİ DU RUR KEN BA CA DAN İN
MA DE DİM GO CA KA Pİ DU RUR KEN BA CA DAN İN
MA DE DİM GO CA KA Pİ DU RUR KEN BA CA DAN İN

Saz-----

ME DE DİM
ME DE DİM
ME DE DİM

İSPANAKTAN EZEL ÇIKAR MERDEME
(Teke zotlaması)
Sahife - 2

— 1 —

İSPANAKTAN EZEL ÇIKAR MERDEME (Aman merdeme aman, bidenem merdeme aman)
ZÜLÜFLERİ TEL TEL ETMİŞ DÖKMÜŞ Gerdane (Yandım' gerdane)
BEN SANA GELME DEDİM
Bağlantı — AKŞAMA KALMA DEDİM
KOCA KAPI DURURKEN
BACADAN İNME DEDİM

— 2 —

İRAFTAKİ SİNİLER
İNİM İNİM İNİLER (Aman iniler aman)
GURBETBÊKİ YARIMIN
KULAKLARI ÇİNİLER (Yandım çiniler)
Bağlantı..

— 3 —

PORTAKALIM ÇİÇEĞİM
YOL VERİNKİ GEÇEYİM (Aman geçeyim aman)
YARIM BANÂ DARILMIŞ
AĞILARMI İÇEYİM, (Yandım içeyim)
Bağlantı..

2.2.29. ISPANAKTAN EZEL ÇIKAR MERDEME

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: ♪ 176

Seyir

Ezgide inici - çıkıcı seyir güzergahı takib ediliyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgi boyunca kümesel kullanım ve yalın nota değerlerinin kullanımı aynı oranda gidiyor. Hatta alışlagelmişin dışında, bu ezgide kümesel kullanımın, yalın nota değerleri kullanımının gerisinde kaldığı bile gözleniyor. Öyle ki, bazı ölçülerin tamamı yalın nota değerlerinden oluşmuş.

Aralık Kullanımı

İkili aralık yine diğer aralıklara zemin teşkil ediyor. İkili aralığı haricinde rastlanan diğer ölçü içi aralıkları; bir kez kullanılan Sol Mi inici 3'lü aralığı ile Mi Sol çıkıcı 3'lü ve La Mi çıkıcı 5'li aralıklarıdır. Ölçü geçişlerinde, daha açık aralıklar da kullanılmış. Bunlar sırasıyla Re Sol 4'lü, La Mi 5'li, La Fa 6'lı ve La Sol 7'li aralıklarıdır. Görüldüğü gibi dikkati çeken ikinci bir husus da, hepsinin çıkıcı olduğudur. Yani, ezgide kullanılan ölçü geçiş aralıklarının hepsi çıkıcı ve açık aralıklardır. Tabii ikili aralığın kullanım önceliği göz ardı edilmeden. Zira ölçü geçişlerinde 7 kez açık aralık görülürken 29 kez ikili aralığı kullanılarak diğer ölçüye geçiş yapılmış.

Komalı Ses Kullanımı

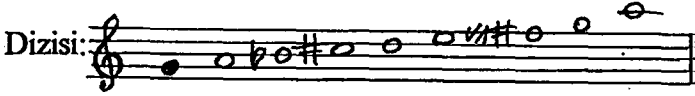
Ezgide komalı ses kullanımına rastlanmıyor.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgi, başladığı ölçü ile devam ediyor ve son buluyor. Dolayısıyla değişken ölçü görülüyor.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi bir sekizli civarı ses genişliğine sahip.

Durak Olarak Kullanılan Dereceler

Ezgi kesitlerin sonunda kullanılan sesler; Sol, Re, Mi ve La şeklinde sıralanırken; bunların arasında La perdesi, özellikle söz bölümü kesit sonlarında sıklıkla dönülen, ana durak olarak dikkati çekiyor.

Söz bölümünün ardından gelen enstrümantal kısımda ise, tiz durak olan La ile karar perdesi olan La arasında, ölçü tekrarlarının dikkati çektiği; La, Re Mi ve yine karar perdesi olan La sesinin durak vazifesi gördüğü inici tarzda bir işleyiş farkediliyor.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La perdesinde karar veriyor. Ezgi içi karar seslerinde uzama, ilk olarak Sol sesinde görülüyor. İlk kesitin son hecesi anlamında, yani “Is - pa - nak - tan - e - zel - çı - kar - mer - de me” dizesinin bu son “me” hecesi, 5 vuruş boyunca uzuyor. Ancak hece anlamı haricinde, bu ses zaten ilk kesitin tam üç ölçüsünü kaplıyor. Ve 7 heceli ilk kesitin diğer iki dizesinde, bu “son hece uzaması” 9 vuruşu buluyor. O nedenle, ezgi içi karar seslerinde uzamada öncelikli Sol sesi dikkati çekiyor.

Ezgi Bezekleri

Ezgide yazı ile belirtilmiş bir süs elemanına rastlanmıyor. Bu ezgide de, tek hece üzerinde konumlanmış nota kümeleri görülmekle birlikte, her heceye bir notanın denk düştüğü resitatif bir işleyişin hakimiyeti dikkati çekiyor.

Vezin şekli

Ezgi kesitleri farklı hece sayısında olduğundan, değişmeli vezin kullanılmış diyebiliyoruz.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgide iki,  ve bağlantı güfteleri dört kesitli. Ancak birinci güfte dizeleri iki kesitli ve değişmeli vezin burada görülüyor.

2 ve 3. güfte kesitleriyle, bağlantı bölümünün güfte kesitleri 7 heceli.

Yöresel Sözcük Kullanımı

İraf	: Raf
Sini	: zerinde yemek de yenebilen büyük tepsi.
iniler	: Çınlar
Merdeme	: Maydanoz

RT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
HM REPERTUAR SIRA No: 545
İCELEME TARİHİ: 22.11. 1973

ÖRESİ
SPARTA

KİMDEN ALINDIĞI
NAZİFE İZZET
SÜRESİ

ÇAYIRA SERDİM POSTU

DERLEYEN
M. SARISOZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

ÇA YI RA SER
ÇA YI RA SER
ÇA YI RA SER

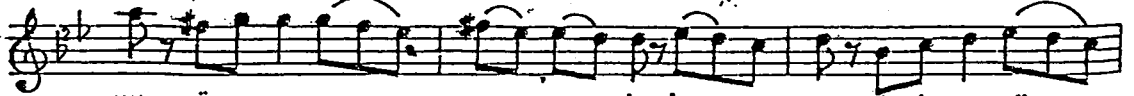
DİM POS TU İ MA NİM ÇA YI RA SER DİM POS TU İ MA
DİM MİN DER İ MA NİM ÇA YI RA SER DİM MİN DER İ MA
DİM Kİ LİM İ MA NİM ÇA YI RA SER DİM Kİ LİM İ MA

NİM ŞU GE LEN Kİ MİN DOS TU İ MA NİM ŞU GE LEN Kİ
NİM YÖ NÜ NÜ BA NA DÖN DER İ MA NİM YÖ NÜ NÜ BA
NİM GE LO TUR BE NİM GÜ LÜM İ MA NİM GE LO TUR BE

MİN DOS TU İ GÖ REN MA ŞAL LAH DE SİN İ MA
NA DÖN DER İ YÖ NÜ NÜ DÖN DER MEZ SEN İ MA
NİM GÜ LÜM NE DE DİM DE KÜS TÜR DÜM İ MA

NİM GÖ REN MA ŞAL LAH DE SİN İ MA NİM Kİ MİN VAR BÖY
NİM YÖ NÜ NÜ DÖN DER MEZ SEN İ MA NİM AY DA BİR MEK
NİM NE DE DİM DE KÜS TÜR DÜM İ MA NİM LAL OL SUN BE

LE DOS TU İ MA NİM Kİ MİN VAR BÖY LE DOS TU
TUP GÖN DER İ MA NİM AY DA BİR MEK TUP DÖN DER
NİM Dİ LİM İ MA NİM LAL OL SUN BE NİM Dİ LİM

(ÇAYIRA SERDİM POSTU)
Sahife - 2

— 1 —
ÇAYIRA SERDİM POSTU
ŞU GELEN KİMİN DOSTU
GÖREN MAŞALLAH DEŞİN
KİMİN VAR BÖYLE DOSTU
Bağlantı: KAŞLARINA GÖZLERİNE DE
YARIN ŞİRİN SÖZLERİNE DE
ÇOLUĞUNA ÇOCUĞUNA DA MAŞALLAH

— 2 —
ÇAYIRA SERDİM MİNDER
YÖNÜNÜ BANA DÖNDER
YÖNÜNÜ DÖNDERMEZSEN
AYDA BİR MEKTUP GÖNDER
Bağlantı..

— 3 —
ÇAYIRA SERDİM KİLİM
GEL OTUR BENİM GÜLÜM
NE DEDİNDE KÜSTÜRDÜM
LAL OLSUN BENİM DİLİM
Bağlantı..

2.2.30. ÇAYIRA SERDİM POSTU

Gezinim Şekli

Ölçülü (Usullü)

Usul Oluşumu

Usul Tipi	: Birleşik usul
Zaman sıralaması	: 2+2+2+3
Kullanılan zaman	: 9 zamanlı
Kullanılan birim zaman	: 8'lik
Vuruş sayısı	: 4 vuruşlu
Usul gideri	: Belirtilmemiş

Seyir

Durağa göre beşinci dereceden seyrine başlayan ezgide, inici çıkıcı bir seyir takibi görülüyor.

Nota Kümeleri ve Kullanılan Yalın Nota Değerleri

Ezgi, sekizlik nota kümeleriyle örülmüş. Yalın halde kullanılan nota değerleri fazla değil. Ancak sekizlik ve dörtlük olan bu değerler, özellikle ezgi kesitlerinin son hecelerinde uzayan ses grubu olarak yer almış ve vurgu vazifesini üstlenmişlerdir.

Aralık Kullanımı

Ezgi boyunca, ikili aralık haricinde görülen La Fa #, Re Si 3'lü aralıkları ve Mi Si 4'lü aralıktır. Yine ölçü içinde, ancak çıkıcı olarak kullanılmış aralıklar ise, Do Mi 3'lü ve Re Sol 4'lü aralıklarıdır. Ölçü geçişlerinde kullanılmış olan 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı aralıkların hepsinin çıkıcı olduğu görülmekte ve bunun sonucu olarak ölçü geçişlerinde "çıkıcılık ve açık aralık" unsurları dikkati çekmektedir.

Komalı Ses Kullanımı

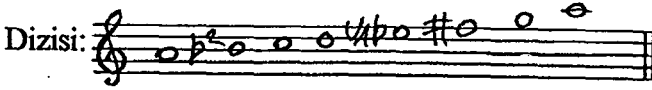
Ezgide kullanılmış tek komalı ses Sib² perdesidir.

Değişken Ölçü Kullanımı

Ezgide değişik ölçü kullanılmamıştır.

Ses Genişliği ve Ezginin Dizisi

Ezgi, La La arası gezinimine bağlı olarak bir oktav içerisinde seyretmektedir.

Aynı gidiş şekliyle, ikinci kesit sonundaki Do ve Mi sesleri ile, ikinci kesit tekrarının son hecesinde uzayan La sesi, ezginin durak sesleri olarak dikkati çekmektedir.

Karar Sesi Kullanımı ve Karar Sesinde Uzama

Ezgi La sesinde karar veriyor. Ezgi içi karar sesinde uzama, ikinci kesitin son hecesi ile dördüncü kesitin son hecesi olan La da görülmekte.

Ezgi Bezekleri

Ezgide göze çarpan bir süsleme notuna rastlanmıyor. Ancak, tek hece üzerinde kümelenmiş notalar, bu ezgide de dikkati çekiyor.

Vezin Şekli

Ezgide eşit vezinli söz kesitleri kullanılmış.

Kesit Sayısı ve Kaç Heceli Oldukları

Ezgideki güfte dizeleri 4 kesitli, kesitler 7 heceli.

Bağlantı: 3 kesitli, kesitler 9 heceli. Yedi heceli kesitlerin kullanıldığı cümle sonlarında, üç heceli bir ilave kısım kullanılmış: “İ - ma - nım” ve “Ma - şal - lah” şeklinde yer alan bu ilaveler, cümlenin içeriğini değiştirmediklerinden hece sayısını etkileyemezler. O nedenle “ezgide eşit vezin kullanılmış” diyebiliyoruz.

Yöresel Sözcük Kullanımı

Post : Tüylü hayvan derisi

Lal : Dili tutulmuş, konuşamaz hale gelmiş, dilsiz.

SONUÇ

Bu çalışmada, Teke yöresinden seçilmiş otuz ezgi, müzik teorisi elemanları ile analitik incelemeye alınmış ve bu inceleme sonucunda, yörenin öne çıkan unsurlarının oluşturduğu ortak özellikler tespit edilmiştir. Yoğun kullanımlarıyla öne çıkan bu unsurların oluşturduğu saptamalar, inceleme başlıklarının tamamı için uygulanmıştır.

Ezgilerle yöre arasındaki genetik bağın ne şekilde oluştuğunun bir göstergesi şeklinde de nitelendirilebilecek “öne çıkan unsurlar”ın aracılığıyla, çalışmaya sonuç anlamında bazı yargılar kazandırılmıştır.

Teke folklor haritasına bakıldığında, Burdur İli’nin Afyon, Antalya, Denizli, Muğla ve Isparta illerinin tam ortasında, başka bir deyişle tümünün kucağında konumlanmış olduğu görülmektedir. Bütün yerleşim merkezleriyle birlikte yöre sınırları içinde yer alan ve en fazla ezgiye sahip olan tek il oluşu, Burdur’un yöre için ne denli önemli olduğunun bir göstergesidir. Bu iki unsur haricinde, il bazında öne çıkmasında bir üçüncü ve önemli neden, yörenin en çok kullanılan usulü olan 9 zamanlı aksak usulün en fazla yine Burdur’da kullanılmış olmasıdır. Öyle ki, toplam ezgi sayısı 78 olan Burdur ilinde, 9 zamanlı usulün kullanım sayısı 55’tir. Sonuç olarak Burdur ili, gerek en fazla ezgiye sahip oluşu ve gerekse yörenin hakimiyetinde olduğu 9 zamanlı aksak usulü en fazla kullanan yerleşim merkezi oluşuyla, yöredeki türler üzerinde etkili ve belirleyici olmuştur.

Müziğin oluşumundaki ana unsurlardan biri olan ritm açısından yöreye bakıldığında, yukarıda da değindiğimiz üzere çalışmanın tamamında, ikişerli ve üçerli düzümlerin çeşitli şekillerdeki birleşimleri ile oluşan 9 zamanlı ve 4 vuruşlu aksak ritmin, yöre üzerindeki hakimiyeti gözlenmektedir. Neredeyse tüm ezgi türlerinde, birim zaman değişikliğiyle de olsa bu aksaklık yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yöreye “Öne Çıkan Unsurlar” açısından bakıldığında, 4 zamanlı ana usulü en fazla kullanan il olan Antalya’da bile, 9 zamanlı üsul yoğun kullanımıyla öne çıkmaktadır.

Özetle 9 zamanlı usul ikilik, dörtlük, sekizlik ve onaltılık birimleriyle yörenin en yaygın kullanılmış usulüdür. Dolayısıyla yöredeki türler üzerindeki etkisiyle yöre kimliğinin oluşumundaki önemi ortadadır. Usul oluşumu başlığı altındaki verilerden hareketle elde edinilen sonuç, Teke ezgilerinde birleşik usulün öncelikli olarak öne çıktığı, ardından ana usulün kısmen kullanılmış olduğudur. Karma usulde ezgi örneğine rastlanamamış olması, Teke ezgilerinde birleşik aksak usulün, tartışmasız önceliği olduğunu göstermektedir.

Bu sonuç çerçevesinde bir başka husus da, Teke ezgilerinde kullanılmış olan bu aksak usulün, yapısında herhangi bir bozulma olmaksızın düzenli şekilde, ezginin başından sonuna kadar devam ettiğidir. İncelenen ezgilerde değişik zaman sıralamalarının yer aldığı düzüm örneklerinden en çok kullanılmış olanı, üçlü vuruşun sonda yer aldığı (2+2+2+3) şeklindeki zaman sıralamasının oluşturduğu düzümdür.

Özetle; müziğin oluşumundaki ana unsurlardan olan “Ritm” Teke yöresi müziğinin oluşumunda da çok önemli bir yere sahiptir ve yöre müziğinin seyrini oluşturan en önemli unsurlardan biri durumundadır. Diğer yörelerimizde kullanılan ritmik yapı ile karşılaştırıldığında ise, bu renklilik daha da dikkat çekicidir. Özellikle Orta ve Doğu Anadolu’da sıkça kullanılan 2,3 ve 4 zamanlı ritimlerle karşılaştırıldığında, Teke ezgilerinde çok daha zengin bir ritm olgusunun varlığı gözlenmektedir. Bu sebeple, Teke melodilerinin renginin korunmasındaki en önemli unsur, Ritm’dir. Bu zenginlik içerisinde en önemli yer 9 zamanlı aksak usule aittir. Bilindiği gibi aksak ölçüler, çoğunlukla düzgün, simetrik ve akıcıdır. Tüm bu verilerden çıkarılacak sonuç, Teke ezgilerinin, aksak ölçülere yönelik vasıfların tamamına haiz olan 9 zamanlı aksak ritm kalıplarıyla örülü olduğudur.

“Usul Oluşumu” adlı ana inceleme başlığı altındaki “usul gideri” alt başlığı, çoğu ezgide boş bırakılmış olduğundan “belirtilmemiş” ibaresi kullanılmıştır. Oysa seslerin mutlak sürelerini belirlemek için, nota değerlerinin icra esnasındaki hızının saptanmış

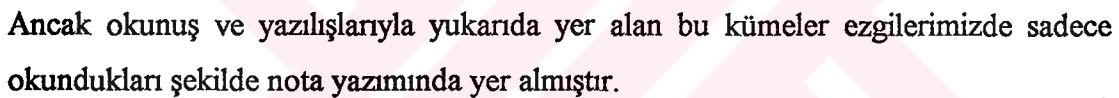
olması gerekir. O nedenle bu eksikliğin kaynağına inilerek, hiç olmazsa gerçeğe yakın hız tespiti için araştırılması gerekliliği ulaştığımız sonuçlardan sadece biridir.

Müziğin oluşumundaki temel öğelerden bir diğeri de üsluptur. Bu kavramın içinde, bir tarz, bir “ifade etme” saklıdır. Ezgilerimizin doğaçlama yoluyla oluşması, beraberinde ezgi içi icrayı destekleyici, besleyici ve renklendirici kapsamda bazı çarpma, tril kayma, küme (grupetto) ler vb. ezgi süslerinin kullanımını da beraberinde getirmiştir. Ancak tüm bu süs elemanlarının nota yazımına bütünüyle yansıtılmadığı görülmüştür. Süs elemanlarından biri olan çarpma, diğerlerine oranla nota yazımında biraz daha fazla yer almasına rağmen; gerek tril, gerek kayma ve hatta çarpma tarzı süs elemanlarının, icrada kullanıldıkları şekilde ve sıklıkta nota yazımına yansıtılmadıkları görülmüştür. Oysa bu ezgiler; icraları esnasında, nota yazımında yeterince gösterilmeyen tüm bu süs elemanlarıyla bezenmiş halde dinleyicisine ulaşmaktadır. Nitekim yöre kaynaklı müzik yayınlarında gerek ses, gerek saz icrasında bu süs elemanlarının sıklıkla kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu durum, derleme ve notaya alma aşamasındaki bir eksiklik olarak nitelendirilebileceği gibi, ezgilerimizin doğaçlama geleneği içinde yaşam bulmuş olmasından da kaynaklanmıştır.

Ezgilerimizde nota yazımına da yansıyan en bariz süsleme, sözlü musıkimizin genel karakteri haline gelmiş olan “melismatik işleyiş”tir. Çalışmamızda “Ezgi Bezekleri” başlığı altında ele aldığımız bu süslemeler, bir hece içinde ezgilendirilen nota kümeleri, başka bir deyişle bir hece üzerine yerleşen ezgi parçacıklarının oluşturduğu süslü geçitlerdir. Bunlar sıklıkla kullanılmıştır. En çok onaltılık ve sekizlik değerlerde karşımıza çıkan bu nota kümelerinin ezgideki en önemli görevi, tek düzelikli kaldırarak ezgiye canlılık kazandırmaktır. Bu kümeler sayesinde ezginin daha renkli, daha çekici hale geldiği sonucuna varılmıştır.

Açık aralıklı sesleri, adeta örerek birleştiren ve birbirine bağlama görevini üstlenen bu çeşit bezekler, çoğu kez vurgu vazifesini de üstlenmektedir. Ve aynı zamanda aksak düzümlerde iki ve üçlü zaman bölünmelerinin rahatlıkla algılanabilmesine de yardımcı olmaktadır.

1. Esas nota bir üst derecesi
2. Esas nota
3. Esas notanın bir alt derecesi
4. Esas nota.

Belirgin şekilde öne çıkan bu unsurlar haricinde, genel olarak baktığımızda, ezgilerimizin gezinim şeklinin büyük oranda usullü olduğu dikkati çekmektedir. Çalışmamızın TRT Müzik Dairesi ezgi repertuarıyla sınırlı olması ve serbest dolanımlı ezgilerin bu kurum repertuarında yer almamış olması da, elimizdeki mevcut repertuarın ölçülü - usullü oluşunu zorunlu kılmıştır. Ancak yarı usullü yarı serbest dolanımlı ezgi örneklerine de çalışmada yer verilmiştir. Tüm bu hususlar gözönünde bulundurulduğunda, TRT Repertuarında ezgi adı olarak yer alan, ancak notaya

alınmamış serbest dolanımlı ezgilerin, ibedilikle notaya alınması ve yöre repertuarına kazandırılması gerekmektedir.

İncelenen ezgilerin çoğunda inici - çıkıcı bir seyir takibinin tesbit edilmiş olması, dolayısıyla ezgilerin karara göre dördüncü ya da beşinci derece civarından başladığının da bir göstergesi olmaktadır.

Ezgilerdeki yalın nota değerlerinin, kümesel kullanıma oranla daha az olması dikkati çeken bir başka husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ezgi içinde kullanılan aralıklardan en yoğun olanının 2'li aralığı olduğu ve bu yoğun kullanımıyla diğer aralıklara zemin teşkil ettiği görülmüştür. 2'li aralığı haricinde belirgin olarak dikkati çeken 3'lü aralığının da yoğun kullanımının ardından, daha az olmak kaydıyla 4'lü ve 5'li açık aralıklarının da kullanılmış oldukları gözlenmiştir. Ezgi içinde yer alan “ölçü içi” ve “ölçü geçiş” aralıklarına yönelik bir saptama da, ölçü içinde yakın aralıkların, ölçü geçişlerinde ise daha uzak aralıkların kullanılmış olduğudur.

Tüm bu verilerden yola çıkıldığında, Teke ezgilerinin oluşumlarında rol oynayan aralıklardan, yakın olanların uzak olanlara oranla çok daha fazla kullanıldıkları sonucu çıkmaktadır.

“Komalı Ses Kullanımı” başlığı ile tespit edilen komalı seslerin özellikle Sib ve Fa # perdelerinde değiştirme işareti üzerinde, 2 ve 3 rakamlarıyla belirtilmiş, Sib² - Sib³ ve Fa #² oldukları gözlenmiştir. Diğer perdelerde özel olarak rakamla belirtilmiş bir komalı ses kullanımı görülmemektedir. Bu tarz bir nota yazımında, perdesi olmayan bir çalgıyla yapılacak icra esnasında yaşanacak zorlukların oluşması kaçınılmazdır. Bu rakamların arıza üzerine yazılmış olmaları, derlemenin perdeli bir sazla yapıldığı fikrini de beraberinde getirmektedir. Ancak yörede kullanılan perdesiz sazların varlığı ve bu tarz komalı seslerin icrasının ne derece gerçeğe uygun olduğu tartışılır.

Bir diğer saptamamız da, ezgilerimizin çoğunlukla başlamış olduğu ölçüyle son bulması ve dolayısıyla “değişken ölçü” kullanılmamış olduğudur. Bunun yanı sıra bir

diğer sonuç da, ezgilerimizin ses sahasının çok geniş olmayıp, genellikle bir sekizli civarında gezinmesi, bize insan sesinin ne denli ön planda olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, Türk Müziği'nin bütününde dikkati çeken bu husus, Teke yöresi ezgileri için de geçerliliğini koruyarak, çalgı müziğinin ikinci planda oluşunun bir kanıtı şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Ezgilerimizin büyük bir çoğunluğunda karar sesi olarak La perdesinin kullanıldığı görülmüştür. Ve bu karar sesinde, ezgi içi kesit sonlarında bazen iki ölçüye varan uzamalar dikkati çekmektedir.

Ayrıca seyir esnasında geçki kullanımına rastlanmamış olması, ezgilerin genellikle tek bölümlü ve tekrar cümlelerinden oluşmasıyla bağlantılı olabilir. Ancak bunlar “öne çıkan unsur” anlamında geçerli olan saptamalardır ve geneli ilgilendirmektedir. Oysa yörede çok bölümlü ve buna bağlı olarak geçki kullanılmış ezgi örnekleri de mevcuttur. Fakat; girişte de belirttiğimiz üzere, “en çok kullanılmaları sonucu dikkati çeken unsurlardan” yola çıkıldığı için, yörede mutlaka var olan çok bölümlü ezgi örnekleriyle çalışılamamıştır.

Buraya kadar olan tespitlerimize, müziğin oluşumundaki unsurlar ve müzik teorisi elemanları kapsamında ulaşılmıştır. Analitik inceleme ve ele alınan ondört konu başlığından, ezgilerin söz yapısına yönelik olan son üç maddeye dair tespitlerimiz şu şekildedir:

İncelenen ezgilerin söz kesitlerinde (güfte dizelerinde) çoğunlukla “eşit vezin” kullanılmıştır. Arasıra “değişmeli vezin” e rastlansa da, değişmeli vezinin kullanıldığı söz kesitlerinin bir çoğunda “Ay, vay, hey, ah, de-dahi” anlamındaki ek hecelerin kullanım sonucu bu değişiklik oluşmuştur. Ancak bu ek heceler, söz kesitlerindeki cümle yapısını içerik anlamında etkilemedikleri ve cümlelerin anlamını değiştirmediklerinden, bu tarz kesitler için de “eşit vezinli” tespiti yapılabilir.

Bu tespitin yanısıra, aynı söz kesitlerinde kullanılmış olan hece sayılarına bakıldığında, 7'li hece kalıbının dikkati çekecek yoğunlukta kullanıldığı gözlenmiştir. Bunu kullanım çokluğu sıralamasına göre, 11'li ve 8'li heceler izlemektedir.

Söz yapısına yönelik son tespitimiz ise, ezgilerin söz kesitlerini oluşturan güfte dizelerinin büyük çoğunluğunun 4 kesitli olduğudur. Daha seyrek olmak kaydıyla, 2 ve 3 kesitli güftelere de rastlanmıştır.

Her ezgi sonunda açıklaması yapılmış olan yöresel sözcüklerin, iki ya da üçten fazla olmaması, ezgilerimizin anlaşılır bir söz yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Ezgilerin gerek melodik, gerekse söz yapılarına yönelik olarak tespit edilmiş tüm bu hususlara bakıldığında, yöre ezgilerinin en büyük zenginliğinin **“ezgi bezeklerini”** oluşturan **“nota kümeleri”** ve **“9’lu aksak birleşik usul”** de saklı olduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR

- AÇIN, Cafer. Enstrüman Bilimi, Yenidoğan Basımevi, İstanbul: 1994
- AKDOĞU, Onur. Türler ve Biçimler, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova İzmir: 1996.
- ÇALIŞIR, Feridun. Müzik Dili Sözlüğü, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara.
- ÇERÇİOĞLU, Ali. Evrensel Müzik Sözlüğü, Toraman Matbaacılık, Ankara: 1985.
- ÇİNE, Hamit. Burdur'dan Damlalar, Uyan Matbaası, İzmir: 1989.
- GAZİMİHAL, Mahmut R. Musiki Sözlüğü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul: 1961.
- KARAMAHMUTOĞLU, Fethi. Bizim Geleneksel Müziğimiz, As - Er Ofset, İstanbul: 1980.
- ORHON, Özdal. Türk Müziği Solfej ve Nazariyat Ders Notları, İstanbul: 1981.
- SAY, Ahmet. Müzik Ansiklopedisi, Sanem Matbaası, Ankara: 1985.
- SÖZER, Vural. Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi, Remzi Kitabevi, İstanbul: 1986.
- TABAKOĞLU, Vicdan. Bona, Yeni Dağarcık Yayınları, Ankara.
- TAN, Nail. Folklorumuzun Otantik Sorunu, Türk Halk Müziği ve Oyunları, Evrensel Müzik Evi, Ankara: 1982.
- TURA, Yalçın. Form Bilgisi Ders Notları, İstanbul: 1983.
- TÜFEKÇİ, Nida. Türk Halk Müziği Bilgileri Ders Notları, İstanbul: 1980.
- TÜRKÇE SÖZLÜK. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara: 1988.
- YENER, Faruk. Müzik, Beyaz Köşk Yayınları, Apa Ofset Basımevi, İstanbul: 1983.

EKLER

İNCELENEN EZGİLERİN BİLGİ FİŞLERİ

Nota No : 1
TRT Rep. No : 1455
Ezgi Adı : Denizin Dibinde Haçcem
Ezginin Yöresi : Burdur (Arvalı köyü)
Kaynak Kişi : Seyfettin Türkol
Derleyen Kişi : Mehmet Erenler
Derleme Tarihi : Belli değil
İnceleme Tarihi : 1977
Notaya Alan : Mehmet Erenler

Nota No : 2
TRT Rep. No : 1490
Ezgi Adı : Sabah Olur Çocuk Gider Oyuna
Ezginin Yöresi : Burdur (Yeşilova)
Kaynak Kişi : Salih Urhan
Derleyen Kişi : Ahmet Yamacı
Derleme Tarihi : Belli değil
İnceleme Tarihi : 1978
Notaya Alan : Ahmet Yamacı

Nota No : 3
TRT Rep. No : 468
Ezgi Adı : Cevizin Yaprığı Dal Arasında
Ezginin Yöresi : Afyon (Dinar)
Kaynak Kişi : Nureddin Güler
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : 1955
İnceleme Tarihi : -
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 4
TRT Rep. No : 611
Ezgi Adı : Dinar Yolu
Ezginin Yöresi : Antalya
Kaynak Kişi : Zeki Yantaş Dayıoğlu
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : ?
İnceleme Tarihi : 1974
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 5
TRT Rep. No : 1486
Ezgi Adı : Erik Dalı Gevrek Olur
Ezginin Yöresi : Isparta
Kaynak Kişi : Havva Can
Derleyen Kişi : Ali Can
Derleme Tarihi : 1950
İnceleme Tarihi : 1978
Notaya Alan : Ali Can

Nota No : 6
TRT Rep. No : 838
Ezgi Adı : Potin Bayım Çözüldü
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Ayseli Kandemir - Ziyet Yenyaz
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1974
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 7
TRT Rep. No : 3120
Ezgi Adı : Şu Dağlar Tepe Tepe
Ezginin Yöresi : Denizli (Acıpayam)
Kaynak Kişi : Hasan Aydoğdu
Derleyen Kişi : Özay Gönlüm
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1990
Notaya Alan : Özay Gönlüm

Nota No : 8
TRT Rep. No : 832
Ezgi Adı : Serenler
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Hasan Tepeli
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : 1946
İnceleme Tarihi : 1974
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 9
TRT Rep. No : 2436
Ezgi Adı : Haymanalı
Ezginin Yöresi : Burdur (Yeşilova)
Kaynak Kişi : -
Derleyen Kişi : Salih Urhan
Derleme Tarihi : 1984
İnceleme Tarihi : 1984
Notaya Alan : Salih Urhan

Nota No : 10
TRT Rep. No : 92
Ezgi Adı : Atladım Girdim Bağa
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Hamit Çine
Derleyen Kişi : Hamit Çine
Derleme Tarihi : 1973
İnceleme Tarihi : -
Notaya Alan : Hamit Çine

Nota No : 11
TRT Rep. No : 7
Ezgi Adı : Ağ Elime Mor Kınalar Yakdılar
Ezginin Yöresi : Denizli (Acıpayam)
Kaynak Kişi : Süleyman Uğur
Derleyen Kişi : Nida Tüfekçi
Derleme Tarihi : 1970
İnceleme Tarihi : -
Notaya Alan : Nida Tüfekçi

Nota No : 12
TRT Rep. No : 185
Ezgi Adı : Menevşesi Tutam Tutam
Ezginin Yöresi : Burdur (Tefenni)
Kaynak Kişi : Ahmet Yamacı
Derleyen Kişi : Ahmet Yamacı
Derleme Tarihi : 1973
İnceleme Tarihi : -
Notaya Alan : Ahmet Yamacı

Nota No : 13
TRT Rep. No : 1177
Ezgi Adı : Testi Doldurdum Çaydan
Ezginin Yöresi : Antalya
Kaynak Kişi : Zeki Yantaş
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1975
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 14
TRT Rep. No : 1440
Ezgi Adı : Atlayıp Gemine
Ezginin Yöresi : Fethiye - Günlükbaşı
Kaynak Kişi : Fatma Hancıoğlu
Derleyen Kişi : Hamdi Özbay
Derleme Tarihi : 1970
İnceleme Tarihi : 1977
Notaya Alan : Hamdi Özbay

Nota No : 15
TRT Rep. No : 3439
Ezgi Adı : Belin Başı Tozlu Mozlu
Ezginin Yöresi : Denizli (Acıpayam)
Kaynak Kişi : -
Derleyen Kişi : Talip Özkan
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : -
Notaya Alan : Salih Urhan

Nota No : 16
TRT Rep. No : 681
Ezgi Adı : Şu Gelen Atlı Mıdır
Ezginin Yöresi : Isparta
Kaynak Kişi : Ali Küçükçaylı
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : 1943
İnceleme Tarihi : 1974
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 17
TRT Rep. No : 1024
Ezgi Adı : Evlerinin Önü Mersin
Ezginin Yöresi : Isparta
Kaynak Kişi : Gönen’li Kadir Acar
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1975
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 18
TRT Rep. No : 1449
Ezgi Adı : Ardıçlıktır Evleri
Ezginin Yöresi : Denizli (Acıpayam)
Kaynak Kişi : Mansur Kaymak
Derleyen Kişi : Ankara Rad. THM Şb. Md.lüğü
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1978
Notaya Alan : Yücel Paşmakçı

Nota No : 19
TRT Rep. No : 2423
Ezgi Adı : Meşesi Meşesi Yayla Meşesi
Ezginin Yöresi : Teke
Kaynak Kişi : -
Derleyen Kişi : Salih Urhan
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1984
Notaya Alan : Salih Urhan

Nota No : 20
TRT Rep. No : 1940
Ezgi Adı : Şu Dirmil'in Çalgısı
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Emin Demirayak - Mehmet Ali Kayabaş
Derleyen Kişi : İzmir Radyosu, THM Şb. Müdürlüğü
Derleme Tarihi : 1978
İnceleme Tarihi : 1978
Notaya Alan : Yücel Paşmakçı

Nota No : 21
TRT Rep. No : 845
Ezgi Adı : Kahve Yemenden Gelir
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Ayseli Kandemir - Ziyet Yenyaz
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1974
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 22
TRT Rep. No : 1433
Ezgi Adı : İlimenum Sulandı
Ezginin Yöresi : Burdur (Aziziye)
Kaynak Kişi : Musa Başer- Kemal Kalkan
Derleyen Kişi / Kuruluş : İst. Rd. THM, Şb.
Derleme Tarihi : 1969
İnceleme Tarihi : 1977
Notaya Alan : Nida Tüfekçi - Yücel Paşmakçı

Nota No : 23
TRT Rep. No : 1047
Ezgi Adı : Yar Kayalarda Yaslanır
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Nezahat Hekimci
Derleyen Kişi : Hamit Çine
Derleme Tarihi : 1954
İnceleme Tarihi : 1975
Notaya Alan : Hamit Çine

Nota No : 24
TRT Rep. No : 573
Ezgi Adı : Eli Elekli Gelin
Ezginin Yöresi : Burdur (Tefenni)
Kaynak Kişi : Ahmet Yamacı
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1974
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 25
TRT Rep. No : 3089
Ezgi Adı : Dereler Davşan İzi
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Ferhat Erdem
Derleyen Kişi : Sümer Ezgü
Derleme Tarihi : 1987
İnceleme Tarihi : -
Notaya Alan : Sümer Ezgü

Nota No : 26
TRT Rep. No : 2434
Ezgi Adı : Devesi Gater Gater Çilbiri Suya Batar
Ezginin Yöresi : Dirmil
Kaynak Kişi : Kadir Turan
Derleyen Kişi : Salih Urhan
Derleme Tarihi : 1964
İnceleme Tarihi : 1984
Notaya Alan : Salih Urhan

Nota No : 27
TRT Rep. No : 946
Ezgi Adı : Altaydır Dağ Dağ Gezerim
Ezginin Yöresi : Fethiye
Kaynak Kişi : Mustafa Coşkun
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1975
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 28
TRT Rep. No : 3460
Ezgi Adı : Getirin Kına Yakalım
Ezginin Yöresi : Fethiye
Kaynak Kişi : Fatma Kaya - Türkan Demir
Derleyen Kişi : Ahmet Günday
Derleme Tarihi : 1978
İnceleme Tarihi : 1990
Notaya Alan : Ahmet Günday

Nota No : 29
TRT Rep. No : 578
Ezgi Adı : İspanaktan Ezel Çıkar Merdeme
Ezginin Yöresi : Burdur
Kaynak Kişi : Tepeli Hasan
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1974
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

Nota No : 30
TRT Rep. No : 545
Ezgi Adı : Çayıra Serdim Postu
Ezginin Yöresi : Isparta
Kaynak Kişi : Nazife İzzet
Derleyen Kişi : Muzaffer Sarısözen
Derleme Tarihi : -
İnceleme Tarihi : 1973
Notaya Alan : Muzaffer Sarısözen

ÖZGEÇMİŞ

1961 yılında İskenderun'da doğdu. İlköğrenimini Mersin'de, ortaöğrenimini ise İstanbul'da tamamladı. Lise yıllarında başladığı ve sürdürdüğü halk oyunları çalışmaları ile Milliyet gazetesinin düzenlemiş olduğu yarışmalara katıldı. Lise yıllarında başladığı bu çalışmalarını, Türk Folklor Kurumu'nda sürdürdü ve yine aynı kurumdan, 15.dönem elemanı olarak sertifika aldı. Çeşitli ilk ve orta dereceli okullarda halk oyunları gruplarını çalıştırdı. Konservatuar eğitimi öncesinde ve Lisans eğitimi esnasında, Şahin Gültekin yönetimindeki İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Halk Müziği Korosunda korist ve solist olarak faaliyet gösterdi.

1980 yılında girdiği Türk Musikisi Devlet Konservatuarının Temel Bilimler Bölümü'nden 1983 - 84 öğretim yılında mezun oldu ve aynı yıl Araştırma Görevlisi olarak görev aldı.

1992 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Musiki Sanat Dalı Türk Halk Müziği Alanı'nda yüksek lisans eğitimi tamamladı ve aynı enstitüde Sanatta Yeterlik eğitimine devam etti. 1995 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarında öğretim görevliliğine getirildi. Halen bu görevine devam etmektedir.

Evli ve bir kız çocuk annesidir.

DOKÜMANTASYON MERKEZİ